

Beleidsnota Stad Gent

2014-2019

Onderwijs, Opvoeding en Jeugd

Elke Decruynaere
Schepen van Onderwijs, Opvoeding en Jeugd
Stad Gent

September 2014

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel	2
Voorwoord	5
1 Algemene inleiding	6
1.1 Een nieuw departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd.....	6
1.2 Kind- en jeugdriendelijke infrastructuur.....	8
1.2.1 Multi-inzetbare binnen- en buitenruimte.....	8
1.2.2 Infrastructuur voor duurzame mobiliteit.....	9
1.2.3 Rationeel energieverbruik.....	10
1.2.4 Duurzaam aankoopbeleid.....	10
1.3 Vier beleidsnota's, één geheel.....	10
1.4 Strategische doelstellingen.....	12
2 Stedelijk Onderwijs Gent	14
2.1 Een school voor elk kind in zijn buurt.....	15
2.1.1 Voldoende capaciteit.....	15
2.1.2 Onderhoud van onze scholen.....	17
2.2 Maximale ontwikkelingskansen voor elk kind.....	19
2.2.1 Een sterk pedagogisch project in elke school.....	19
2.2.2 Armoedebeleid op school.....	20
2.2.3 Inclusief onderwijs.....	21
2.2.4 Buitengewoon onderwijs.....	22
2.2.5 Het internaat.....	24
2.2.6 Informatie- en communicatietechnologie.....	24
2.2.7 'Science, Technology, Engineering and Mathematics' (STEM).....	26
2.2.8 Kunstonderwijs voor iedereen.....	27
2.2.9 Interlevensbeschouwelijke competenties.....	28
2.3 Diversiteit troef!.....	29
2.3.1 Seksuele oriëntatie en genderidentiteit.....	29
2.3.2 Diversiteit en meertaligheid.....	29
2.3.3 Onderwijs voor anderstalige nieuwkomers.....	30
2.3.4 Evaluatie- en huiswerkbeleid.....	31
2.3.5 Antipestbeleid.....	31
2.3.6 Internationalisering.....	31
2.4 Gekwalificeerde uitstroom.....	32
2.4.1 De hervorming van het stedelijk secundair onderwijs.....	32
2.4.2 Zorg op school.....	33
2.5 Ondersteuning voor leerkracht en schoolteam.....	36
2.5.1 Pedagogische begeleiding.....	36
2.5.2 Mentorwerking.....	37

2.5.3	Personeelsbeleid Stedelijk Onderwijs Gent	37
2.6	<i>Gezonde scholen en klimaatscholen</i>	39
2.7	<i>Levenslang leren</i>	40
3	Flankerend onderwijsbeleid	42
3.1	<i>De Gentse uitdagingen</i>	42
3.2	<i>Een plek op school voor iedereen</i>	45
3.2.1	Voldoende capaciteit in het basisonderwijs.....	45
3.2.2	Elk kind aangemeld.....	47
3.2.3	Met CAR en ‘School in de buurt’ naar een betere sociale mix.....	48
3.2.4	Voldoende capaciteit in het secundair onderwijs	49
3.3	<i>De strijd tegen ongekwalificeerde uitstroom</i>	50
3.3.1	Trajectbegeleiding	52
3.3.2	Alternatieve onderwijs-, werk- en zorgtrajecten	53
3.3.3	Samenwerking met de arbeidsmarktactoren.....	54
3.3.4	Spijbelaanpak	55
3.3.5	Samenwerking met het hoger onderwijs	56
3.3.6	Levenslang leren.....	57
3.3.7	Leerkrachten versterken door netoverschrijdende samenwerking.....	58
3.3.8	Investeren in STEM.....	58
3.4	<i>De strijd tegen kinderarmoede</i>	60
3.4.1	Sociaal steunfonds.....	60
3.4.2	Samenwerken rond armoedeaanpak op school.....	61
3.5	<i>De ouders als partner op school en in de opvoeding</i>	61
3.5.1	Brugfiguren in het lager onderwijs.....	62
3.5.2	Brugfiguren in het secundair onderwijs	64
3.5.3	Versterken van scholen in werken aan ouderbetrokkenheid	65
3.6	<i>Diversiteit troef</i>	65
3.6.1	Diversiteit en meertaligheid, met aandacht voor de thuistaal	65
3.6.2	Gentenaars met een migratieachtergrond en anderstalige nieuwkomers.....	67
3.6.3	Inclusief onderwijs voor kinderen met een beperking.....	68
3.6.4	Seksuele oriëntatie en genderidentiteit.....	69
3.7	<i>Kinderen en jongeren stimuleren in een brede leeromgeving</i>	70
3.7.1	Brede School 2.0.....	70
3.7.2	Educatieve diensten	72
3.7.3	Werken aan Onderwijs, Cultuur en Kunst (WOCK)	75
3.8	<i>Gezonde en veilige scholen</i>	77
3.8.1	Klimaatscholen, GRAS en moestuinen	77
3.8.2	Veilige schoolomgeving en duurzame mobiliteit	78
3.9	<i>Gelijke gezondheidskansen voor maximale onderwijskansen</i>	78
4	Opvoeding	79
4.1	<i>De Gentse uitdagingen</i>	79
4.2	<i>Versterken van ouders in de opvoeding</i>	81
4.3	<i>Kinderopvang in de buurt voor elk kind</i>	83
4.3.1	Voldoende voorschoolse kinderopvang.....	83

4.3.2	Kwaliteitsvolle gebouwen in de kinderopvang.....	85
4.4	<i>Kwaliteitsvolle kinderopvang</i>	85
4.4.1	Het kind centraal	86
4.4.2	Ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie	87
4.4.3	De buurt.....	88
4.4.4	Ondersteuning van de medewerkers.....	89
4.5	<i>Toegankelijke kinderopvang</i>	92
4.5.1	Tinkelbel, Kinderopvangzoeker en Lokaal Loket	92
4.5.2	Inclusieve kinderopvang voor kinderen met een beperking.....	93
4.6	<i>Betaalbare kinderopvang</i>	94
4.7	<i>Buitenschoolse opvang</i>	95
4.7.1	Stedelijke Buitenschoolse Opvang in samenwerking met het basisonderwijs	95
4.7.2	Digitale inschrijvingen in de buitenschoolse opvang	96
4.7.3	Capaciteit in de buitenschoolse opvang.....	97
4.7.4	Vakantie! Samenwerking met Jeugdendienst, Sportdienst en private aanbieders	97
5	Jeugd	99
5.1	<i>Groot worden in de stad</i>	99
5.2	<i>Traject kind- en jeugd vriendelijke stad</i>	100
5.3	<i>Kinderen en jongeren maken mee de stad</i>	103
5.3.1	Door en voor kinderen en jongeren	103
5.3.2	Met de Jeugdraad als belangrijke partner.....	105
5.3.3	Via co-creatie en jeugdcultuur	105
5.3.4	Fuiven	107
5.4	<i>Kinderen en jongeren verbinden met elkaar en met de wereld</i>	108
5.4.1	Informeren en communiceren	108
5.4.2	Internationaal Jeugdbeleid.....	110
5.4.3	Respect en burgerschap	110
5.5	<i>Ruimte voor Jeugd</i>	111
5.5.1	Jeugdruimte.....	111
5.5.2	Jeugdwerkinfrastructuur, basis voor elk jeugdwerkinitiatief.....	113
5.5.3	Polyvalente zalen.....	116
5.5.4	Overnachtingsmogelijkheden.....	116
5.5.5	Slim gebruik, gedeeld gebruik	117
5.5.6	Groene en avontuurlijke speelplaatsen	118
5.5.7	Tijdelijke invullingen	118
5.6	<i>Een aanbod voor iedereen</i>	119
5.6.1	Jeugdwerk, belangrijke (f)actor in een kindvriendelijke stad.....	119
5.6.2	Jeugd(welzijns)werk voor allen	123
5.6.3	Stedelijk aanbod: aanvullend en versterkend.....	125
5.6.4	Iedereen Mee!	126
5.7	<i>Gent, studentenstad</i>	128
	Lijst met gebruikte termen	130

VOORWOORD

Tel alle kleuterscholen, lagere en secundaire scholen, universitaire campussen, hogescholen, deeltijdskunst- en volwassenenonderwijs samen en je mag Gent dé onderwijsstad van Vlaanderen noemen. Onderwijs in Gent gaat over de dromen van 120.000 kinderen, jongeren en hun ouders. We zijn fier op onze stad, trots op ons onderwijs. Met dank aan de vele leerkrachten die dag na dag, soms in moeilijke omstandigheden hun best doen.

Niet alleen in aantal is ‘*Stad van kennis en cultuur*’ een goed gekozen profilering van Gent. Met het bijzonder grote en gevarieerde aanbod aan methodescholen onderscheiden we ons zelfs internationaal. Naast het eigen pedagogische project zijn ook netoverschrijdende initiatieven zoals brugfiguren of de aandacht voor toegankelijkheid en diversiteit uniek te noemen, net als de keuze om kinderopvang en onderwijs samen te nemen. Kinderopvang bekijken we niet louter vanuit zorgperspectief. Net als onderwijs is het een belangrijke hefboom voor persoonlijke ontwikkeling en sociale mobiliteit.

“Education is the most powerful weapon which you can use to change the world.” Deze woorden van wijlen Nelson Mandela geven niet alleen het belang van onderwijs weer maar ook de grote druk op de schouders van al wie in het onderwijs staat. Net zoals een goede stad goede scholen nodig heeft, hebben goede scholen ook een goede stad nodig. Ook over die wisselwerking tussen stad en scholen gaat deze beleidsnota. Uit de vele acties zal u merken dat dit niet alleen een verhaal is van het departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd, maar van vele stadsdiensten en partners in deze stad.

Naast onderwijs en opvoeding leest u in deze beleidsnota ook over jeugdbeleid. Het gaat tenslotte over dezelfde kinderen en jongeren. Dit Stadsbestuur heeft de ambitie van Gent de meest kindvriendelijke stad te maken. Dat is een stadsbreed verhaal met de jeugddienst als motor. Het eerste hoofdstuk van dat ruimere verhaal leest u hier. De rest volgt in het actieplan Kindvriendelijke Stad.

Ik maak me sterk dat er geen betere plek is om op te groeien dan de stad. Het is de beste voorbereiding op de samenleving van morgen. Het aandeel kinderen en jongeren in onze stad is erg toegenomen. Dat stelt ons voor grote uitdagingen op vlak van capaciteit. Tegelijk is dit het mooiste vooruitzicht dat een stad zich kan wensen.

Elke Decruynaere

Schepen van Onderwijs, Opvoeding en Jeugd

1 ALGEMENE INLEIDING

1.1 Een nieuw departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd

Gent wil de meest jeugd- en kindvriendelijke stad worden. Om dit speerpunt van het bestuur waar te kunnen maken, werd ervoor gekozen om in het kader van een reorganisatie van de departementen (die voor de rest ook efficiëntiewinst beoogt), de diensten van de stad die vooral werken met kinderen en jongeren als doelgroep in één departement samen te brengen. De Jeugddienst die voorheen ondergebracht was in het departement Bevolking en Welzijn wordt vanaf nu geïntegreerd in de werking en organisatie van het departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd.

In het voorjaar van 2014 werd een inspraaktraject gestart bij de zowat drieduizend medewerkers van het nieuwe departement om tot een gedragen gemeenschappelijke visie te komen. Deze op een participatieve manier ontwikkelde missie en visie van het departement zal door de diensten en medewerkers gehanteerd worden als leidraad voor hun werking. In de scholen van het intern verzelfstandigd agentschap Stedelijk Onderwijs Gent (IVA), zal die tekst ook als overkoepelend pedagogisch project ter goedkeuring en ondertekening voorgelegd worden aan de ouders van minderjarige leerlingen en volwassen cursisten bij inschrijving.

Missie Departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd Stad Gent

Het Departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd wil optimale leer- en ontwikkelingskansen creëren en het verdrag van de rechten van het kind effectief maken in de kind- en jeugd vriendelijke stad Gent. Het realiseert een kwaliteitsvol en vernieuwingsgericht aanbod in een pluralistische, democratische en mensvriendelijke omgeving, ondersteund door een performante organisatie.

Deze nieuwe missietekst wordt verder uitgewerkt in een visietekst van het departement. Dit pedagogisch project vormt de basis voor de inhoudelijke werking van al onze onderwijsinstellingen. Daarom wordt het pedagogisch project ook verder geconcretiseerd in de vorm van een 'leidraad' voor alle personeelsleden.

(1) Het departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd van de stad Gent hanteert een visie die gefundeerd is op een pluralistische, democratische grondslag. Het aanbod staat open voor iedereen, met

respect voor ieders achtergrond en eigenheid. Diversiteit wordt gezien als een meerwaarde.

We zien onderwijs, kinderopvang en jeugd(welzijns)werk als een afspiegeling van een democratische samenleving. We verwelkomen en erkennen brede diversiteit. Iedereen, ongeacht sociale en culturele achtergrond, huidskleur, sekse, geaardheid, beperking, taal, levensbeschouwing is fundamenteel gelijkwaardig. We dragen deze houding actief uit. We gaan respectvol om met iedereen en laten anderen in hun waarde. We zoeken wat ons kan verbinden vanuit het bewustzijn van de relativiteit van het eigen referentiekader. Diversiteit aan talenten en competenties is een verrijking, verschillen worden positief bekrachtigd en niet louter getolereerd.

(2) Het departement staat voor een participatieve cultuur met grote betrokkenheid van en samenwerking tussen alle actoren.

We engageren ons om alle partners en belanghebbenden kansen te geven tot participatie. Zij kunnen mee richting geven aan het opvang-, school- en jeugdbeleid via informele en formele participatiekanalen.

Een open en constructieve communicatie loopt als een rode draad door het zorgzaam omgaan met onze doelgroepen. Ouders, kinderen, jongeren, cursisten, medewerkers, vrijwilligers worden - rechtstreeks of onrechtstreeks - betrokken bij beslissingen die hen aanbelangen. Om de continuïteit van die zorg te waarborgen, gaat communicatie verder dan de eigen organisatie. Elkaar correct en kwalitatief informeren is een belangrijke voorwaarde voor positieve interactie tussen alle netwerken.

(3) Het departement geeft iedereen maximale kansen. Welbevinden, zorg en inclusie krijgen vorm binnen de dagelijkse werking.

Vanuit de erkenning van gelijkwaardigheid willen we maximale kansen creëren voor iedereen. Iedereen moet eigen talenten kunnen ontwikkelen. We hebben binnen ons departement bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen. We laten de ontwikkelingskansen van elk individu en elke groep maximaal renderen reeds vanaf de eerste levensjaren. We verbinden ons ertoe elk kind, elke jongere, elke cursist zijn of haar juiste plaats te laten vinden in het aanbod. Het realiseren van een geborgen, warme en stimulerende omgeving is het middel. We gaan proactief tewerk: altijd onderzoeken we de mogelijkheden voor een inclusieve benadering zonder uitsluiting, maar rekening houdend met de draagkracht van alle betrokkenen. We willen mensen versterken om maatschappelijke drempels te overwinnen. Daarom maken we onze diensten en voorzieningen zo bereikbaar en toegankelijk mogelijk.

(4) Het departement vervult een voortrekkersrol in het stimuleren van creativiteit en innovatie en het ondersteunen van initiatief.

Verwondering is het begin van alle leren. Zich ontwikkelen vertrekt vanuit een intrinsieke motivatie. We maken leren en opgroeien uitdagend, kleurrijk en verfrissend. We stimuleren onderzoekend leren in een krachtige en aantrekkelijke omgeving binnen en buiten de school. Binnen onze acties, methodieken en pedagogische aanpak staan we open voor vernieuwing en

innovatie. We blijven een voortrekkersrol spelen en integreren vernieuwing in onze organisatie. We stimuleren het aangaan van persoonlijke uitdagingen en ondersteunen initiatief en experiment.

(5) Het departement bouwt mee aan een duurzame toekomst van de stad en de samenleving. Het departement biedt kans tot levenslang en levensbreed ontplooiën vanuit een kwaliteitsvolle omkadering en dienstverlening.

We willen meebouwen aan een betere toekomst. Daarom dragen we bij tot het scheppen van een lerende context doorheen alle levensfasen. We zijn een belangrijke partner in het opvoeden tot duurzaamheid, tot democratisch burgerschap in een diverse, multimediale samenleving en kennismaatschappij.

We zetten mensen en middelen kwaliteitsvol, efficiënt en duurzaam in. We geloven in de eigen kracht van onze medewerkers en doelgroepen. We versterken en ondersteunen hen waar nodig en mogelijk.

1.2 Kind- en jeugdriendelijke infrastructuur

Een nieuw departement met een nieuwe missie en visie legt ook nieuwe prioriteiten. Enkele van de departementsbrede beleidsprioriteiten worden hier uit de doeken gedaan en worden verder in de beleidsnota's concreter uitgewerkt.

Gent neemt in het kader van het Vlaams stedenbeleid als pilootstad deel aan het stadsprogramma 'Slim omgaan met capaciteit en infrastructuur in functie van kind- en jeugdriendelijke stad'. Dit houdt in dat we steeds oog zullen hebben voor vier beleidsuitdagingen die het departement Facility Management, samen met Onderwijs, Opvoeding en Jeugd, zal realiseren: multi-inzetbaarheid, duurzame mobiliteit, rationeel energieverbruik en duurzaam aankopen.

1.2.1 Multi-inzetbare binnen- en buitenruimte

De verjonging in de grootsteden zet de stedelijke infrastructuur zoals kinderdagverblijven en scholen onder druk. Samen met de algemene demografische groei krijg je meer druk op wonen, leven, werken en de publieke ruimte in de stad. De toegenomen capaciteitsvragen rond kinderopvang en onderwijs kunnen bijgevolg niet los gezien worden van de capaciteit rond (sociaal) wonen, ouderenzorg, groene en speelruimte, cultuur- en jeugdcentra, sportvoorzieningen... De vraag naar voorzieningen voor verschillende doelgroepen, met in het bijzonder jeugd, is de laatste jaren sterk toegenomen en zal in de toekomst nog verder stijgen. Deze demografische veranderingen zetten overigens niet enkel druk op de capaciteit van infrastructuur, maar vereisen steeds meer de aanpasbaarheid van de stedelijke infrastructuur. Demografische noden en uitdagingen kunnen fluctueren (doelgroep- of buurtgericht), terwijl het infrastructuuraanbod slechts gestaag kan aangroeien. In periodes van overcapaciteit zal de

bestaande infrastructuur dan ook snel moeten kunnen veranderen van of uitbreiden in bestemming.

Vandaag is de stedelijke infrastructuur erg versnipperd en sectoraal georganiseerd, wat mogelijke synergiën en aanpasbaarheid vaak bemoeilijkt of uitsluit. De stad Gent kiest bewust voor aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur waarbij verschillende functies gebruikmaken van het gebouw of de infrastructuur:

- Polyvalent openstellen van de bestaande infrastructuur. Voor het bereiken van deze uitdaging dient een goed functionerend beheerssysteem uitgewerkt te worden op maat van de bestaande en de nieuwe eindgebruikers, waardoor de lasten tevens gedeeld kunnen gedragen worden. Daarnaast dienen er de nodige infrastructurele investeringen in de bestaande gebouwen gedaan te worden om dit beheer mogelijk te maken (zoals interne afsluitbaarheid van de gebouwen). Zo zijn er momenteel gesprekken lopende met enkele scholen en buurtbewoners om de speelplaats in het weekend of vakantieperiode open te stellen voor de buurt. Buurtbewoners engageren zich om dit in goede banen te leiden.
- Combinatie van woonprojecten met voorzieningen voor kinderopvang, scholen en het brede socioculturele middenveld, al dan niet via publiek-private samenwerkingsverbanden.
- Openstellen van de buitenruimtes van de stedelijke infrastructuur voor de buurt, al dan niet gekoppeld aan buurtbeheer (zoals speelplaatsen openstellen in het dichtbebouwde stadscentrum en de negentiende-eeuwse gordel).
- In nieuwbouwprojecten worden vanaf de ontwerpfasen verschillende actoren betrokken die van de infrastructuur kunnen gebruik maken, zodat het gebouw en de bijhorende buitenruimte maximaal voldoen aan de wensen van alle eindgebruikers.

De grootste uitdaging is immers om ruimte zo te bedenken dat die samenwerking en ontmoeting kan stimuleren, ruimtelijke oplossingen kan vinden voor spanningsvelden rond veiligheid versus openheid, gemeenschappelijk versus eigen gebruik, en multifunctioneel ruimtegebruik mogelijk te maken.

1.2.2 Infrastructuur voor duurzame mobiliteit

Gent blijft zich verder profileren en ontwikkelen als voetganger- en fietsvriendelijke stad. Omdat kinderen en jongeren de meest kwetsbare groep zijn binnen de zwakke gebruikers, creëert de stad Gent de nodige randvoorwaarden om duurzame mobiliteit te stimuleren en te faciliteren.

In beslissingen over uitbreiding en toewijzing van plaatsen in kinderopvang en basisscholen adviseren we dat de afstand tot de woonplaats mee in rekening wordt genomen. We streven ernaar dat elk kind in zijn of haar buurt naar de crèche en basisschool kan. Zo besparen we ouders onnodige kilometers.

Binnen nieuwbouw- en renovatieprojecten wordt er voldoende fietsen- en buggyberging voorzien, waarbij ook de bergruimte voor nieuwere vormen van fietsmobiliteit (zoals fietskarren en bakfietsen) wordt voorzien. In het ontwerp van de toegangspoorten van nieuwe

gebouwen wordt ook rekening gehouden met veilige verkeersafwikkeling. Bestaande toegangspoorten maken we verkeersveilig.

We werken hiervoor samen met Departement Facility Management, Sogent en het mobiliteitsbedrijf Gent.

1.2.3 Rationeel energieverbruik

De stad wil tegen 2019 een besparing van 15% op het eigen energieverbruik realiseren. Net als voor alle gebouwen van de stad Gent, wordt in de nieuwbouwprojecten voor Onderwijs, Opvoeding en Jeugd dan ook de passiefnorm gehanteerd. Het Departement Facility Management zal, samen met alle betrokkenen, de nodige inspanningen leveren om een daling in het energieverbruik in het bestaand patrimonium te realiseren, aan de hand van volgend stadsbreed driesporenbeleid:

- Harde maatregelen: er wordt geïnvesteerd in energiebesparende maatregelen zoals dakisolatie, vervangen van ramen en vernieuwen van stookinstallaties.
- ESCO: verschillende panden, waaronder ook van het departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd, worden mee opgenomen in een overeenkomst met een ESCO ('Energy Savings Company').
- Sensibilisering: aan de hand van sensibiliseringsacties wordt er gestreefd naar een gedragsverandering die leidt tot bezuinigingen op het energieverbruik (bijvoorbeeld omtrent verlichting).

1.2.4 Duurzaam aankoopbeleid

Bij aankoopbeslissingen wordt nog te vaak enkel op de prijs, de kwaliteit en de levertijd van een product gelet. De stad in het algemeen, en het Departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd in het bijzonder, streeft naar een duurzaam aankoopbeleid van goederen, diensten en werken met een verminderde negatieve impact op sociale en milieuaspecten. Hierbij wordt er rekening gehouden met het beschermen van het leefmilieu, het verminderen van de ecologische voetafdruk én het aanmoedigen van waardig werk en goede werkcondities. Het Departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd volgt hierbij het algemene aankoop- en milieubeleid van de Stad Gent.

Hiervoor werken we samen met het departement Facility Management en de Milieudienst van de Stad Gent.

1.3 Vier beleidsnota's, één geheel

De verdere concretisering van de visie, uitdagingen en prioriteiten van Onderwijs, Opvoeding en Jeugd worden hierna gepresenteerd in vier beleidsnota's. Deze kunnen apart gelezen worden, maar vertonen toch een sterke samenhang. Die komt tot uiting in de gemeenschappelijke visie die in deze inleiding werd opgenomen. Waar we in deze nota spreken over 'we' of 'ons', zal steeds uit de context blijken of het gaat over het stedelijk

onderwijs enerzijds (zoals het deel over het eigen stedelijk onderwijsnet), of over alle betrokken actoren anderzijds (zoals het deel over flankerend onderwijsbeleid). We overlopen kort de kernthema's per beleidsdomein:

Stedelijk Onderwijs Gent

De eigen stedelijke onderwijsinstellingen werden in het schooljaar 2013-2014 samengebracht in een intern verzelfstandigd agentschap (IVA). Dit laat de stad toe een duidelijk geprofileerd beleid te voeren als inrichter van onderwijs, onderscheiden van het flankerend onderwijsbeleid waarbij de stad als regisseur optreedt. Speerpunten in het beleid van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent zijn: capaciteitsuitbreiding, maximale levenslange ontplooiingskansen, diversiteit, gekwalificeerde uitstroom, begeleiding van directies en leerkrachten en duurzaamheid.

Flankerend onderwijsbeleid

Flankerend onderwijsbeleid omvat alle maatregelen die de onderwijsverstrekking op het grondgebied van de stad kunnen faciliteren. Sector- en netoverschrijdende samenwerking is daarbij een noodzakelijke voorwaarde. Ook hier staat voldoende capaciteit voor leerplichtonderwijs voorop, naast inhoudelijke accenten op kwalificerende trajecten voor diverse talenten, ouder- en jongerenbetrokkenheid, bestrijding van kinderarmoede, verbreding van de leeromgeving en groene en gezonde scholen.

Opvoeding

Hierin worden vooral de accenten weergegeven voor de kinderopvang van 0 tot 3 jaar in de kinderdagverblijven die de stad zelf via de dienst Kinderopvang (DIKO) organiseert en van de buitenschoolse opvang verbonden aan de stedelijke basisscholen. De nadruk ligt op capaciteitsuitbreiding in wijken met lage (sociale) dekkingsgraad, maar overal met grote aandacht voor de (pedagogische) kwaliteit van de opvang. Daarnaast is er ook aandacht voor de regiefunctie van de stad (lokaal overleg kinderopvang, ondersteuning van zelfstandige initiatieven...).

Jeugd

Het traject jeugd- en kindvriendelijke stad zal stadsbreed opgenomen worden. Daarnaast wordt de ondersteuning en het regisseren van jeugd(welzijns)werk uit de doeken gedaan. Speerpunten in het jeugdbeleid zijn verder de aandacht voor kwetsbare kinderen en jongeren, jeugdruimte, communicatie, participatie en cultuur. Het studentenbeleid wordt verder gecoördineerd door de studentenambtenaar die vanaf nu vanuit de Jeugddienst zal opereren. Voor het eerst wordt een stadsbreed studentenbeleidsplan opgemaakt en dit in samenspraak met schepenen en diensten uit verschillende levensdomeinen (jeugd, onderwijs, vrije tijd, wonen, milieu, veiligheid, cultuur, sport, economie, welzijn...).

1.4 Strategische doelstellingen

Het stadsbestuur van Gent heeft bij de start van de nieuwe legislatuur in 2013 de afspraken die in het bestuursakkoord werden vastgelegd, omgezet in een nieuwe missie met bijhorende doelstellingencascade.

De nieuwe missie luidt: *'Gent is een open, solidaire, wijze en kindvriendelijke stad. Zij verbindt alle krachten om de stad uit te bouwen tot een blijvend leefbaar geheel en zo de toekomst verder vorm te geven. Gent wil op creatieve wijze voorloper zijn in de transitie naar een klimaatneutrale stad. We bouwen verder aan een milieuvriendelijke en gediversifieerde economie die welvaart brengt voor iedereen. Zo ontwikkelen we ons tot een gemeenschap van verantwoordelijke burgers die zich vrij kunnen ontplooien en op de nodige ondersteuning kunnen rekenen.'* Hieruit werden 9 hoofdstrategische doelstellingen (HSD) gedestilleerd, uitgewerkt in 40 strategische doelen (SD).

In deze vier beleidsnota's worden de strategische doelen voor Onderwijs, Opvoeding en Jeugd verder uitgewerkt in operationele doelen, activiteiten en acties.

We geven een overzicht van de doelstellingen die voor Onderwijs, Opvoeding en Jeugd relevant zijn.

- ✓ **HSD 1: Gent stimuleert haar burgers maximaal om zich te ontplooien en geeft hen gelijkwaardige kansen tot sociale stijging**
  - SD 1.3: We verhogen de zelfredzaamheid van burgers en hun recht op gelijke kansen en volwaardig burgerschap, startend vanuit een emancipatorisch onderwijs en rekening houdend met ieders mogelijkheden
  - SD 1.5: We voeren een kind- en jeugd vriendelijk beleid, zichtbaar in alle levensdomeinen en met aandacht voor kwetsbare jeugd
- ✓ **HSD 3: Gent kiest voor duurzame vervoerswijzen in functie van bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid**
  - SD 3.1: We maken een gefaseerde overstap naar duurzame vervoerswijzen voor brede lagen van de bevolking mogelijk
- ✓ **HSD 4: Gent is een aangename en betaalbare woonstad voor alle Gentenaars met een aantrekkelijke publieke en groene ruimte die uitnodigt tot ontmoeten**
  - SD 4.4: We beschermen de natuur en breiden het aantal en de oppervlakte van de parken en de groenpolen uit
- ✓ **HSD 6: Gent is een referentieplek op vlak van onderwijs en cultuur door haar voortrekkersrol als lerende en scheppende stad**
  - SD 6.1: We maken Gent in al haar geledingen een slimme stad door optimale inzet van innovatieve technologie en creativiteit
  - SD 6.2: We spelen een voortrekkersrol in het verzamelen, ontwikkelen en valoriseren van kennis
  - SD 6.5: We voorzien in een voldoende capaciteit aan kinderopvang en onderwijsinstellingen en faciliteren de randvoorwaarden voor goed onderwijs en

maximale onderwijskansen voor iedereen in het kader van een leven lang leren en ontplooiën

- *SD 6.6: We richten ons binnen het onderwijs in Gent op emancipatie, op aandacht voor de arbeidsmarkt en op interactie met de stad via brede school en door de school als ontmoetingsplaats te gebruiken*

2 STEDELIJK ONDERWIJS GENT

Het stedelijk onderwijs kent een rijke geschiedenis en neemt een voortrekkersrol in bij het inrichten van het methode-onderwijs, met de uitbouw van een ruim aanbod Freinetscholen, Jenaplanscholen en een Daltonschool. Andere scholen profileren zich voor de uitbouw van hun pedagogische projecten op Meervoudige Intelligentie, Techniek, Cultuur, Sport of Muziek. Het stedelijk onderwijs staat, dankzij de doorgedreven pedagogische begeleiding en dankzij de moed om innovatie door te voeren aan de top. In de klas zijn het de 2.500 leerkrachten, medewerkers en directies die elke dag opnieuw het beste van zichzelf geven en zo het verschil maken.

De combinatie van een sterk pedagogisch project, gemotiveerde medewerkers en een degelijke omkadering maakt van het Stedelijk Onderwijs in Gent een sterk merk. De aanpak waarbij vertrokken wordt vanuit individuele ervaringen en competenties en waarmee binnen een klasgroep gedifferentieerd wordt, komt alle leerlingen ten goede. Leerlingen die even moeten bij benen krijgen daarvoor de ruimte terwijl leerlingen die voorop lopen blijvend uitgedaagd worden.

Op 1 september 2013 nam het Stedelijk Onderwijs een nieuwe start als het IVA Stedelijk Onderwijs Gent. Met 48 scholen, academies voor Deeltijds Kunstonderwijs, centra voor volwassenenonderwijs en een internaat gespreid over 94 locaties heeft het Stedelijk Onderwijs het meest volledige lesaanbod dat je in Gent kan vinden. Van kleuters tot volwassenen. Van algemene over artistieke tot praktijkgerichte opleidingen. Met de oprichting van het IVA beoogt de Stad Gent een efficiëntere en vlottere werkwijze op het vlak van onder andere organisatie, financiën en personeel. Het IVA zal mee vorm geven aan het uitvoeren van het onderwijsbeleid binnen de stedelijke onderwijsinstellingen en het internaat van de Stad Gent.

De regierol die de lokale overheid te spelen heeft inzake het flankerend onderwijsbeleid is de afgelopen jaren steeds duidelijker geworden. Met de komst van het IVA kan de schepen van Onderwijs van de stad Gent deze regierol duidelijker opnemen, wat een voordeel is om de noodzakelijke netoverschrijdende samenwerking verder uit te bouwen (zie beleidsnota 'Flankerend Onderwijsbeleid').

Het stedelijk beleid wil de scholen en het internaat van de stad Gent versterken in de veranderde stedelijke context. We bouwen verder aan voldoende capaciteit, zodat elk kind in zijn buurt naar school kan en we verhogen de investering in de bestaande schoolgebouwen. We ondernemen acties om maximale ontwikkelingskansen voor elk kind te realiseren en de gekwalificeerde uitstroom te verhogen. We gaan met diversiteit aan de slag. We zetten in op levenslang leren. We ondersteunen de leerkrachten en schoolteams in de begeleiding van hun leerlingen op hun weg naar actief en betrokken burgerschap. We investeren in de gezondheid van onze leerlingen en bouwen aan de klimaatscholen van de toekomst.

Budget: Inrichten van IVA Stedelijk Onderwijs Gent

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	99.566.593	101.935.720	105.204.723	107.687.979	110.725.074	113.130.748
	Ontvangsten	82.906.184	94.488.932	97.008.384	99.189.995	101.693.876	103.859.663

2.1 Een school voor elk kind in zijn buurt

2.1.1 Voldoende capaciteit

Niet alleen volgens de Belgische grondwet, maar ook volgens het Verdrag van de Rechten van het Kind, is onderwijs een basisrecht. Onderwijs is om die reden een wezenlijk onderdeel van het stedelijk beleid.

‘Capaciteit’ is een dynamisch gegeven. Zowel aan de aanbodzijde als aan de vraagzijde is het Gentse onderwijslandschap in beweging. Onderwijsverstrekkers bieden een antwoord op wisselende contextgegevens zoals de geboortecijfers, migratie en het grotere aantal jongeren dat in de stad blijft wonen. Er is een verwachte capaciteitspiek van het aantal kinderen tegen 2018. We zorgen ervoor dat tijdens deze legislatuur voldoende plaatsen gerealiseerd zijn om deze piek op te vangen. Investeren in scholen is in dit opzicht een noodzaak. Het stedelijk onderwijs en het Departement Facility Management nemen een actieve rol op in het wegwerken van het capaciteitstekort in het basisonderwijs.¹

Acties

- 1 De stad neemt haar verantwoordelijkheid op om de capaciteit uit te breiden in het basisonderwijs. Bijkomende projecten worden opgezet, rekening houdend met de capaciteitsdruk in de wijken, de snelheid van realisatie en de duurzaamheid. De stad Gent investeert hiervoor zelf 20,7 miljoen euro. Er wordt gerekend op Vlaanderen om een meerjarenplan en de bijhorende middelen te voorzien. Hiermee zullen 1.700 plaatsen gerealiseerd worden. De interne task force ‘Stedelijke Onderwijs capaciteit’ volgt, in nauwe afstemming met het Departement Facility Management, de bouwprojecten Onderwijs op*

---

¹ Voor een overzicht van de noden met betrekking tot capaciteit: zie beleidsnota ‘Flankerend onderwijsbeleid’.

vlak van timing en budget. Onder andere volgende bouw- en renovatieprojecten worden gerealiseerd:

- *Door het omvormen van de bestaande kleuterschool naar een basisschool realiseren we in De Boekenmolen (Zwijnaarde) 72 bijkomende plaatsen.*
- *Het kleinschalige schooltje Het Eiland (Malem) kan de vraag niet beantwoorden. Uitbreiding is noodzakelijk. Er wordt onderzocht of de nabijgelegen voormalige school kan aangekocht worden.*
- *We creëren in de Sint-Bernadettestraat 240 plaatsen voor zowel kleuter- als lager onderwijs door het opnieuw in gebruik nemen - na renovatie - van een oud schoolgebouw, gecombineerd met een nieuwbouwproject. Dit project gaat uit van een Brede Schoolconcept, waarbij naast onderwijs ook lokalen zullen voorzien worden voor kinderopvang, jeugdwerk en buurtwerk én waarbij de gebouwen maximaal polyvalent zullen ingezet worden.*
- *Het voormalige schoolgebouw in de Hippoliet Lammensstraat wordt door middel van renovatie geschikt gemaakt voor een basisschool. De huidige capaciteit van Hippo's Hof telt 150 plaatsen. Het aanpalende huis wordt aangekocht en geïntegreerd binnen het complex. Met deze extra ingreep realiseren we een bijkomende capaciteitsverhoging met 75 leerlingen.*
- *In de basisschool De Regenboog (Wondelgem) realiseren we 200 bijkomende plaatsen voor zowel kleuter- als lager onderwijs via een uitbreiding van een bestaand schoolgebouw. In samenspraak met het OCMW werden in afwachting van de definitieve uitbreiding containerklassen voorzien op de site van WZC De Liberteyt.*
- *We breiden de bestaande kleuterschool De Tovertuin (Bloemekenswijk) uit naar een basisschool, zodat de doorstroom van de kleuters op de site gerealiseerd wordt. De lagere school zal een capaciteit kennen van 144 plaatsen. In afwachting van de definitieve uitbreiding zullen er tijdelijke containerklassen worden voorzien.*
- *De kleuterschool De Klavertjes (Moutstraat) wordt omgevormd tot een basisschool. De uitbreiding met 75 plaatsen gebeurt aan de hand van een totale nieuwbouw.*
- *Een bijkomende verdieping met extra capaciteit van 75 plaatsen wordt gebouwd op de bestaande kleuterschool van 't Groen Drieske (Gentbrugge). Door deze uitbreiding naar een basisschool kunnen de kleuters nu doorstromen naar de lagere school. In afwachting van de definitieve uitbreiding zullen er op de site tijdelijke containerklassen worden voorzien.*
- *In het multifunctioneel bouwproject, dat kadert binnen het stadsvernieuwingsproject De Oude Dokken (Dampoort), creëren we 240 plaatsen voor zowel kleuter- als lager onderwijs via de bouw van een nieuwe school. Naast de school komt er een kinderdagverblijf, een naschoolse opvang en een wijksporthal. De timing van realisatie*

van dit project loopt parallel met dat van het stadsvernieuwingsproject. Sogent staat in voor de uitvoering van dit project.

- In de Fabiolalaan (Stationsbuurt Gent Sint-Pieters) creëren we 250 plaatsen voor zowel kleuter- als lager onderwijs via de bouw van een nieuwe school, in combinatie met een gebouw voor kinderopvang. Dit project kadert binnen het project Gent Sint-Pieters en zal uitgevoerd worden door Sogent. In deze legislatuur zal het ontwerp opgemaakt worden voor het gebouw. De uitvoering en ingebruikname is in de volgende legislatuur voorzien. De timing van realisatie van dit project loopt parallel met dat van het stadsvernieuwingsproject.
- 2 Een kwalitatieve woonomgeving wordt mede bepaald door omkaderende basisvoorzieningen en aangepaste publieke ruimte. Bij elk nieuw woonuitbreidingsgebied zal voorzien worden in gemeenschapsvoorzieningen zoals kinderopvang, onderwijs, sport- en cultuurinfrastructuur. Zo zullen bij de ontwikkeling van het project Muide-Meulestede deze basisvoorzieningen worden opgenomen. In samenspraak met alle aanbieders van kinderopvang en onderwijs wordt gezocht wie instaat voor de realisatie ervan.

Tegen 2017 zal de stijging in geboortecijfers in het secundair onderwijs merkbaar worden. Om hierop voorbereid te zijn start een task force 'Capaciteit in het secundair onderwijs'. De eerste opdracht bestaat erin het probleem in kaart te brengen. Enerzijds is er nog capaciteit beschikbaar in de bestaande schoolgebouwen. Anderzijds is de problematiek ingewikkelder. Secundaire scholen hebben immers een zwakkere binding tussen woonplaats en schoollocatie. Hier speelt het buurtgegeven minder, bovendien zakken scholieren uit de hele provincie af naar Gent. Naast de geboortecijfers en de groei van de bevolking bepalen ook de studievoortgang doorheen de leerjaren, de studierichtingen en studieniveaus de instroom.

Acties

- 3 We monitoren de noden in het secundair onderwijs binnen de op te richten task force Capaciteit Secundair, waar alle netten aan deelnemen (GO!, provinciaal onderwijs, stedelijk onderwijs, vrij onderwijs, ...). Het stedelijk onderwijs neemt hierin een actieve rol op.
- 4 Het DBFM-project De Wingerd binnen het Leerdorp wordt uitgerold. Het nieuwbouwproject behelst de bouw van een secundaire technische school voor 250 leerlingen en 30 personeelsleden.

Budget: Investerings in schoolgebouwen van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Investering	Uitgaven	7.022.105	11.157.749	13.539.411	10.621.001	5.623.040	4.050.000
	Ontvangsten	3.553.021	5.988.701	6.642.500	6.338.302	4.138.040	2.565.000

2.1.2 Onderhoud van onze scholen

Naast het creëren van bijkomende capaciteit is het ook zaak om blijvend aandacht te hebben voor de bestaande schoolinfrastructuur. Leerlingen en leerkrachten moeten terecht kunnen in een veilig en kindvriendelijk schoolgebouw met een aangenaam binnenklimaat en voldoende pedagogisch comfort. Het stedelijk onderwijs staat voor heel wat uitdagingen met betrekking

tot zijn bestaande infrastructuur. Een inhaaloperatie dringt zich op. Het Departement Facility Management neemt deze uitdaging op, in samenwerking met het Departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd. De infrastructuur dient daarbij te blijven voldoen aan de wettelijke (brand)veiligheidsnormen. Door maatregelen op vlak van energiebesparing draagt het stedelijk onderwijs bij aan de klimaatdoelstelling van de stad.

In 2014 en 2015 staat de opvolging van de doorlichting van het secundair onderwijs door de onderwijsinspectie centraal. Nadien volgt het basisonderwijs.

Samen met het Departement Facility Management staat het stedelijk onderwijs tevens voor de uitdaging om de klimaatdoelstelling van de stad mee te realiseren door ingrepen op vlak van buitenschrijnwerk, daken en verwarming.

Acties

5 *In deze legislatuur zal voor 10,5 miljoen euro aan nieuwbouw en/of renovatie aan bestaande schoolinfrastructuur besteed worden, met 5,7 miljoen euro aan stadsmiddelen. Onderstaande voorstellen zullen in afstemming met het Departement Facility Management opgenomen worden.*

- *De renovatie van de Hotelschool Gent wordt gefinaliseerd, met realisatie van een winkel, een onthaal, een leerlingenlokaal, een suiker- en chocoladelokaal, een ICT-lokaal en een nieuwe trap. De nieuwbouw omvat een sanitair blok en 6 lokalen met administratieve functies en het leraarslokaal.*
- *De Sportschool werd de voorbije legislatuur gerenoveerd. In 2014 is het inrichten van de kleedkamers voorzien. Deze worden ingericht in het kader van het openstellen van de sportzaal aan derden na schooltijd. Een extra lokaal voor de Stibo en een bergruimte voor turnmaterieel worden gerealiseerd.*
- *In basisschool De Letterdoos te Oostakker plannen we ingrepen op vlak van energie en pedagogisch comfort. Het bouwvolume dat zich rechts achteraan op het terrein bevindt zal energetisch worden gerenoveerd, waarbij voornamelijk de gebouwschil zal worden aangepast (ramen, isolatie, gevelbekleding). Er wordt voorzien in 2 uitbreidingen: één ter vervanging van de huidige containerklassen en een uitbreiding met 4 lokalen, een refter en een opwarmkeuken. Er zijn twee luifels voorzien op beide speelplaatsen.*
- *De basisschool voor buitengewoon onderwijs De Zonnepoort/De Zonnewijzer zit momenteel op 2 locaties. We centraliseren beide locaties op de site Sint-Lievenspoort. We realiseren hiervoor een nieuwbouw met plaats voor 35 kleuters, 125 leerlingen lager en 75 personeelsleden. Het bestaande sanitair blok wordt gerenoveerd en aangepast voor personen met een beperking. Ook de buitenaanleg, in functie van het schoolbusverkeer (8 bussen), zal worden aangepast opdat deze niet meer centraal op de speelplaats moet georganiseerd worden.*
- *De voorbije legislatuur werd de nieuwbouw voor basisschool De Piramide gerealiseerd (Fase 1). De komende jaren wordt fase 2 uitgerold. Er gebeuren aanpassingen, zodat de*

turnzaal/polyvalente zaal en het Stibo een nieuwe plek krijgen, het buitenschrijnwerk wordt vervangen en maatregelen inzake brandveiligheid worden genomen.

- *Er wordt onderzocht hoe het aangekochte huis en de loods bij Basisschool Henri D'Haese geïntegreerd kunnen worden in de school.*
  - *Atheneum De Wispelberg krijgt een nieuwe sportzaal met sanitair, extra klaslokalen en andere nieuwe functionele ruimtes voor het schoolteam.*
  - *Basisschool De Boomgaard heeft een tekort aan ruimte. Op de speelplaats staan containerklassen die dringend aan vervanging toe zijn. De school wordt uitgebreid met een aanpalend huis. Via deze uitbreiding krijgt de school bijkomende lokalen en kunnen de versleten containers afgebroken worden. De speelplaats van de school kan dan opnieuw maximaal door de kinderen benut worden.*
- 6** *In deze legislatuur investeert het Departement Facility Management 5,28 miljoen euro per jaar in het onderhoud van de bestaande stedelijke scholen. Met deze inhaalbeweging wil de stad haar schoolgebouwen veilig, energiebesparend en comfortabel houden en voldoen aan de verwachtingen bij de doorlichting door de Vlaamse overheid.*

2.2 Maximale ontwikkelingskansen voor elk kind

2.2.1 Een sterk pedagogisch project in elke school

Binnen het Gents stedelijk onderwijs hebben scholen, onder de gemeenschappelijke koepelvisie, de autonomie om zich op hun eigen pedagogisch project te profileren. Zo streven we, binnen het Gents stedelijk onderwijslandschap, zowel naar diversiteit in aanbod aan pedagogische projecten waaruit ouders een keuze kunnen maken (bijvoorbeeld Freinetschool, Jenaplanschool, MI-school (meervoudige intelligentie), sportschool, cultuurschool...) als naar diversiteit in de groepsstructuur ('*classe unique*', gemengde leeftijdsgroepen, stam- en instructiegroepen, leerstofjaarklassen...).

Werken aan onderwijskwaliteit vergt voortdurende bijsturing. Dit is een dynamisch gegeven waarbij een brede ontplooiing van elk kind en een evenwichtige basisvorming het uitgangspunt vormen. Dit is een opdracht voor elke school, zowel in het basis- als in het secundair onderwijs. De directie fungeert als drijvende kracht voor het schoolteam om deze opdracht te realiseren. Elke school zoekt hiervoor de voor haar beste werkwijze.

Dankzij een duidelijk en sterk pedagogisch project bieden we in onze stedelijke scholen maximale kansen op kwalitatief hoogstaand onderwijs aan, waarbij zowel de scholengemeenschappen als de instellingen functioneren als performante organisaties. We bieden zo een koesterende, veilige, aangename en uitdagende omgeving met maximale ontplooiingskansen voor de kinderen, jongeren en cursisten en voor het personeel.

Actie

- 7 *We versterken de onze basisscholen en secundaire scholen in hun specifiek pedagogisch project onder de brede pedagogische visie van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent en de Stad Gent. Daartoe ontwikkelt de Pedagogische Cel van het IVA samen met de directie en het schoolteam een meerjarenplan om scholen tot op de werkvloer te ondersteunen en begeleiden. Het secundair onderwijs op de site van het Leerdorp zal vanaf de tweede graad georiënteerd worden volgens de Freinetpedagogiek.*

Het stedelijk onderwijs werkt talentgericht en kent een traditie in de uitbouw van atelierwerking. In deze ateliers, die de school wekelijks of tweewekelijks organiseert, wordt een brede waaier aan activiteiten aangeboden, al dan niet ondersteund door externe organisaties of personen zoals ouders, kunstenaars of gepensioneerden. De ateliers nemen de kinderen mee in de wereld van theater en muziek of enthousiasmeren de kinderen in koken en techniek. Nieuw is de mogelijke samenwerking met deelinitiatieven. De deeleconomie is de laatste jaren zowel in ons land als internationaal in opmars. In Gent leeft dit sterk met onder andere autodelen, het fietsdeelsysteem 'Op wielekes', repair cafés, Freecycle en 'Wij delen.be'.

Door het kiezen van een activiteit worden verschillende talenten ontwikkeld. De voordelen van deze atelierwerking zijn duidelijk in de zoektocht naar en het ontwikkelen van de talenten van elk kind en in het kader van brede school. Kinderen worden op diverse talenten aangesproken, leerkrachten kunnen vanuit hun competenties met diverse kinderen aan de slag. Met de atelierwerking zetten de scholen in op een divers aanbod voor hun leerlingen, waarbij hun sterktes in de verf worden gezet. De scholen werken binnen de ateliers klasoverstijgend aan de vakoverschrijdende eindtermen.

Actie

- 8 *Aan de hand van good practices stimuleren we atelierwerking binnen het stedelijk onderwijs. Talentgericht onderwijs is de focus binnen alle stedelijke scholen. We stimuleren de scholen om de atelierwerking te integreren in de schoolpraktijk. Scholen kiezen autonoom de focus van hun ateliers en kunnen op ondersteuning van de Pedagogische Cel van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent rekenen.*

2.2.2 Armoedebeleid op school

De leefomgeving van de kinderen bepaalt hoe succesvol een schoolloopbaan verloopt. Heel wat kinderen starten met een achterstand in ontwikkelingskansen. Het onderwijs is één van de actoren die als hefboom fungeren – binnen een geïntegreerd zorgbeleid - in het bestrijden van de gevolgen van de kinderarmoede. De scholen van het stedelijk onderwijs zoeken een evenwicht tussen een preventieve aanpak (nl. werken aan een klimaat van zorgzaamheid voor alle leerlingen) en een curatieve aanpak (acties die het welbevinden verhogen).

Het IVA Stedelijk Onderwijs Gent houdt de kostprijs bewust laag en voorziet in mogelijkheden voor ouders die de schoolfactuur niet meer kunnen betalen. Het is soms moeilijk om de lijn te bewaken tussen de pedagogische taak van de school en welzijnstaken. Onderwijs komt in

contact met diverse problematieken en leerkrachten zijn soms de enige vertrouwenspersoon van ouders.

Acties

- 9** *Het Stedelijk Onderwijs neemt een voortrekkersrol op in het realiseren van de acties van de werkgroep 'Armoede' van de Beleidsgroep Onderwijs Gent. Deze acties focussen zich op het armoedebeleid op school en versterken de samenwerking tussen onderwijs, het OCMW en welzijn. Ze worden ontwikkeld in samenwerking met het OCMW en dragen bij tot de realisatie van het armoedebeleidsplan van de stad en het OCMW.*
- 10** *Het IVA Stedelijk Onderwijs Gent organiseert samenkomsten met de basis- en secundaire scholen om acties te ontwikkelen die de gevolgen van armoede voor de leerlingen bestrijden en wint expertise in bij derden zoals vzw SOS Schulden op School. Er wordt ook overlegd met de Verenigingen waar Armen het Woord Nemen. Het lerarenkorps kent vaak een andere achtergrond dan de leerlingen die ze moeten begeleiden. Voor het personeel worden acties ondernomen om hen te versterken in hun rol. Het IVA start een project met ervaringsdeskundigen op die het bewustzijn rond armoede en de gevolgen ervan bij de personeelsleden aanscherpt. Het stedelijk onderwijs werkt actief mee in de uitbouw van het brugfigurenproject en de Brede School².*

2.2.3 Inclusief onderwijs

Heel wat ouders van kinderen met speciale behoeften kiezen steeds meer voor het gewoon onderwijs. Het gewoon onderwijs wordt meer en meer vertrouwd met een diversiteit aan leerlingen met een functiebeperking en/of motorische, sociale en leerproblemen. Deze leerlingen met hun speciale zorgvragen beschouwen we als gewone leerlingen die hun plaats hebben in de huidige heterogene klasgroep waarmee gedifferentieerd gewerkt wordt. Daarbij hebben we aandacht zowel voor kinderen die via Sticordi-maatregelen de eindtermen kunnen halen, als voor zij die geen eindtermen moeten behalen maar voor wie deelname aan het klasgebeuren belangrijk is. Naast het inrichten van het Buitengewoon onderwijs, erkent het IVA Stedelijk Onderwijs Gent de voordelen van inclusief onderwijs en wil het het voortouw nemen in het realiseren ervan. De zorgniveaus met een toenemend ondersteuningsaanbod zorgen voor een gedeelde verantwoordelijkheid van scholen voor gewoon en buitengewoon onderwijs. Het Interstedelijk Centrum voor Leerlingenbegeleiding (iCLB) biedt hierbij de nodige ondersteuning.

Acties

- 11** *We bevorderen inclusie door het zorgbeleid³ te versterken. Zoals ook geformuleerd in de leidraad kiezen we voor het stimuleren van Sticordi-maatregelen. Sticordi is een letterwoord voor stimuleren, compenseren, remediëren, differentiëren en dispensereren. Dat zijn diverse*

---

² Zie beleidsnota 'Flankerend Onderwijsbeleid'.

³ Zie '2.4.2 Zorg op school'.

maatregelen die kinderen met een beperking kunnen ondersteunen, om leerachterstand te vermijden of om te kunnen aansluiten en participeren aan het klasgebeuren. Stimuleren: leerlingen aanmoedigen en het positieve benadrukken. Compenseren: het gebruik van bepaalde (technische) hulpmiddelen toelaten, bijvoorbeeld een laptop met leessoftware en spellingcorrector voor een leerling met dyslexie. Remediëren: individuele leerhulp aanbieden om zo leerachterstand te vermijden. Differentiëren: variatie aanbrengen in de leerstof en aanpak om zo beter te kunnen inspelen op de noden van individuele leerlingen. Dispenseren: bepaalde onderdelen van het leerprogramma laten vallen en waar mogelijk vervangen door iets gelijkwaardigs. Daarnaast zetten we verder in op de methodiek van het handelingsgericht werken, waarbij de leerkracht, ouder of kind de zorgbegeleider benadert met een gerichte vraagstelling: er is een probleem, hoe komt dat en hoe kunnen we dit het beste aanpakken?

- 12 De 'Stuurgroep M-decreet' ontwikkelt, samen met de leidinggevenden en de schoolteams van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent en het iCLB, een implementatieplan en rolt dit de komende jaren uit. De leidinggevenden van het IVA worden in samenwerking met de Pedagogische Cel van het IVA bijgestaan bij het uitwerken van een schoolondersteunend aanbod. Binnen deze stuurgroep wordt 'Ouders voor inclusie' uitgenodigd om vanuit hun expertise drempels en knelpunten te kunnen aanpakken.
- 13 Het IVA werkt nauw samen met Centrum voor Inclusie van de Dienst kinderopvang⁴ om de drempels rond inclusie bij ouders en kinderopvang/scholen te onderzoeken en participeert binnen het inclusienetwerk van Onderwijscentrum Gent⁵.

2.2.4 Buitengewoon onderwijs

Voor sommige kinderen en in sommige ontwikkelingsfasen is het Buitengewoon onderwijs noodzakelijk om maximale onderwijskansen te realiseren. Het stedelijk onderwijs kent momenteel vijf basisscholen die openstaan voor kinderen met een mentale beperking, met gedrags- en emotionele stoornissen of leerstoornissen (Type 1, 2, 3 en 8). Ook hebben we één secundaire school Buitengewoon Onderwijs, voor leerlingen die terechtkunnen in een beschermd leefmilieu en/of werkmilieu (OV1 en 2). Daarnaast is er ons beroepsonderwijs, dat diverse opleidingen aanbiedt (OV3).

Met de komst van het M-decreet wil Vlaanderen inclusief onderwijs⁶ stimuleren. Het Buitengewoon Onderwijs wordt hervormd, met een basisaanbod (voor leerlingen die nu in de types 1 (lichte mentale beperking) en 8 (emotionele stoornissen of leerstoornissen) schoollopen), de types 2 en 3 en het nieuwe type 9 voor kinderen met Autisme Spectrum Stoornissen (ASS). Het Stedelijk Onderwijs richtte in 2013 de stuurgroep M-decreet op,

---

4 Zie beleidsnota 'Opvoeding'.

5 Zie 3.6.3 in de beleidsnota 'Flankerend Onderwijsbeleid'.

6 Zie '2.2.3 Inclusief onderwijs'.

waarbinnen het buitengewoon onderwijs van de Stad Gent volgens de richtlijnen van het M-decreet wordt geherstructureerd.

Acties

- 14 Het actieplan 'Herstructurering buitengewoon onderwijs' wordt vanaf september 2015 uitgerold.*
- 15 In het basis- en secundair onderwijs richten we het Basisaanbod in. Het stedelijk onderwijs blijft type 2 en 3 inrichten.*
- 16 We onderzoeken de mogelijkheid om de type-3-school van het OOBC De Nieuwe Vaart als tweede type-3-school in het Stedelijk onderwijs Gent over te nemen.*
- 17 We richten een school op voor kinderen met Autisme Spectrum Stoornissen (ASS) met normale intelligentie. Hiermee geven we vorm aan het nieuwe decretaal vastgelegde type 9.*
- 18 Eveneens onderzoeken we de mogelijkheid om voor kinderen met ASS met normale intelligentie een vervolg (secundair onderwijs) te voorzien en dit in te richten op één campus waarbij gedacht wordt aan het Leerdorp.*
- 19 De stuurgroep M-decreet buigt zich over het versterken van de leerkrachten van het gewone onderwijs en onderzoekt de vraag hoe de expertise van het buitengewoon onderwijs kan binnengebracht worden binnen het gewoon onderwijs. Het Stedelijk Onderwijs stimuleert leerkrachten om zowel in het buitengewoon als in het gewoon onderwijs aan de slag te gaan. Hiervoor moet er op Vlaams niveau personeelsgebonden materie uitgewerkt worden, zoals de opbouw van de anciënniteit voor leerkrachten.*

Sinds 1956 heeft de Stad Gent een ziekenhuisschool. Deze werd uitgebouwd om de onderwijskansen van zieke kinderen te garanderen. De ziekenhuisschool van het basis- en secundair onderwijs zijn nu in één school gehuisvest. Het M-decreet voorziet een opsplitsing tussen basis- en secundair onderwijs om een betere omkadering te realiseren.

Actie

- 20 We hervormen de Ziekenhuisschool vanuit de modaliteiten van het M-decreet. De samenwerking met de vestigingsplaatsen PC Caritas (Melle) en De Sleutel (Eeklo) blijft bestaan en wordt verder uitgebouwd.*

2.2.5 Het internaat

Het internaat biedt een veilige thuishaven voor kinderen en jongeren die om diverse redenen tijdelijk niet binnen hun gezin kunnen opgroeien. Voor kinderen van het buitengewoon onderwijs is er momenteel geen mogelijkheid tot opvang omwille van te beperkte omkadering, die nu grotendeels vanuit de stad Gent wordt voorzien. Aangezien deze nood er wel is, onderzoeken we of we hier via samenwerking iets aan kunnen doen.

Actie

- 21 *De mogelijkheid wordt onderzocht om in het internaat kinderen uit het type-3-onderwijs structureel op te vangen. Er wordt gezocht naar een mogelijke samenwerking met het Multifunctioneel Centrum (MFC) De Nieuwe Vaart. Op basis van hun expertise kan betere omkadering gerealiseerd worden en kunnen we deze kinderen uit het buitengewoon onderwijs opvangen.*
- 22 *Het Stedelijk Onderwijs Gent streeft ernaar om een MPI op te richten, om zo meer plaatsen en een betere omkadering te kunnen realiseren. Zodra vanuit Vlaanderen de mogelijkheid wordt geboden, dienen we hiervoor een dossier in. Hierbij bewaken we de toegankelijkheid voor kinderen en jongeren die tussen de mazen van het net zouden vallen door striktere criteria verbonden aan een MPI.*

Budget: Inrichten van een internaat

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	2.786.751	2.788.386	2.868.252	2.936.629	3.015.792	3.083.455
	Ontvangsten	960.634	973.578	989.097	1.003.882	1.019.650	1.034.688

2.2.6 Informatie- en communicatietechnologie

In onze kennismaatschappij is digitale geletterdheid een onmisbare vaardigheid. Het onderwijs mag niet achterop lopen. Via een digitale leeromgeving maken alle kinderen kennis met de digitale mogelijkheden. Tegelijk leren ze er op een slimme manier mee omgaan. Het Stedelijk Onderwijs staat hier voor een grote uitdaging.

Acties

- 23 *We verbeteren de materiële ondersteuning van onze scholen om de ontwikkelingsdoelen en eindtermen met onze leerlingen te realiseren. We nemen initiatieven om de digitale competenties van leerlingen en leerkrachten te ontwikkelen en het leren te verrijken. De Pedagogische Cel van het IVA ondersteunt de scholen in de uitwerking van het digitale portfolio en digitale competenties binnen het schoolteam. Het IVA Stedelijke Onderwijs Gent overlegt met Digipolis over het aanbod aan ICT-materiaal in de klas om het toegekende budget voor onderwijs maximaal in te zetten.*
- 24 *Bij veel van onze basisscholen werd de website door een bereidwillige ouder of leerkracht ontwikkeld en onderhouden. Ondanks hun inspanningen laat de gebruiksvriendelijkheid soms te wensen over en kwamen deze scholen in de problemen bij het wegvallen van de 'webmaster'. Alle publicaties en drukwerk van het departement zijn steeds conform de interne huisstijl. Die lijn werd nu ook doorgetrokken naar de websites van de basisscholen.*

Een generieke toegankelijke site werd ontwikkeld op basis van Drupal, een platform dat ook perfect draait op tablets en smartphones. Het staat de basisscholen vrij om hiervan gebruik te maken en een tiental scholen deed dit reeds. We verwachten dat nog meer scholen hierop zullen intekenen. Wat generiek is voor alle basisscholen wordt centraal aangepast en komt automatisch op de diverse websites terecht.

- 25 In nauwe samenwerking met Digipolis werd een Office 365-omgeving opgezet en kregen alle personeelsleden van het IVA een mailadres (voornaam.naam@onderwijs.gent.be). Bovendien kan men binnen deze omgeving voortaan beschikken over een eigen portaal/intranet, genaamd 'Schoolbord', waar ook 'teamsites', communicatieplatformen (Yammer) en gedeelde opslagruimtes tot de mogelijkheden behoren. In een later stadium bekijken we de mogelijkheid om ook de leerlingen een eigen mailadres te bezorgen.*
- 26 Waar het kan kiezen we voor Open Source-software. Niet alleen heeft deze keuze een positief effect op de ICT-budgetten, deze software is ook degelijk en betrouwbaar. Dit leert de leerlingen ook omgaan met minder vertrouwde softwareomgevingen en het leert hen kritisch na te denken over vanzelfsprekende tools en leveranciers.*

Het omgaan met informatie- en communicatietechnologie (ICT) in onze maatschappij vormt een basisvaardigheid. Geen enkele generatie kreeg zoveel informatie aangereikt als de huidige. Maar niet alle informatie is even objectief of correct, of ze sluit niet aan bij de competenties van kinderen en jongeren om hier kritisch mee om te gaan. Mobiele technologie speelt een steeds grotere rol in onze samenleving. Laptops, tablets en smartphones zijn ingeburgerd en krijgen ook in scholen een belangrijke (pedagogische) plaats. Zo kunnen het inoefenen van leerstof, het onderling communiceren, het opzoeken van informatie en het presenteren van resultaten ondersteund worden door het gebruik van internet en ICT-materiaal. Om met deze middelen aan de slag te gaan is het gebruik van internet op school onmisbaar.

Tegelijk blijkt uit het rapport 'Verantwoord omgaan met wifi en gsm-straling op school' van de Vlaamse Overheid dat we omzichtig moeten omgaan met de blootstelling aan straling veroorzaakt door draadloos internet of 'Wifi'. Zeker bij jonge kinderen wordt aangeraden hen niet voortdurend aan sterke straling bloot te stellen.

Acties

- 27 Internettoegang via vaste utp-bekabeling of via het elektriciteitsnetwerk (powerLAN) is het vertrekpunt.*
- 28 In het Secundair Onderwijs, Volwassenonderwijs en Deeltijds kunstonderwijs van het Stedelijk Onderwijs Gent streven we ernaar overal wifi te voorzien.*
- 29 Wifi-installaties in de gebouwen van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent voldoen aan de Vlaamse normen in verband met elektromagnetische straling. Naast eventuele controles door de Vlaamse milieu-inspectie, voorzien we interne metingen.*
- 30 In het Stedelijke Basisonderwijs beperken we continue wifi tot het secretariaat en de leraarskamer. In de klassen en andere lokalen werken we met mobiele installaties van*

tijdelijke aard⁷, zodat wifi doelgericht kan gebruikt worden in het kader van pedagogische klas- of schoolprojecten.

- 31 In ruimtes waar men de allerkleinsten (0 tot 3 jaar) opvangt zijn wifi-installaties nooit toegelaten.
- 32 Er wordt een pedagogisch beleid uitgewerkt door de Pedagogische Cel van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent omtrent de inzet van internet en mobiele ICT-apparaten in onderwijscontext. Het gebruik van mobiele technologie wordt ingebed in een bredere aanpak, waarbij de focus ligt op differentiatie, participatie en coöperatief of onderzoekend leren in de klas.

Budget: Aanbieden van ICT-ondersteuning aan de scholen en diensten

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	287.465	296.167	302.511	308.018	314.316	319.777
	Ontvangsten	24.589	24.982	25.382	25.788	26.200	26.620

2.2.7 ‘Science, Technology, Engineering and Mathematics’ (STEM)

Naast de ontwikkeling van cognitieve talenten, spoort het onderwijs ook andere talenten op en stimuleren we deze. Zo kunnen basisscholen leerlingen meer op maat oriënteren naar hun vervolgtraject en heeft dit rechtstreekse invloed op het inperken van een latere ongekwalificeerde uitstroom.⁸ Meer specifiek staat werken rond techniek en wetenschap centraal. Door te werken rond ‘STEM’ ofte ‘*Science, Technology, Engineering and Mathematics*’ wordt onderzoekend en ondernemend leren gestimuleerd. STEM bundelt een waaier aan technologische en exacte wetenschappen met als doel (school)loopbanen in wiskunde, exacte wetenschappen en techniek te stimuleren.

Acties

- 33 In het vakgebied Wereldoriëntatie komt binnen het stedelijk onderwijs uitgebreide aandacht voor de deeldomeinen techniek en wetenschap. Daarbij wordt ingezet op techniek als middel, niet als doel. Onderzoekend en ondernemend leren vindt zijn ingang in alle stedelijke (basis)scholen. Lesuren worden voorzien waarbij leren denken in technische processen, samenwerking met experts en inzetten op talenten van leerkrachten het uitgangspunt zijn. Dit voor alle scholen binnen ons net. We zetten in het stedelijk onderwijs in op de atelierwerking, waarbinnen STEM een belangrijke component kan zijn.

---

7 Deze mobiele installaties of draadloze routers zijn gemakkelijk verplaatsbaar. Ze zijn steeds eenvoudig aan- en uitschakelbaar en moeten steeds op minimaal één meter van de aanwezige personen in de ruimte of lokaal geplaatst worden. De toestellen hebben een laag verbruik en zijn qua stralingsdekking voornamelijk beperkt tot de ruimte waarin de apparaten zich bevinden. Zodra de draadloze toegang tot het netwerk niet meer nodig is binnen het project, dient het toestel steeds uitgeschakeld te worden.

8 Zie ook ‘3.4.3. Investeren in STEM’ in de beleidsnota ‘Flankerend Onderwijsbeleid’ voor meer duiding.

- 34** *Het pedagogisch project in een aantal basisscholen wordt, samen met de directeurs en het schoolteam, geheroriënteerd naar techniek en wetenschap. De site het Leerdorp is, met de verschillende onderwijsniveaus, een goede uitvalsbasis om ook binnen het secundair en het volwassenenonderwijs rond STEM te werken.*
- 35** *Het versterken van leerkrachten (van alle netten) wordt opgenomen vanuit de STEM-academie. Dit zijn vrijwilligers die vanuit hun expertise de leerkrachten en pedagogisch begeleiders ondersteunen. Binnen de academie zullen de verschillende actoren in Gent samenwerken om in het onderwijs techniek en wetenschap te introduceren. Bij de uitwerking ervan wordt afgestemd met de sectorale bedrijvenwerking van de Stad Gent, die vanuit de beleidsdomeinen Werk en Economie wordt vormgegeven.*
- 36** *Vanuit het stedelijk onderwijs wordt ingezet op internationale samenwerking rond STEM via het Europees project Erasmus+.*

2.2.8 Kunstonderwijs voor iedereen

Het stedelijk Deeltijds Kunstonderwijs (DKO) telt momenteel drie academies: twee academies voor muziek, woord en dans en één academie voor beeldende kunst.

De jaarlijkse proclamatie toont telkens een sterk staaltje van wat het DKO allemaal in huis heeft. Zangers, violisten en pianisten maar ook echte woordkunstenaars leerden hun eerste partituren en teksten na de schooluren van gepassioneerde en getalenteerde leerkrachten.

Dat ons DKO aantrekkelijk is, getuige de meer dan zesduizend kinderen, jongeren en volwassenen in onze academies. Allen hebben ze een eigen doel voor ogen: creatief bezig zijn, artiest worden, levenslang leren...Toch zijn er nog te veel kinderen die de kans niet krijgen daarvan te dromen, omdat ze de wereld van het DKO niet kennen of omdat hun ouders de weg naar het Deeltijds Kunstonderwijs niet kennen of drempels ervaren.

Het Deeltijds Kunstonderwijs ondernam hiervoor experimenten. De Academie voor Beeldende Kunst stapte zelf naar de leerlingen toe en ging lesgeven in de basisschool, na schooltijd. Een voorloper van de toekomstige Brede School 2.0. Wat begon als een experiment, groeide uit tot vijftientig wijkateliers, stuk voor stuk leuke, artistieke plekken die openstaan voor alle kinderen uit de buurt.

De artistieke ontwikkeling van kinderen is een opdracht van de basisschool.

Acties

- 37** *De ervaring van de afgelopen jaren wenden we aan om ook Muziek en Woord aan te bieden in wijkateliers. Vanaf 1 september 2014 worden de wijkateliers ontwikkeld, in samenwerking met de Brede School.*
- 38** *Dit nieuw elan beperkt zich niet tot inspanningen voor de wijkateliers. Vanuit het Deeltijds Kunstonderwijs ontwikkelen we samen met het basisonderwijs een actieplan om de artistieke ervaring van het DKO binnen te brengen in de reguliere lessen van het basisonderwijs om de brede ontwikkeling van kinderen te stimuleren.*

- 39 *Aangezien er binnen de wettelijke klijlijnen meer en meer gestreefd wordt naar Kunstenacademies waarin de verschillende disciplines aangeboden worden, zullen de drie academies van het stedelijk onderwijs Gent vanaf het schooljaar 2014 - 2015 een doorgedreven samenwerking opzetten en zich voorbereiden op de ontwikkelingen op Vlaams niveau.*
- 40 *Met de cel WOCC⁹ ontwikkelen we samenwerkingen met de culturele sector met specifieke aandacht voor kansengroepen.*

Budget: Inrichten van deeltijds kunstonderwijs

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	9.041.046	9.161.396	9.422.131	9.643.876	9.903.739	10.127.855
	Ontvangsten	8.466.806	8.615.055	8.862.152	9.073.170	9.317.978	9.526.684

2.2.9 Interlevensbeschouwelijke competenties

Als er één plek is waar mensen met zeer uiteenlopende achtergrond en levensovertuigingen vele uren samen zitten en leven, dan is het de school. Of hun ouders of de leerlingen zelf vrijzinnig, moslim, christen, protestant of atheïst zijn, ze volgen samen les en delen de schoolbanken. Behalve dan die paar uur per week. Dan splitsen de klasgroepen op voor de levensbeschouwelijke vakken. Voor net dié vakken waar het over gedeelde waarden gaat zoals de gelijkheid tussen man en vrouw en de strijd tegen racisme en homofobie, en waarover een respectvolle dialoog tussen alle overtuigingen zeer zinvol is.

Onderzoek toont aan dat de onverdraagzaamheid onder jongeren groot is. Onbekend maakt onbemind en daarom is het zinvol om over andere levenbeschouwingen te leren. Bijkomend geeft een vak of project over burgerschap, filosofie en ethiek de mogelijkheid om vanuit een gedeeld burgerschap samen stil te staan bij maatschappelijke kwesties die iedereen aanbelangen.

De Grondwet gebiedt het officieel onderwijs lessen in alle erkende godsdiensten en niet-confessionele zedenleer aan te bieden als daar vraag naar is. De godsdiensten zijn: rooms-katholiek, islamitisch, protestants, Grieks-orthodox, israëlitisch en anglicaans. Ouders kunnen ook kiezen voor een vrijstelling, maar moeten in dat geval zelf in lesmateriaal voorzien, waar het kind dan onder toezicht mee bezig is.

Actie

- 41 *Actief pluralisme in de stedelijke onderwijsinstellingen betekent dat de verschillende overtuigingen en levensbeschouwingen in dialoog gaan met elkaar. Leerkrachten levensbeschouwelijke vakken in het basisonderwijs maken, naast de realisatie van de leerplannen van hun eigen vak, ook werk van interlevensbeschouwelijke competenties in het kader van dialoog en samenwerking tussen levensbeschouwingen op school. De leerkrachten gaan in overleg met elkaar en werken samen om per schooljaar minimaal één gezamenlijk*

9 Zie beleidsnota 'Flankerend Onderwijsbeleid'.

levensbeschouwelijk project (6 lestijden per schooljaar) met de leerlingen uit te werken. Op deze manier maken alle leerlingen kennis met alle erkende levensbeschouwingen.

2.3 Diversiteit troef!

Door een doordacht diversiteitsbeleid op school krijgen de leerlingen de kans om zich thuis te voelen in het onderwijs dat beter aansluit bij de wereld waarin zij leven. Diversiteit krijgt zowel binnen het schoolbeleid een plaats (instroom van leerlingen¹⁰, samenstelling van het lerarenkorps), als in het curriculum (inhoud en organisatie van de lessen, vaardigheden waaraan gewerkt wordt...).

2.3.1 Seksuele oriëntatie en genderidentiteit

De Gentse onderwijssector, in al zijn geledingen, niveaus en vormen, speelt een belangrijke rol in de strijd voor holebi- en transgenderacceptatie en het doorbreken van de traditionele genderpatronen.

Actie

42 *Het stedelijk onderwijs neemt een voortrekkersrol op in de implementatie van de Gentse Regenboogverklaring. We werken een introductiecursus uit voor nieuwe leerkrachten in het stedelijk onderwijs. De thema's seksuele diversiteit en gendernormativiteit worden in samenspraak met de Dienst Gelijke Kansen en Çavaria in de introductiecursus geïntegreerd.*

2.3.2 Diversiteit en meertaligheid

We vinden een goede kennis van het Nederlands erg belangrijk. Tegelijk gaan we aan de slag met de toenemende veeltaligheid. We stimuleren een 'rijke' taalomgeving van jongs af bij alle kinderen. Voor kinderen en jongeren die thuis Nederlands spreken is meertaligheid een grote troef in de Belgische en Europese context. Aan kinderen en jongeren met een andere thuistaal dan het Nederlands willen we de kans geven om met hun eerste taal als hulpmiddel de Nederlandse schooltaal met meer succes te verwerven.

Het Nederlands is de voertaal op school. We gaan daarnaast op een respectvolle manier om met de thuistaal van iedere leerling.

Acties

43 *We gebruiken en stimuleren het Nederlands op school als instructie- en communicatietaal. Aan de thuistaal van anderstaligen in onderwijs geven we een respectvolle plek op school.*

---

¹⁰ Via het CAR worden stappen gezet naar een sociale mix waarbij scholen de afspiegeling zijn van hun buurt.

- 44 *Binnen het Onderwijscentrum Gent bouwen we verder aan het project ‘Diversiteit en meertaligheid, met aandacht voor de thuistaal’¹¹. Het Stedelijk Onderwijs neemt het voortouw in dit project. Specifiek binnen het Stedelijk Onderwijs worden er korte en lange trajecten uitgebouwd. Samen met de pedagogische begeleider van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent bouwt het schoolteam in het korte traject de visie rond meertaligheid uit. In het lange traject worden de basisscholen ondersteund in het implementeren van de visie meertaligheid via intensieve begeleiding. Gestructureerde teambegeleiding, begeleiding in de klas, begeleiding bij concrete materiaalontwikkeling voor de klas zoals troostwoorden, meertalige begrippenlijsten, meertalige digitale prentenboeken... staan op het programma.*
- 45 *Binnen een stedelijke context beleven jongeren een internationalisering in hun eigen omgeving door de grote multiculturele verscheidenheid. Internationalisering confronteert mensen met een taalproblematiek. Het onderwijs neemt initiatieven die, vanaf jonge leeftijd, zorgen voor een positieve houding ten opzichte van andere talen. Naast deelname aan Europese uitwisselingsprojecten moedigen we samenwerking en uitwisseling van leraars en kinderen aan met de Internationale School te Gent.*
- 46 *We onderzoeken hoe Content and Language Integrated Learning (CLIL) in het IVA Stedelijk Onderwijs Gent kan geïmplementeerd worden.*

2.3.3 Onderwijs voor anderstalige nieuwkomers

Het stedelijk onderwijs richt op de Bargiekaai onthaalklassen in voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) voor jongeren van 12 tot 18 jaar. De toeleiding gebeurt via Kompas. In het basisonderwijs moet elke basisschool in principe Anderstalige Nieuwkomers opvangen. In overleg met het LOP ontwikkelden we netoverschrijdend de expertise- en zusterscholen¹².

De overgang naar de vervolgschool op de Bargiekaai wordt grondig voorbereid waarbij leerlingen gaan ‘snuffelen’ in diverse scholen en richtingen. Er worden uren voorzien om de leerlingen in de vervolgschool op te volgen en de leerkrachten bij te staan.

Acties

- 47 *Het stedelijk onderwijs blijft Onthaalklassen voor Anderstalige Nieuwkomers inrichten. Voor de toeleiding van anderstalige nieuwkomers naar het regulier onderwijs werkt het stedelijk onderwijs actief mee aan de werkgroep ‘AN’ binnen het Lokaal Overleg Platform Basisonderwijs¹³.*

---

11 Zie beleidsnota ‘Flankerend Onderwijsbeleid’.

12 Zie beleidsnota ‘Flankerend Onderwijsbeleid’.

13 Zie beleidsnota ‘Flankerend Onderwijsbeleid’.

48 *Het OKAN-onderwijs vormt een belangrijke link met de volwassen instromers. Vaak komen ouders en kinderen samen naar school. Dankzij de fusie tussen CVO Leerdorp en CVO De Bargie wordt deze link versterkt.*¹⁴

2.3.4 Evaluatie- en huiswerkbeleid

Het onderwijs moet voor elk kind maximale ontwikkelingskansen nastreven. Hoe geëvalueerd wordt en hoe met huiswerk omgegaan wordt kunnen hierop een invloed hebben. Schoolteams reflecteren over hun huidige huiswerkmethodiek. Permanente evaluatie, portfolio's en een doordacht huiswerkbeleid vinden hun ingang in het onderwijs, zodat evaluatie en huiswerk geen drempel, maar een opstap naar maximale onderwijskansen betekenen.

Actie

49 *De Pedagogische Cel van het IVA onderzoekt het evaluatie- en huiswerkbeleid binnen het stedelijk onderwijs en werkt samen met de schoolteams actieplannen uit.*

2.3.5 Antipestbeleid

Pestgedrag is zowel voor de gepeste als degene die pest een probleem. Het onderwijs begeleidt de leerlingen om op te groeien tot verdraagzame burgers. Het stedelijk onderwijs heeft een pestbeleid op elke school. Basisscholen participeren aan de antipestweek, samen met de leerlingenbegeleiders van het Interstedelijk Centrum voor Leerlingenbegeleiding (iCLB). De Pedagogische Cel van het IVA ondersteunt scholen onder andere in conflicthantering. Vanuit deze ervaringen werd door het iCLB een sjabloon opgemaakt om scholen te versterken in het voorkomen van en omgaan met pestgedrag.

Actie

50 *Het huidige antipestbeleid wordt geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd. Het IVA bouwt het antipestplan verder uit voor het stedelijk onderwijs. Vanuit preventieve hoek wordt onder andere gefocust op cyberpesten. We implementeren het sjabloon dat ontwikkeld werd door het iCLB en evolueren zo naar een anti-pestbeleid met een uniforme procedure binnen het stedelijk onderwijs, dat bekend is bij alle ouders en leerlingen.*

2.3.6 Internationalisering

Internationalisering binnen het onderwijs is belangrijk op vlak van taalstimulering, ontwikkelen van sociale vaardigheden, omgaan met diversiteit, uitwisselen van good practices...

---

14 Zie 2.7. 'Levenslang leren'.

Acties

- 51 *Het stedelijk onderwijs grijpt opportuniteiten rond internationalisering aan door deelname aan diverse Europese projecten zoals Erasmus+.*
- 52 *Binnen de internationale projecten staat uitwisseling tussen personeel en leerlingen met diverse landen centraal. Leerkrachten worden versterkt in hun opdracht. De onderwijskansen van leerlingen worden vergroot.*

2.4 Gekwalificeerde uitstroom

2.4.1 De hervorming van het stedelijk secundair onderwijs

Om een doordachte studiekeuze mogelijk te maken en de schotten tussen ASO, TSO en BSO weg te werken hervormen we het stedelijk secundair onderwijs, conform de huidige Vlaamse regelgeving en breed gedragen inzichten.

Acties

- 53 *De hervorming van het stedelijk secundair onderwijs wordt gestoeld op vijf uitgangspunten: (1) De leerlingen later objectief oriënteren naar de meest geschikte onderwijsvorm en studierichting, (2) Gelijke kansen in het onderwijs realiseren door leerlingen uit verschillende onderwijsniveaus en onderwijsvormen te laten samenleven en -leren, (3) De gekwalificeerde uitstroom verhogen in het stedelijk onderwijs, (4) Gemakkelijker managen van onze stedelijke secundaire scholen, (5) Het Gentse stedelijk secundair onderwijs duidelijker profileren naar de buitenwereld.*
- 54 *Met het oog op de ontwikkeling van elk talent van elk kind werken we aan een actieplan voor de concretisering van een breed oriënterende eerste graad waarbij de studiekeuze kan worden uitgesteld. Voor de tweede en derde graad investeren we in een toekomstgericht studieaanbod. Het Secundair Kunstinstituut, het Centrum voor Leren en Werken en de Hotelschool Gent bieden enkel nog deze tweede en derde graad aan. Op de site Leerdorp en de Wispelberg bieden we ook een eerste graad aan. Doel is leerlingen objectief en talentgericht te oriënteren naar de meest geschikte onderwijsvorm en studierichting. Er komt een betere oriëntatie na de eerste graad. De nadruk komt op breed evalueren. Deze hervorming gaat in op 1 september 2016 samen met de opening van de nieuwe gebouwen, en zal voor het eerst geëvalueerd worden in het schooljaar 2018-2019.*
- 55 *Door de hervorming van het stedelijk secundair onderwijs realiseren we gelijke kansen in het onderwijs door leerlingen uit verschillende onderwijsniveaus en onderwijsvormen te laten samenleven en -leren via onder andere niet-selectieve instroom, leerzorg en inclusie. De site Leerdorp leent zich daar perfect toe en zal benut worden om het Freinet aanbod ook met technische richtingen uit te breiden. We beogen het verhogen van de gekwalificeerde uitstroom in het stedelijk onderwijs door een hoog onderwijsniveau met goede slaagcijfers en met goede kansen op de arbeidsmarkt en in het hoger onderwijs.*

Het Centrum voor Leren en Werken (CLW) biedt jongeren die schoolmoe zijn, de mogelijkheid om via deeltijds werken en deeltijds schoollopen toch hun diploma te behalen en hun kansen op de arbeidsmarkt te verhogen. Het profiel van het CLW kan duidelijker. De programmatie moet beter afgestemd worden op doorstroom naar de arbeidsmarkt.

Actie

56 *Het leeraanbod van het CLW wordt vernieuwd en verder afgestemd op de arbeidsmarkt. We zorgen hierdoor voor optimale positionering van het CLW binnen het systeem Leren en werken. Het beleidsdomein Werk en het Regionaal Overlegplatform 'Platform Alternierend Leren' worden betrokken in deze afstemming. We creëren hierbij het juiste kader om op een positieve manier aan de slag te gaan met de jongeren, met het oog op hun spoedige integratie op de werkvloer, op hun maat.*

De pedagogische begeleidingsdienst van de stad Gent bouwde de afgelopen jaren een voortrekkersrol uit wat betreft het basisonderwijs. Rond de uitbouw van de expertise binnen de Pedagogische Cel van het IVA staan we voor het secundair onderwijs voor een uitdaging.

Actie

57 *De Pedagogische Cel van het IVA bouwt aan de expertise rond secundair onderwijs in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten van de andere netten. Aandachtspunt hierbij is lesgevers voorbereiden op de voorziene hervorming met focus op differentiëren binnen klasgroepen en de Freinetpedagogiek. Het gesprek met OVSG wordt aangegaan om ook vanuit hun Pedagogische Cel 'Secundair onderwijs' ondersteuning te realiseren op de schoolvloer.*

2.4.2 Zorg op school

Steeds meer kinderen hebben een rugzakje, gevuld met moeilijkheden of negatieve ervaringen, wanneer ze de schoolpoort binnenkomen. Zorg op school is dan ook uitermate belangrijk om elk kind de maximale onderwijskansen te bieden dat het verdient.

Binnen het stedelijk onderwijs wordt in de instellingen zelf ingezet op zorg en een positief schoolklimaat: door de leerkrachten, de directie, het ondersteunend personeel, de zorgcoördinator, de brugfiguur en het zorgteam. De scholen worden ondersteund door het interstedelijk Centrum voor Leerlingen Begeleiding (iCLB) en eventuele schoolexternen. Het iCLB heeft een decretale opdracht die verschillende onderdelen bevat: (individuele) leerlingenbegeleiding, schoolondersteuning en netwerking. Het doel is het beleidsvoerend vermogen van de scholen m.b.t. zorgbeleid te versterken, de kennis en vaardigheden m.b.t. handelen in functie van onderwijsbehoeften van leerlingen te verhogen en aldus de ongekwalificeerde uitstroom te voorkomen.

Het iCLB vertrekt vanuit twee belangrijke denkkaders. Het eerste is handelingsgericht werken (HGW) en handelingsgerichte diagnostiek (HGD). We gaan hierbij op zoek naar de onderwijsnoden van de leerling en hoe we hieraan tegemoet kunnen komen. Dit kader vertrekt van de visie van de leerling zelf (en de ouders) op het 'probleem': wat zou voor hen een goeie oplossing zijn, wat is voor hen haalbaar? En vanuit de visie van de school: wat ziet deze leraar

haalbaar in zijn of haar klas voor deze leerling met deze onderwijsbehoeften? Er wordt een breed referentiekader aangeboden van waaruit op een gestructureerde wijze vorm kan gegeven worden aan een continuüm van zorg voor elke leerling en van waaruit school, CLB en de Pedagogische Cel van het IVA een antwoord kan formuleren op de specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen.

Het tweede denkkader is het zorgcontinuüm. Dit geeft een houvast door de zorg voor leerlingen op school in een continuüm te beschrijven van basiszorg tot zorg op maat: van preventieve maatregelen tot verhoogde zorg op maat binnen de reguliere werking van de school. De school vraagt verdere medewerking van het iCLB, wanneer meer inzicht in de onderwijsleersituatie nodig is en de toegepaste hulpstrategieën niet volstaan. Dan gaat het iCLB samen met de school, de leerling en de ouders op zoek naar een school op maat waar men beter kan tegemoetkomen aan de onderwijsbehoeften van de leerling.

Acties

- 58** *Het iCLB maakt een analyse van de noden op vlak van zorg in de scholen van het IVA via het instrument 'schoolfoto'. Deze schoolfoto wordt voor de eerste keer genomen in het derde trimester 2013-2014 en daarna om de drie jaar herhaald.*
- 59** *Het iCLB werkt een aanbod uit rond schoolondersteuning en begeleiding voor scholen van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent, in functie van het realiseren van het zorgcontinuüm vanuit HGW- en HGD-kader.*
- 60** *De schooloverstijgende ateliers in het kader van het project Biezebeize worden behouden. Dankzij dit project kunnen leerlingen uit het gewoon onderwijs één of meerdere namiddagen per week deelnemen aan de ateliers van het buitengewoon onderwijs zoals een houtatelier, een crea-atelier, een tuinatelier, een broodatelier, een soepatelier, een verhalenatelier,... De kinderen krijgen de kans buiten de klas leren en talenten, die binnen het gewoon onderwijs minder aan bod kunnen komen, te ontplooien binnen de atelierwerking.*
- 61** *We bieden de scholen een coachingstraject aan om hun beleid uit te tekenen en te realiseren.*

Een positieve en kwalificerende onderwijsloopbaan is cruciaal opdat zoveel mogelijk jongeren met een diploma de school verlaten, dat bruikbaar is op de arbeidsmarkt, of functioneel met het oog op hogere studies. Het loopt nog te vaak mis in de opvolging van trajecten wanneer kinderen en jongeren van onderwijsvorm veranderen. Overgangen tussen basis- en secundair onderwijs en van gewoon naar buitengewoon onderwijs zijn hierbij cruciaal.

De zorgoverdracht wordt gegarandeerd via de kindfoto. Het doel hierbij is dat scholen een doordacht beleid voeren met betrekking tot onderwijsloopbanen (OLB) van leerlingen en scharniermomenten en overgangen. Ze gebruiken een transparant document voor overdracht van zorggegevens naar vervolgrichtingen of –scholen: het 'gemotiveerd verslag'. Scholen worden gecoacht in hun OLB-beleid. Het iCLB faciliteert de uitwisseling van expertise tussen gewoon en buitengewoon onderwijs met het traject OnderwijsLoopBaan (OLB) en het gemotiveerd verslag. Het iCLB leidt een departementale werkgroep 'OLB en gemotiveerd verslag'.

Acties

- 62** *Er wordt een duidelijk accent gelegd op kleuterbegeleiding in het iCLB gezien de overgang naar lager onderwijs een belangrijk scharniermoment is in de leerloopbaan van kinderen. Deze overgang minder bruusk maken is het doel van een uitgewerkt stappenplan rond kleuterbegeleiding (ontluikend leren) en de overstap naar het eerste leerjaar.*
- 63** *Het iCLB ondersteunt de stedelijke basisscholen in het uitwerken van hun stappenplan rond begeleiding tussen de overgang van kleuterschool naar basisschool.*

Sinds maart 2014 is het jeugdhulplandschap in Oost-Vlaanderen drastisch veranderd. De *Comités voor Bijzondere Jeugdzorg* hebben plaats gemaakt voor de *Intersectorale Toegangspoort (ITP)*. Er is hiertoe een extra inzet van het iCLB in kader van jeugdwelzijn nodig.

Actie

- 64** *Het iCLB realiseert een breed onthaal voor vragen in het kader van het ruime domein jongerenwelzijn vanuit het Onderwijscentrum Gent. Dit onthaal wordt gevolgd door vraagverheldering, teamoverleg, onderzoek en advies. Daarna gaat het iCLB het gesprek aan met gespecialiseerde diensten voor een probleem-gebonden begeleiding voorafgaand aan de toegangspoort en kortdurende begeleiding in afwachting van geschikte hulp. Het iCLB doet aan dossieropmaak voor de Intersectorale Toegangspoort en begeleidt de cliënt naar de geschikte voorziening.*

We maken werk van een positief schoolklimaat waarbij leerlingen zich goed voelen op school en daardoor minder geneigd zijn om te spijbelen. Dialoog staat hierbij centraal. Leerlingen worden betrokken bij de schoolwerking en krijgen de ruimte om te participeren, leerkrachten luisteren naar bezorgdheden van leerlingen en staan open voor hun suggesties. Werken aan de verbondenheid tussen leerlingen en leerkrachten legt de basis voor een positief schoolklimaat. Ook andere actoren zoals CLB's, ouders, zorgcoördinatoren en brugfiguren kunnen bijdragen tot een positief schoolklimaat en het welbevinden van jongeren op school stimuleren.

In het Centrum voor Leren en Werken (Deeltijds beroepsonderwijs) loopt het proefproject 'De Schoolfoon'. Via een computersysteem worden ouders automatisch verwittigd met een telefoonboodschap dat hun kind afwezig is. Ook de spijbelaar zelf ontvangt dit bericht. Dit heeft een positief effect op het spijbelgedrag. Ouders en/of leerlingen bellen nu zelf naar school om een afwezigheid en de reden hiervoor te melden. De Schoolfoon maakt jongeren bewuster van de gevolgen van hun afwezigheid en van hun te laat komen op school. Voor de school zelf ontstaat er door het geautomatiseerde systeem meer tijd voor individuele begeleiding van de spijbelaar. Vroeger belden verschillende schoolmedewerkers tot 2 uur per dag naar ouders van spijbelaars. Nu is nog één personeelslid hier maximum een half uur per dag mee bezig en zijn tegen 9.00 uur alle ouders verwittigd.

Acties

- 65** *Het Stedelijke Onderwijs Gent speelt een voortrekkersrol op het gebied van spijbelen en laatkomen. Het IVA Stedelijk Onderwijs Gent stelt een plan 'Integraal Spijbelbeleid' op, dat*

de bestaande instrumenten zoals het 'stappenplan spijbelen' integreert en verder uitbouwt voor het basis- en secundair onderwijs.

- 66** *Het IVA onderzoekt of het project 'Schoolfoon' kan worden ingevoerd in meer Gentse stedelijke secundaire scholen, en of de opgebouwde expertise ook ter beschikking kan gesteld worden van de andere netten (en buiten Gent).*

2.5 Ondersteuning voor leerkracht en schoolteam

2.5.1 Pedagogische begeleiding

In 2013 werden de gesubsidieerde pedagogische begeleidingsdiensten doorgelicht. Een voorlopige conclusie van deze doorlichting is het belang van een doorgedreven inzet van pedagogische ondersteuning op de werkvloer.

Leerkrachten maken het verschil. Het doel van de pedagogische begeleiding is dan ook leerkrachten versterken in hun dagelijkse handelen.

De Pedagogische Begeleidingsdienst van de stad Gent kent een voortrekkersrol in Vlaanderen. Met de komst van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent als intern verzelfstandigd agentschap en de gewijzigde structuur van het departement, dringt zich ook een hertekening van de stedelijke pedagogische begeleidingsdienst op en wordt een Pedagogische Cel binnen het IVA opgericht. Deze pedagogische begeleiders ondersteunen de leerkrachten en schoolteams op basis van hun noden. Elke interventie is gericht op de ondersteuning en het versterken van de school als instelling. De Pedagogische Cel ontwikkelt begeleiding en coaching op maat en zet in op de professionalisering van de pedagogische medewerkers. Daarnaast zet de Pedagogische Cel blijvend in op onderwijsontwikkeling, met als doel het uitbouwen van duurzaam, vernieuwend onderwijs met het oog op de totale ontwikkeling van kinderen in onze stad. Naast deze Pedagogische Cel binnen het IVA wordt het 'Onderwijscentrum Gent' opgericht. Dit Onderwijscentrum bundelt de netoverschrijdende onderwijsprojecten van de stad¹⁵.

Acties

- 67** *De Pedagogische Cel zet in op integrale kwaliteitszorg voor de leerkrachten. De pedagogisch begeleiders versterken leerkrachten om maximale kansen te ontwikkelen voor alle kinderen vanuit een talentgerichte visie. Ze doen dit door leerkrachten te begeleiden in het vaardiger worden in ervaringsgericht onderwijs, differentiëren en omgaan met diversiteit. De bestaande competenties uit het werkveld worden gebundeld en collegiale leermomenten worden uitgebreid.*
- 68** *De Pedagogische Cel rolt, in nauwe samenwerking met het iCLB, het Handelingsgericht Werken uit en promoot coöperatieve en interactieve leervormen. Samen met het iCLB*

---

15 Zie beleidsnota 'Flankerend onderwijsbeleid'.

ondersteunt en ontwikkelt de Pedagogische Cel initiatieven om de doorstroom bij scharniermomenten in de onderwijsloopbaan te optimaliseren.

- 69 De Pedagogische Cel ondersteunt en ontwikkelt initiatieven rond een breed oriënterende eerste graad voor het secundair onderwijs zodat de ongekwalificeerde uitstroom uit het secundair onderwijs beperkt wordt.*
- 70 In het kader van het verhogen van de kwaliteit van het Stedelijk Onderwijs zal geïnvesteerd worden in brede informatieverbreiding, kennisdeling en samenwerking met externe organisaties. We herdefiniëren en expliciteren de samenwerking met OVSG. De Pedagogische Cel zet samenwerkingsverbanden op met flankerende diensten voor het onderwijs (onder andere Onderwijscentrum Gent, mentoren en iCLB) en werkt samen met de lerarenopleidingen inzake onderzoek, advies en vorming om de kloof met het werkveld te verkleinen en de uitstroom van leerkrachten te beperken.*

2.5.2 Mentorwerking

Met de mentorwerking motiveren we leerkrachten om de job vol te houden. Een bewuste keuze, gezien de grote nood aan leerkrachten en de gemiddeld vrij hoge uitstroom in Vlaanderen. Ervaren leerkrachten staan collega's met raad en daad bij. De mentoruren worden niet versnipperd per school, maar gebundeld, wat de expertise ten goede komt. We roepen Vlaanderen op om de mentorenwerking opnieuw te subsidiëren. In afwachting daarvan blijven we vanuit de Stad zelf mentorwerking voorzien en financieren.

Een voor alle personeelsleden verplichte introductie cursus betreffende het pedagogisch project en het engagement van elke medewerker om daaraan een bijdrage te leveren moet leiden tot competentieverhoging.

Acties

- 71 In samenwerking met de Pedagogische Cel van het IVA en de cel HR blijven mentoren startende leerkrachten in het basisonderwijs ondersteunen.*
- 72 Om de startende leerkrachten in het stedelijk onderwijs te ondersteunen en hun competenties te verhogen, bouwt het IVA een introductie cursus uit omtrent het pedagogisch project.*
- 73 Om ervaren leerkrachten in het onderwijs te houden en burn-out tegen te gaan zullen preventieve acties ontwikkeld worden in samenspraak met de Pedagogische Cel en de arbeidspsychologen van het IVA.*

2.5.3 Personeelsbeleid Stedelijk Onderwijs Gent

Binnen het Stedelijk Onderwijs Gent streven we naar een kwaliteitsvol en efficiënt aanwervingsbeleid. We werken proactief aan een optimale uitbouw van het rekruteringsbeleid aangepast aan de noden van de scholen en de wensen van het potentieel op de arbeidsmarkt.

Leerlingen hebben rolmodellen nodig aan wie ze zich kunnen spiegelen en naar wie ze opkijken. Maar momenteel is het lerarenkorps weinig divers. Voornamelijk vrouwen en Gentenaars zonder migratieachtergrond vinden hun weg naar tewerkstelling in het onderwijs. Slechts 14% van het personeel in het basisonderwijs is mannelijk, 3,9% van de leerkrachten heeft een migratieachtergrond.

Acties

- 74** *Via een professionele en kwaliteitsvolle screening beogen we de uitbouw van een competent schoolteam. We richten ons naar studenten in de lerarenopleidingen (voor het vervullen van hun stageopdracht), het toeleiden van nieuwkomers op de arbeidsmarkt alsook naar het aantrekken van zij-instromers die heel wat bagage meebrengen bij de start van hun onderwijs carrière. Door de schaarste op de arbeidsmarkt zetten we samenwerkingsverbanden op met relevante partners, vooral de lerarenopleidingen, om zodoende diverse profielen naar het Stedelijk Onderwijs Gent toe te leiden. In samenspraak met het beleidsdomein Werk zoeken we mogelijkheden om de arbeidsknelpunten binnen onderwijs, indien nodig grensoverschrijdend, weg te werken.*
- 75** *Het personeelskader van het Stedelijk Onderwijs Gent moet zoveel mogelijk een afspiegeling van de Gentse samenleving benaderen. We werken samen met de personeelsdienst van de stad Gent, de Dienst Gelijke Kansen en de Dienst Kinderopvang, die op dit vlak ook een inhaalbeweging wil maken, een actieplan uit om meer diversiteit te verkrijgen.*

Het coachen en versterken van het lerarenkorps is noodzakelijk om hen te ondersteunen in het werken binnen de stedelijke context. Het Stedelijk Onderwijs ondernam de afgelopen jaren stappen in het professionaliseren en versterken van zijn personeel. Er wordt een efficiënte evaluatieprocedure gevolgd die eveneens proactief kan inspelen op de individuele loopbaanplanning. De grootte van de scholengemeenschap biedt opportuniteiten binnen het individuele carrièrepad.

Er wordt verder ingezet op planlastvermindering en op administratieve vereenvoudiging, waardoor de medewerkers zich kunnen focussen op hun kerntaak. Een interne werkgroep van het Departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd zorgde reeds voor de invoering van een e-mailadres voor de leraren en centraliseerde van een aantal administratieve taken bij het IVA, waardoor op scholen meer tijd vrijkomt.

Acties

- 76** *Binnen het Stedelijk Onderwijs Gent zetten we in op de verdere professionalisering, coaching en versterking van het lerarenkorps. Binnen de structuur van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent bouwen we professionele coachingstrajecten uit vanuit de Pedagogische Cel. We bevorderen een gestroomlijnde communicatie.*
- 77** *Het Stedelijk Onderwijs Gent investeert in het bevorderen van het coachend leiderschap van alle leidinggevendenden, via het structureren van het basisonderwijs in vier regio's, met de aanstelling van een directeur coördinatie en 2 directeurscoaches. In het secundair en het niet-leerlicht onderwijs is 1 coördinerend directeur aangesteld. Hiermee bevorderen we de*

persoonlijke groei van de leidinggevenden en verhogen we het beleidsvoerend vermogen van de school.

- 78** *De planlast en administratieve overlast worden verder teruggedrongen. De interne werkgroep zet zijn werkzaamheden verder en kijkt onder andere welke bijkomende digitaliseringsmogelijkheden er zijn.*

2.6 Gezonde scholen en klimaatscholen

Een goede gezondheid is cruciaal als voorwaarde voor maximale onderwijskansen. Het stedelijk onderwijs zette in het verleden in op het ontwikkelen van een gezondheidsbeleid op school, ondersteund door het iCLB. Door de toename van het aantal kinderen dat in (kans)armoede geboren wordt en de toenemende obesitas bij kinderen, blijven inspanningen op dit vlak noodzakelijk.

Acties

- 79** *Leerlingen krijgen de mogelijkheid om - in een ontspannen sfeer - een gezond en warm middagmaal met soep te verkrijgen. Naast de dagelijkse keuzeoptie voor een vegetarische maaltijd, blijven we op donderdag steeds vegetarische maaltijden voorzien, in het kader van Donderdag Veggiedag. Er worden gezonde versnaperingen en tussendoortjes voorzien als alternatief voor snoep- en frisdrankautomaten.*
- 80** *De samenwerking tussen het Departement Onderwijs en Logo Gezond+ wordt gecontinueerd. Het iCLB plant, als lid van de vzw TOPunt¹⁶, samen met LOGO Gezond+ acties om het water- en plasbeleid op school te intensifiëren en in te zetten op beweging op school. De vzw LOGO Gezond+ werkt als Lokaal Gezondheidsoverleg aan het Vlaams preventieve gezondheidsbeleid via gezondheidspromotie in het onderwijs. Hun Tutti Frutti-project dat fruit promoot, wordt waar mogelijk uitgebreid. Het stedelijk onderwijs speelt een voortrekkersrol in het implementeren van deze acties. Leerlingen worden actief gesensibiliseerd om verstandig om te gaan met snoep en genotsmiddelen (alcohol, tabak en drugs).*
- 81** *Er wordt door het departement Facility Management en de Milieudienst onderzocht hoe we de raamovereenkomsten voor voeding op school kunnen verduurzamen.*
- 82** *Samen met de leerkrachten lichamelijke opvoeding worden er elke dag voldoende bewegingsactiviteiten aangeboden (ook buiten de specifieke lessen L.O.), zowel op school als extra muros (deelname aan sportdagen, meerdaagse uitstappen...).*

---

¹⁶ TOPunt is een netoverschrijdend samenwerkingsverband tussen de drie Gents CLB's en richt zich op de optimalisatie van de zorg binnen de onderwijsloopbaan van kinderen en jongeren in het leerplichtonderwijs. Zie 3.1.

De Stad Gent wil CO₂-neutraal zijn tegen 2050. Alle actoren, ook het onderwijs¹⁷, moeten hun bijdrage leveren om deze doelstelling te halen. Gebouwen zo energiezuinig mogelijk (ver)bouwen is dan ook een must.

Acties

83 *Het stedelijk onderwijs werkt actief mee aan de realisatie van de klimaatdoelstellingen van de stad Gent en bouwt aan de klimaatscholen van de toekomst. Het energieverbruik van de stedelijke scholen wordt structureel aangepakt door prioriteit te maken van het vervangen van beglazing, daken en verwarming in de onderhoudsbudgetten¹⁸. Passiefbouw is de standaard bij nieuwbouwprojecten.*

84 *We bouwen compenserende maatregelen uit zoals het inrichten van Groene en Avontuurlijke Speelplaatsen en moestuinen. We realiseren tien extra Groene en Avontuurlijke speelplaatsen per jaar. Scholen kunnen begeleiding en 3.000 euro subsidie ontvangen om samen met de ouders aan de slag te gaan.*

2.7 Levenslang leren

Investeren in levenslang leren is cruciaal voor onze samenleving. Met het inrichten van het volwassenenonderwijs in de Centra Voor Volwassenenonderwijs (CVO) Leerdorp en De Bargie zet de stad Gent hierop in. De Stedelijke CVO's bieden een brede waaier van opleidingen aan, gaande van Nederlands Tweede Taal (NT2) tot tweedekansonderwijs, van beroepsgerichte tot hobbyistische opleidingen. Jaarlijks vinden meer dan 4500 (jong)volwassenen hun weg naar dit aanbod. Binnen het stedelijk volwassenenonderwijs zetten we ons in om deze (jong)volwassenen te ondersteunen en te begeleiden op hun weg naar het behalen van de kwalificatie: om verder te studeren, om (beter) werk te vinden, om promotie te maken of gewoon om bij te dragen tot een positief zelfbeeld en zelfontplooiing.

Het volwassenenonderwijs heeft zijn populatie de afgelopen jaren zien wijzigen en de complexiteit en de diversiteit van haar opdrachten zien toenemen. Ook het stedelijk volwassenenonderwijs kent deze evolutie en staat voor de bijhorende uitdagingen.

Acties

85 *Vooruitlopend op de door de Vlaamse Gemeenschap aangekondigde herstructurering van het volwassenenonderwijs, fuseren we op 1 september 2015 het CVO Leerdorp en het CVO De Bargie. Deze operatie levert ons pedagogische, administratieve, financiële en infrastructurele voordelen op.*

---

17 Zie beleidsnota 'Flankerend Onderwijsbeleid'.

18 Zie '2.1.2 Onderhoud van onze scholen'.

- 86** *Het stedelijk volwassenenonderwijs blijft een rol opnemen in het Consortium Wonderwijs of de toekomstige samenwerkingsverbanden binnen het volwassenenonderwijs om samen met de andere aanbieders een behoeftedekkend aanbod te realiseren, binnen een redelijke straal van de woonplaats. We blijven streven naar een ruim aanbod aan opleidingen, zowel gericht op persoonlijke ontplooiing, als op inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. We evalueren, in samenwerking met het beleidsdomein Werk, Gent Stad in Werking en de VDAB, het huidige aanbod en passen dit aan indien nodig.*
- 87** *We besteden extra aandacht aan de uitbouw van het Tweedekansonderwijs (TKO) en streven naar een hogere toegankelijkheid van het TKO voor werkenden en werkzoekenden. Een deel van het TKO-aanbod wordt expliciet afgestemd op de noden van jonge werkzoekenden, in hun traject naar werk. De TKO-cursist is kwetsbaar en vergt dus een zorgzame en individuele benadering. Vooral met zijn minder leuke schoolervaring houden we rekening. In het TKO haalt de coach het van de schoolmeester. We passen onze pedagogisch-didactische aanpak hieraan aan. We onderzoeken hoe we meer op zorg kunnen inzetten in het TKO. We voeren een gerichte sensibiliseringscampagne rond TKO, om zoveel mogelijk (jong)volwassenen in contact te brengen met het aanbod.*
- 88** *De uitbreiding van ons professioneel netwerk is noodzakelijk om de meest geschikte stageplaatsen te vinden en de kans op latere tewerkstelling van de cursisten te vergroten. Hierbij is een doorgedreven samenwerking met de Dienst Werk cruciaal.*

3 FLANKEREND ONDERWIJSBELEID

Het vorige hoofdstuk – het beleidsplan omtrent het Stedelijk Onderwijs Gent – omvatte alle plannen van het eigen stedelijk onderwijs van de stad Gent. Daarnaast voert de stad, vanuit haar regierol, een flankerend onderwijsbeleid. Hierbij wordt gewerkt aan het optimaliseren van de randvoorwaarden voor goed onderwijs in Gent. Dit gaat vooreerst uit van goede samenwerking over de grenzen heen van de onderwijsnetten en organisaties uit sectoren zoals welzijn, werk, jeugd, cultuur, sport... We vertrekken hierbij van het aanwezige potentieel in het Gentse onderwijslandschap en focussen op het verder ondersteunen van de leerkracht.

Een goede stad heeft goede scholen nodig. Gent telt vele goede scholen. Vanuit de ganse provincie – en ver daarbuiten – komen leerlingen les volgen in Gent. Dit omwille van zeer specifieke opleidingen of voor zeer specifieke scholen.

Naast de centrumfunctie die het onderwijslandschap in Gent heeft voor omliggende regio's is de band met de stad zeer belangrijk. Meer dan de helft van alle leerlingen secundair woont in Gent. Voor het basisonderwijs is dit nog veel hoger en evolueert het de komende jaren nog meer richting 100%.

Goede scholen hebben ook een goede stad nodig. Scholen kunnen veel maar niet alles. Om hen te helpen bij de uitdagingen waar ze voor staan voert de stad Gent een flankerend onderwijsbeleid. Daarbij zetten we in op samenwerking en participatie met zowel scholen en actoren zoals het LOP Basisonderwijs, het LOP Secundair onderwijs en de CLB's als ook de ouders zelf.

3.1 De Gentse uitdagingen

De ongekwalificeerde uitstroom is onaanvaardbaar hoog. De kinderarmoede en de sociale ongelijkheid stijgen. Onze superdiverse stad stelt het onderwijs voor een grote uitdaging. Leerlingen met zeer uiteenlopende achtergronden zitten samen in één klas. Hen allen motiveren en aanspreken vraagt een bijzondere aanpak. Leerkrachten hebben vaak zelf een verschillende achtergrond dan hun leerlingen en kunnen hulp gebruiken om hen te begeleiden op hun weg naar een diploma, naar actief en betrokken burgerschap. Om de uitdagingen aan te pakken, is een doorgedreven samenwerking tussen de onderwijsnetten en met tal van belendende beleidsdomeinen zoals Werk, Jeugd, Welzijn, Armoedebestrijding en Integratie een absolute must.

Niet iedereen begint met gelijke kansen, en onderzoek wijst uit dat die achterstand ook niet of slechts gedeeltelijk weggewerkt raakt. Het blijkt niet evident te ontsnappen uit de moeilijke socio-economische situatie van het gezin waarin kinderen en jongeren opgroeien. De complexe maatschappelijke realiteit stopt niet aan de schoolpoort. Te vaak zijn de randvoorwaarden er niet om tot leren te komen.

Voor het formuleren van antwoorden op die extra maatschappelijke uitdagingen groeiden in het verleden binnen het Gentse onderwijsveld veel mooie initiatieven. In Gent wordt netoverschrijdend goed samengewerkt. Ook vanuit andere beleidsdomeinen en andere organisaties worden veel zaken ontwikkeld en aangeboden. Voorbeelden uit voorbije jaren zijn de brugfiguren en de Brede Scholen, het Time-outproject on@break², het Beroepenhuis, de ambassadeurs Latent Talent, het project Word Wijs... De lijst is lang en divers.

Nadeel is dat dit resulteerde in een versnipperd onderwijslandschap en flankerende domeinen met weinig overzicht en transparantie. Door goede afstemming en optimale samenwerking kan efficiënter gewerkt worden.

We willen in de komende beleidsperiode de netoverschrijdende samenwerking intensifiëren en beter structureren. Met het Gentse flankerend onderwijsbeleid werken we aan maximale onderwijskansen voor de toekomstige generaties, met als ultieme doel de strijd tegen de ongekwalificeerde uitstroom aan te gaan.

De netoverschrijdende samenwerking situeert zich op verschillende niveaus. Binnen het Departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd wordt het ‘Onderwijscentrum Gent’ actief.¹⁹ Deze dienst bundelt het aanbod van verschillende netoverschrijdende onderwijsprojecten van de stad Gent en zet in op netoverschrijdende pedagogische samenwerking, diversiteit en meertaligheid, met aandacht voor thuistaal, ‘*Science, Technology, Engineering and Mathematics*’ (STEM), brugfiguren, Brede School en Werken binnen Onderwijs aan Cultuur en Kunst (WOCK). We streven ernaar om het Onderwijscentrum Gent, in overleg met onder andere de begeleidingsdiensten van alle netten, uit te bouwen tot een bundeling van netoverschrijdende onderwijs- en opvoedingsgerelateerde actoren zoals vzw TOPunt, met de werking van het Steunpunt Leerrecht-Leerplicht en de Stap, en de Opvoedingswinkel.

De CLB’s werken in Gent goed samen. Het Interstedelijk Centrum voor Leerlingenbegeleiding van de Stad Gent richtte in september 2013, samen met de Scholengroep 22 Panta Rhei (CLB van het GO!), het Vrij CLB regio Gent vzw en de Vlaamse Scholierenkoepel vzw, een samenwerkingsverband op dat de naam TOPunt heeft. TOPunt richt zich op de versterking van de werking van de drie Centra Voor Leerlingenbegeleiding (CLB’s) en het uitbouwen van een doorgedreven netoverschrijdende samenwerking voor een optimalisatie van de zorg binnen de onderwijsloopbaan van kinderen en jongeren in het leerplichtonderwijs.

Budget: Coördineren TOPunt

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	511.260	547.739	559.053	569.578	581.002	591.639
	Ontvangsten	236.868	268.715	273.827	278.725	283.927	288.914

In de Lokaal Overleg Platformen (LOP) voor Basis- en Secundair onderwijs werkt de Stad Gent netoverschrijdend samen met alle onderwijsverstrekkers van het basis – en respectievelijk

¹⁹ Zie ook deel Stedelijk Onderwijs, onder 2.5.1, en in de verklarende woordenlijst.

secundair onderwijs uit de regio én een breed gamma van lokale organisaties die van zeer nabij geconfronteerd worden met (on)gelijke kansen binnen het onderwijs. Ze maken, vanuit hun decretale opdracht en binnen de contouren van het Vlaamse inschrijvingsrecht, elk voor hun niveau concrete afspraken over een lokaal inschrijvingsbeleid. Tot hun opdracht behoort onder meer het maken van afspraken omtrent de toeleiding van Anderstalige Nieuwkomers, de bevordering van kleuterparticipatie en de inschrijving van leerlingen die in een andere school, bij wijze van tuchtmaatregel, definitief uitgesloten werden. De Beleidsgroep Onderwijs Gent (BOG) fungeert als Gentse Onderwijsraad, zeg maar de algemene vergadering van het partnerschap tussen alle Gentse actoren die op een of andere manier verbonden zijn met onderwijs in Gent. Ze wordt voorgezeten door de schepenen van Onderwijs. In de BOG worden de belangrijkste strategische lijnen uitgezet voor het flankerend onderwijsbeleid, en worden initiatieven van onderop bekrachtigd en verder uitgebouwd. In de BOG zijn alle niveaus en netten vertegenwoordigd, van het basisonderwijs tot volwassenenonderwijs, universiteit en hogescholen.

Deze Beleidsgroep Onderwijs Gent hervormen we naar een participatief model waarin elk lid het beleid helpt uitzetten vanuit zijn eigen expertise. Bovendien betrekken we derde partners maximaal om stadsbreed samen te werken. We zorgen voor nauwe samenwerking met en participatie van de leden van de beide LOP's. Met deze vernieuwing worden een regiegroep, twee themagroepen en vier werkgroepen geïnstalleerd. De themagroepen vertrekken vanuit de doelgroep: jongeren en ouders. De vier werkgroepen focussen op armoede, gekwalificeerde uitstroom, hoger en volwassenenonderwijs en duurzaamheid.

Binnen deze structuren werken we de komende jaren. Voor het kind en de jongere, samen met de ouders. We zetten in op voldoende capaciteit in basis- en secundair onderwijs. Een onderwijs waar de jongere eigenaar is van zijn schoolloopbaan en waar positieve trajecten worden uitgebouwd. We leggen de focus op het ontdekken en versterken van talenten. Hiervoor ondersteunen we de leerkrachten en ondernemen we acties om de scholen beter te wapenen tegen de gevolgen van kinderarmoede. We zetten, in overleg met andere actoren, in op levenslang leren, ook vanuit arbeidsperspectief, en helpen uitstromende leerlingen om de brug tussen onderwijs en werk beter en gekwalificeerder te maken. We doen dit in samenwerking met het beleidsdomein Werk en het partnerschap Gent Stad in Werking. We reiken methoden aan om aan de slag te gaan met de diversiteit die aanwezig is in onze stad. We stimuleren alle betrokkenen om hun leerkrachten te versterken in de evolutie naar een inclusief onderwijs. We zetten in overleg met de andere actoren maximaal in op ouderbetrokkenheid en stimuleren kinderen en jongeren in een brede leeromgeving, en we bouwen aan groene en gezonde scholen waar onze jongste stadsbewoners zich thuis voelen.

3.2 Een plek op school voor iedereen

3.2.1 Voldoende capaciteit in het basisonderwijs

De Gentse samenleving verjongt. De uitbreiding van de schoolcapaciteit is bij uitstek een zaak van alle netten. Enkel als alle netten uitbreiden kunnen ouders een keuze maken tussen de verschillende projecten eigen aan de netten.

In maart 2010 werd de Lokale Taskforce Basisonderwijs Gent opgericht. Deze task force bestaat uit de afgevaardigden van alle netten op het grondgebied Gent (Stedelijk Onderwijs, GO!, Vrij Onderwijs en Kleine Onderwijsverstrekkers), de Lokale Taskforceverantwoordelijke, de medewerkers van Data-Analyse en GIS en de vertegenwoordigers van het Lokaal Overlegplatform Gent Basisonderwijs. De lokale task force wordt voorgezeten door de schepen van Onderwijs.

Een eerste opdracht van deze task force is de noden in beeld brengen. Sinds 2004 is er een sterke toename van het aantal geboortes en deze tendens zet zich de komende jaren verder. Onderstaande tabel geeft de prognoses weer van de Studiedienst van de Vlaamse Regering wat betreft het aantal geboortes in Gent (pasgeborenen gedomicilieerd in Gent).

Prognoses Gent	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal geboortes	3.955	3.961	3.969	3.906	3.841	3.779
Bevolkingsaantal	249.867	252.018	254.109	255.801	257.051	257.899

Een raming van de toekomstige nood aan plaatsen in het basisonderwijs (gemaakt op basis van de bevolkingsprognoses van de Studiedienst van de Vlaamse Regering), voorziet bij ongewijzigd beleid in september 2019 een tekort van 4.299 plaatsen in het Gents basisonderwijs. Op dit ogenblik zijn door de Lokale task force projecten goedgekeurd voor 2.657 plaatsen die vanaf het schooljaar 2016-2017 operationeel worden. Onderstaande tabel geeft de prognose weer voor het schooljaar 2019-2020 wat betreft het kleuter- (instapklas en K1 tot K3) en het lager onderwijs (L1 tot L6):

Schooljaar 2019-'20	Instap-klas	K1	K2	K3	L1	L2	L3	L4	L5	L6
Capaciteit	3.113	3.153	3.206	3.247	3.248	3.135	2.960	2.961	2.720	2.604
Prognose behoefte	3.849	3.839	3.834	3.759	3.695	3.233	3.285	3.173	3.036	2.943
Prognose saldo	-736	-686	-628	-512	-447	-98	-325	-212	-316	-339

De Lokale taskforce Basisonderwijs Gent staat ook in voor de verdeling van de capaciteitsmiddelen van de Vlaamse Regering, en de daarbij horende rapportage. Ze bepaalt de

criteria op basis waarvan deze Vlaamse middelen lokaal worden ingezet. Vanaf 2014 worden de middelen verdeeld op basis van de volgende criteria:

1. Capaciteitsdruk op wijkniveau
2. Aantal gecreëerde plaatsen
3. Duurzaamheid van het project
4. Snelheid van de realisatie
5. Multi-inzetbaarheid
6. Kostprijs per leerling

Actie

89 *We onderzoeken of het noodzakelijk is om de Lokale Taskforce Basisonderwijs uit te breiden met de randgemeentes van Gent, omdat kinderen uit deze gemeentes ook in Gent naar school komen en vice versa.*

In de komende beleidsperiode zal de Lokale Taskforce blijven instaan voor de verdeling van en de rapportering over de capaciteitsmiddelen. Hieronder een overzicht van de tot nog toe goedgekeurde Gentse projecten van het vrij onderwijs, het gemeenschapsonderwijs (GO!) en het Overleg Kleine Onderwijsverstrekkers (OKO)²⁰:

School	Omschrijving	Kleuter- onderwijs	Lager onderwijs
1. Vrije Basisschool Mariavreugde - Wondelgem	Nieuwbouw van 6 klaslokalen, polyvalente zaal en fietsenstalling	65	50
2. Vrije Basisschool OLV-college - Ledeberg	Nieuwbouw van 4 extra klaslokalen		40
3. Vrije Basisschool Sancta Maria - Gentbrugge	Nieuwbouw van 3 klaslokalen, eetzaal en turnzaal	48	24
4. Vrije Basisschool Sint-Pietersinstituut - Gent	Omvormen kleuterklas en aanpassingen sanitair	55	25
5. Vrije kleuterschool Klim - Gent	Nieuwbouw met extra klaslokalen	92	
6. Vrije Basisschool Sint-Paulus Rerum Novarumplein - Gent	Uitbreiding met 3 klassen	25	50
7. Vrije Basisschool Sint-Janscollege - Sint-Amandsberg	Renovatie van 2 klassen		48
8. Vrije Basisschool Sint-Lieven Kolegem - Mariakerke	Renovatie en nieuwbouw		48
9. Vrije Basisschool Sint-Paulus Gent	Nieuwbouw van 4 klassen	21	26

²⁰ Voor de projecten van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent, zie '2.1.1. Voldoende capaciteit'.

10. EDUGO Kleuterschool Lourdes Meerhout - Oostakker	Nieuwbouw van 4 klassen	80	
11. Basisschool GO! De Wijze Eik - Mariakerke	Nieuwbouw met 6 extra klassen en sanitair	63	82
12. Basisschool GO! Hazenakker - Gentbrugge	Nieuwbouw van 9 extra klassen en sanitair	32	157
13. OKO Gaspard De Colignyschool - Gent	Nieuwbouw met 3 extra klassen	10	20
TOTAAL UITBREIDING NIET-STEDELIJKE NETTEN (juni 2014)		491	570

3.2.2 Elk kind aangemeld

Om elk kind evenveel kans te geven op een inschrijving in een school die beantwoordt aan de voorkeur van de ouders, nam het LOP Gent BaO in 2008 het initiatief voor een Centraal Aanmeldingsregister (CAR) voor het Gentse basisonderwijs. Via CAR melden ouders hun kind in het jaar voorafgaand aan de instapdatum aan voor de scholen van hun voorkeur.

De Stad Gent bood hiervoor ondersteuning, zowel binnen het LOP als bij de concrete realisatie ervan. Momenteel wordt ruim 85% van alle instappertjes via CAR aangemeld. Voor een 450- tot 500-tal, meestal kansarme kinderen, is dat nog niet het geval. De meeste van die kinderen worden, na de aanmeldingsperiode, in een Gentse school ingeschreven. De kans op een plek in een school van hun ouders' voorkeur (meestal een school in de eigen buurt) is echter bijzonder klein. Regelmatig schoolgaan wordt voor deze kleuters moeilijk. Hun ouders moeten zich immers beter organiseren en ondervinden mobiliteitsproblemen. Nochtans is het belang van kleuteronderwijs duidelijk: kinderen leren er sociale vaardigheden, ze worden gestimuleerd in hun ontwikkeling en ze worden voorbereid op de lagere school.

Het LOP Basisonderwijs doet – met eigen middelen en in samenwerking met diverse Gentse organisaties en met de ouderverenigingen – grote inspanningen om alle ouders te bereiken en bij de aanmelding van hun kind te ondersteunen. Het informeren gebeurt door middel van posters, informatiesessies, persberichten en een laagdrempelige brochure die bij elk gezin met een instappertje in de bus belandt en die ook via diverse andere kanalen verspreid wordt. Voor de ondersteuning bij het aanmelden is er een laagdrempelige helpdesk. De Stad Gent verleent zijn volle medewerking aan deze acties, onder meer met een artikel in het Gentse Stadsmagazine, de inzet van de brugfiguren en de verspreiding van de brochure via diverse diensten, o.m. Kom-Pas en de Integratiedienst. Sommige van die diensten ondersteunen ook ouders bij het aanmelden.

In kader van kleuterparticipatie zal de stad Gent het LOP Gent Basisonderwijs ondersteunen in het verder verhogen van het bereik van CAR.

Acties

- 90 *De stuurgroep Kleuterparticipatie wordt opgericht. Dit is een samenwerking tussen het Departement Onderwijs, het OCMW, de integratiedienst en het Lokaal Overleg Platform Basisonderwijs. Binnen deze stuurgroep onderzoeken we hoe de cijfers rond kleuterparticipatie kunnen gemonitord worden.*
- 91 *We verhogen onze inspanningen om via een breed netwerk van o.a. brugfiguren, inloopcentra, KOMPAS en zelforganisaties van etnisch-culturele minderheden kansarme ouders te informeren over de aanmeldingsprocedure en hen vanuit een persoonlijke aanpak te begeleiden om hun kind tijdig aan te melden. Door specifieke projecten die focussen op de meest kansarme wijken, willen we het gebruik van de aanmeldingsprocedure bij de meest kansarme ouders stimuleren.*
- 92 *De stuurgroep start in 2014 een onderzoek naar wie de kleuters zijn die niet aangemeld worden en de redenen waarom. Op basis van de resultaten worden toekomstige preventiegerichte acties opgezet. Deze acties worden samen met opvoedingsondersteunende organisaties (zoals de inloopteams) uitgerold.*

3.2.3 Met CAR en 'School in de buurt' naar een betere sociale mix

Het inschrijvingsdecreet van november 2011 beoogt – met behoud van de vrije keuze van school en vestigingsplaats door de ouders – een sociale mix op school, waarbij de school een afspiegeling wordt van 'de omgeving'. Naar aanleiding van de eerste toepassing van de nieuwe regels bij de aanmeldingen in februari 2013 wordt de lokale implementatie verder verfijnd. Binnen het LOP Basisonderwijs werd in 2013 een denktank over sociale mix opgericht die aanbevelingen richtte tot Vlaanderen om via aanpassingen aan het decreet de sociale mix verder te realiseren. De evoluties inzake sociale mix op de Gentse scholen worden gemonitord op basis van een jaarlijkse analyse van de gegevens uit CAR, aangevuld met gegevens over lagere inschrijvingen verzameld door het LOP Basisonderwijs. De eerste resultaten zijn positief.

De realisatie van een betere sociale mix in onze scholen stoelt op twee complementaire mechanismen. Er is 'van bovenuit' de decretaal opgelegde gelijktijdige, evenredige voorrang voor kansarme en kansrijke leerlingen in elke Gentse basisschool. De streefcijfers hiervoor worden per school bepaald op basis van regels die in het LOP Basisonderwijs afgesproken worden. In Gent wordt die gelijktijdige voorrang voor kansarm en kansrijk via het CAR geregeld. Dat biedt voor scholen en ouders het voordeel dat we – in tegenstelling tot andere steden – niet hoeven te werken met 'uitgestelde inschrijvingen', dat de gecontingenteerde toewijzingen van vrije plaatsen automatisch gebeuren, volgens transparante regels, met minder kans op fouten of willekeur. Gezien de vrije keuze van school en vestigingsplaats door de ouders de eerste basis voor de toewijzing van vrije plaatsen blijft, kunnen de in het LOP afgesproken streefcijfers maar gehaald worden als er tegelijk 'van onderuit' toelidingsacties georganiseerd worden, waarin ouders gemotiveerd worden voor een school in hun buurt.

In Gent werkte het LOP Basisonderwijs hiervoor eerst een jaar samen met de vzw 'School in zicht'. Sinds 2012 organiseren de Stad Gent en het LOP Basisonderwijs die toeleidingsacties in eigen beheer onder de naam 'School in je buurt'. 22 van de 25 kleuter- en lagere scholen uit Gent-Noord nemen momenteel deel aan dit project. De huidige acties omvatten het organiseren van Openschooldagen op momenten waarop ouders beschikbaar zijn en het aanspreken van ouders via de kinderdagverblijven, waarbij ouders, brugfiguren en het team van de kinderopvang worden ingezet om ouders met elkaar te laten kennismaken, te antwoorden op vragen en drempels weg te nemen om het kind in te schrijven in een buurtschool.

Actie

93 *Vanuit de stedelijke regie in het flankerend onderwijsbeleid willen we voor ieder kind maximale kansen en een veilige en stimulerende leeromgeving creëren, en dit liefst in een Brede Schoolcontext. Voor de meeste ouders is 'nabijheid' een belangrijk criterium in de keuze van een basisschool. We streven er naar dat de schoolpopulatie een weerspiegeling vormt van de samenstelling van de omgeving van de school. Het project 'School in de buurt' wordt samen met het Lokaal Overleg Platform Basisonderwijs verder uitgebouwd. Het project wordt geëvalueerd, waarbij nagegaan wordt welke acties verbeterd kunnen worden, hoe ze verankerd kunnen worden in de Brede School-werking en of een verruiming naar andere stadswijken mogelijk is.*

3.2.4 Voldoende capaciteit in het secundair onderwijs

De demografische evolutie zorgde voor een capaciteitstekort in het basisonderwijs. Deze kinderen zullen tegen 2017 doorstromen naar het secundair onderwijs. Het is nodig om die evolutie goed te monitoren, zodat de scholen zich hierop kunnen voorbereiden.

In het secundair onderwijs is er, op enkele uitzonderingen na, capaciteit beschikbaar om een groeiend leerlingenaantal op te vangen. Doordat de vraag bij een aantal scholen het aanbod overstijgt, wordt her en der toch gekampeerd en dringt de noodzaak van een aanmeldingssysteem zich op.

Evoluties laten zich voor het secundair onderwijs minder makkelijk voorspellen door de individuele studiekeuze en de centrumfunctie van Gent. Vanuit de hele provincie en ver daarbuiten komen scholieren les volgen in Gent. Anders dan in het basisonderwijs kunnen we dus niet vertrouwen op de cijfers van de bevolkingsevolutie in onze stad.

Actie

94 *Naar analogie van de Taskforce Capaciteit Basisonderwijs Gent richt de schepen van Onderwijs een Taskforce Capaciteit Secundair Onderwijs Gent op. Deze zal onderzoeken hoe de doorstroom naar het secundair onderwijs verloopt en op welke vlakken er problemen te verwachten zijn. Deze zorgt voor een voldoende aanbod secundair onderwijs in de toekomst.*

3.3 De strijd tegen ongekwalificeerde uitstroom

In Gent verlaat 22 procent van de jongeren het onderwijs zonder diploma. Dit is een stuk hoger dan het Vlaams gemiddelde van 14 procent en ligt ver af van de Europese Lissabondoelstelling van 10 procent. Bijna vijfduizend jongeren per jaar verlaten hun Gentse secundaire school zonder diploma.²¹ Deze cijfers zijn bovendien sterk afhankelijk van de sociale achtergrond van de betrokkenen. Zo waren er in 2012 bij jongeren zonder migratieachtergrond 20% vroege schoolverlaters, maar was dit bij Gentse jongeren met een Turkse of Marokkaanse achtergrond maar liefst 40%²². In 2010 waren 4,5% van de Nederlandstalige meisjes met een hoogopgeleide moeder vroege schoolverlater. Voor de anderstalige jongens met een laaggeschoolde moeder was dit tien keer meer: 40,6%²³.

Waarom haken deze jongeren af? Gaande van een moeizame zoektocht wat betreft de studiekeuze, negatieve ervaringen op de schoolbanken en thuis, persoonlijke issues tot het gebrek aan toekomstperspectieven en rolmodellen. Jongeren hebben weinig kennis of inzicht wat een bepaald beroep echt inhoudt of wat de mogelijkheden op de arbeidsmarkt zijn. Niet alle jongeren zijn even betrokken bij hun schoolloopbaan. Het afhaken kan verschillende vormen aannemen, gaande van slechte cijfers tot storend gedrag in de klas, spijbelen, zittenblijven, van studierichting of van school veranderen en uiteindelijk de school verlaten zonder diploma. Vooral jongens met een moeilijke socio-economische situatie behoren tot de groep jongeren die afhaken. Ook is het duidelijk dat er in deze groep jongeren meer zittenblijvers en jongeren met migratieachtergrond vertegenwoordigd zijn.

In de schoolverlatersenquête, in 2011 afgenomen door de Dienst Werk, vertelden de meeste jongeren die vroegtijdig afhaakten dat ze *'het beu waren'*. Twee derde van de schoolverlaters zonder diploma secundair onderwijs blijken evenwel naderhand spijt te hebben dat ze hun diploma niet behaalden.

En wat gebeurt er na het afhaken? Door een tekort aan jobs voor laaggeschoolden op de Gentse en Vlaamse arbeidsmarkt is het erg moeilijk voor deze jongeren om werk te vinden. De laag- en niet-geschoolde jongeren worden bovendien verdrongen op de arbeidsmarkt door hoog- en middengeschoolden die geen job vinden. Het gevolg is dat jongeren zonder diploma, en in het bijzonder jongeren met een migratieachtergrond, aan de onderkant van de arbeidsmarkt terechtkomen en oververtegenwoordigd zijn in de werkloosheidscijfers. De jeugdwerkloosheidsgraad in Gent ligt hoog: 24,8% in 2013. (Ter vergelijking: Brussel: 32,0%, Antwerpen: 28,2%, Mechelen: 19,6%.)²⁴

---

21 http://steunpuntssl.be/Publicaties/Publicaties_docs/ssl-2013.05-1-2-0-vroege-schoolverlaters-in-vlaanderen-in-2010

22 Verdoolaege (2013) Studienetwerk Migratie en Samenleving.

23 Callens, Noppe en Vanderleyden (2013) 'De sociale staat van Vlaanderen 2013', Brussel: Studiedienst van de Vlaamse regering.

24 Zie Beleidsnota 'Werk en Activering'.

De probleemstelling is duidelijk: op het snijvlak tussen onderwijs en werk wordt de bestaande sociale ongelijkheid versterkt en dreigen jongeren zonder diploma aan de rand van de samenleving terecht te komen. Het aanpakken van de problematiek van vroege schoolverlaters (en jeugdwerkloosheid) is daarom een absolute Gentse beleidsprioriteit, die niet vanuit Werk alleen kan worden opgenomen. Vanuit de onderwijszijde wordt de aanpak vooral toegespitst op preventie door het bieden van zinvolle onderwijstrajecten met als doel een bruikbare kwalificatie te verkrijgen. Tegelijk worden in dit verband ook acties worden genomen vanuit de Dienst Werk en het partnerschap Gent Stad in Werking, waarmee ook intensief wordt samengewerkt binnen de Beleidsgroep Onderwijs Gent.

De Vlaamse Regering ambieert het aandeel vroegtijdige schoolverlaters te halveren tegen 2020 via het Actieplan Vroegtijdig Schoolverlaten.²⁵ De Stad Gent onderschrijft deze plannen en vult ze aan met een netoverschrijdend actieplan 'Gekwalificeerde uitstroom in Gent'. Dit actieplan wil tegen 2019 jaarlijks een kwart minder jongeren²⁶ zonder kwalificatie zien uitstromen in Gent.

Het inperken van voortijdig schoolverlaten vergt een gecoördineerde aanpak op meer dan één front, en moet een logische keten vormen. Naast preventie (zoals vroegtijdige en passende ondersteuning op jonge leeftijd in het beheersen van basisvaardigheden) en interventie (zoals een grotere betrokkenheid van de ouders) kan ook ingezet worden op compensatie (zoals via tweedekansonderwijs).

Dit vergt een positieve aanpak. Schoolverlaters zijn schoolmoe, maar niet leermoe. Jongeren hebben iemand nodig die hen begeleidt in het zelf ontdekken van hun talenten en competenties. Het is zinvol om te voorkomen dat het werkelijk tot afhaken komt. Dat gebeurt best op een zo jong mogelijke leeftijd, waarbij de ouders een onmisbare partner zijn. Dit preventieve luik (zie verder in deze beleidsnota) bouwen we verder uit met aandacht voor de taalachterstand die schoolse achterstand wordt, de wisselwerking tussen thuis- en onderwijscultuur, een juiste studiekeuze, ouderbetrokkenheid en ondersteuning thuis...

Acties

- 95** *We bundelen de krachten en bouwen de (netoverschrijdende) samenwerking tussen scholen en met organisaties verder uit. Daarom wordt een nieuw netoverschrijdend actieplan 'Gekwalificeerde uitstroom in Gent' opgemaakt. De Beleidsgroep Onderwijs Gent zal dit actieplan opmaken in afstemming met het partnerschap 'Gent, stad in werking' en het beleidsdomein Werk.*

---

²⁵ www.ond.vlaanderen.be/secundair/Actieplan_Vroegtijdig_Schoolverlaten_def.pdf

²⁶ In 2010 waren er 4.506 schoolverlaters, waarvan 857 ongekwalificeerd, binnen de secundaire scholen op het Gentse grondgebied. Tegen 2019 willen we het aantal vroege schoolverlaters met een kwart verminderen tot 650 per jaar. Dit cijfer heeft dus betrekking op de leerlingen van de secundaire scholen op het Gentse grondgebied en niet enkel over jongeren met Gent als woonplaats.

- 96 *Diverse Vlaamse kenniscentra en pedagogische begeleidingsdiensten worden betrokken bij de opmaak van het actieplan. Goede (inter)nationale voorbeelden en best practices worden daarbij in kaart gebracht. In samenwerking met de Vlaamse kenniscentra ontsluiten we de administratieve en longitudinale gegevens van de Vlaamse onderwijsoverheid over de onderwijsloopbanen en de schoolse uitstroom in Gent. De kenniscentra worden gestimuleerd om hun expertise breed terug te koppelen naar het onderwijsveld en om het vele onderzoek om te zetten in nieuwe innovatieve praktijken via experimenten en proeftuinen.*
- 97 *In het kader van dit actieplan zetten we een Gentse campagne op omtrent de strijd tegen ongekwalificeerde uitstroom. Het doel is het publieke debat aan te wakkeren over de oorzaken en gevolgen van vroegtijdig schoolverlaten en de noodzaak van een sterke (preventieve) aanpak ervan duidelijk maken. Dit leidt tot bewustwording en draagvlakontwikkeling wat betreft de noodzakelijke hervormingen in het secundair onderwijs.*

3.3.1 Trajectbegeleiding

In het netoverschrijdend actieplan ‘Gekwalificeerde uitstroom in Gent’ wordt onder andere ingezet op het verder uitwerken van positieve en kwalificerende trajecten. Leerlingen worden daarbij ondersteund in alle stappen van hun onderwijsloopbaan. Dit vergt goede trajectbegeleiding alsook arbeidsmarkteducatie en maatwerk omtrent alternatieve onderwijs-, werk-, en zorgtrajecten.

Vanuit het onderwijsbeleid stemmen we onze acties goed af met de acties die in verband met trajectbegeleiding, arbeidsmarkteducatie en alternatieve leertrajecten door de Dienst Werk en binnen het partnerschap Gent, Stad in Werking worden ontwikkeld. Beide beleidsdomeinen spelen op elkaar in, en streven naar synergie.

Steeds meer jongeren veranderen van school. Er is dan ook een groot verloop over de netten heen. De opvolging van de onderwijsloopbaan komt hierdoor in het gedrang, terwijl een doorgedreven trajectbegeleiding cruciaal is om deze jongeren te motiveren en begeleiden in hun onderwijsloopbaan. De manier waarop trajecten momenteel vanuit onderwijs worden opgezet verloopt niet gestroomlijnd.

Acties

- 98 *Binnen de Beleidsgroep Onderwijs Gent (BOG) wordt de werkgroep ‘Gekwalificeerde uitstroom’ opgericht. De focus van deze werkgroep ligt op het mogelijk maken van een positief kwalificerend traject voor die jongeren die dreigen af te haken, en voor hen die na uitstroom opnieuw willen aanknopen. Er wordt hierbij afgestemd met het beleidsdomein Werk en het partnerschap Gent, Stad in Werking.*
- 99 *De trajectbegeleiders van het team ‘t Steunpunt Leerrecht – Leerplicht binnen TOPunt bundelen hun expertise. Dit betreft studieloopbanen (bijvoorbeeld vanuit project Word Wijs, De Stap, Persoonlijke Ontwikkelingstrajecten), de aansluiting op de arbeidsmarkt, maatregelen tegen spijbelen en om gepast onderwijs (welke school beantwoordt het best aan de onderwijsbehoeften van deze leerling) of gepaste jeugdhulp in te schakelen (via de*

Integrale Toegangspoort) De trajectbegeleiders zullen de brug vormen in de begeleiding van de leerlingen, die naar een school van een ander net overgaan.. Dit team wordt ‘gedragen’ door de drie CLB’s. Zij stemmen goed af met de CLB-teams en kunnen terugvallen op dossierkennis vanuit de drie CLB’s. Door expertise-opbouw en netwerkvorming zal TOPunt de CLB-teams kunnen ondersteunen bij moeilijk lopende trajecten.

- 100** *TOPunt biedt via De Stap ook blijvend netoverschrijdend informatiebemiddeling aan voor jongeren en volwassenen die buiten het leerplichtonderwijs vallen en die hun leerloopbaan opnieuw willen oppikken. Ervaringen met deze zorg op maat worden teruggekoppeld naar de drie CLB’s, zowel op casusniveau als op structureel niveau, waar ingestaan wordt voor informatie, sensibilisatie en coaching van de CLB-medewerkers. We houden het samenwerkingsverband van De Stap met VDAB, Syntra, de Consortia Volwassenenonderwijs (waaronder Wonderwijs), de 3 Gentse CLB’s en de Provincie Oost-Vlaanderen, in stand. De informatie- en trajectbemiddeling vanuit De Stap blijft zich richten op een traject naar werk of arbeidsgericht vervolmaking.*

Daarnaast wordt ingezet op het versterken van de CLB-werking van de verschillende netten door de verdere uitbouw van de netoverschrijdende samenwerking. TOPunt omvat de reeds bestaande netoverstijgende initiatieven De Stap en ’t Steunpunt Leerrecht-Leerplicht.

Actie

- 101** *Het initiatief ‘Word Wijs’, gegroeid uit ‘Gent, Stad in werking’ biedt coaching en informatiebemiddeling aan jongeren zonder diploma tussen 18 en 25 jaar over hun educatieve loopbaan. Bij deze intense trajectbegeleiding wordt samengewerkt met de Gentse CLB’s en partners uit onderwijs, arbeid, jeugdsector en welzijn (VDAB, tweedekansonderwijs, volwassenenonderwijs (VIA-educatie), centra algemeen welzijnswerk...). De expertise van dit project wordt ten volle benut in vzw TOPunt en wordt gekoppeld aan de toekomstige Leerwinkels, in samenspraak met het beleidsdomein Werk. Door de arbeidsgerichte finaliteit van Word Wijs, wordt samen met de Dienst Werk gezocht naar de verdere financiering ervan.*

3.3.2 Alternatieve onderwijs-, werk- en zorgtrajecten

Tussen de beleidsdomeinen Werk en Welzijn, de onderwijsinstellingen, de CLB’s, en de gespecialiseerde organisaties met een specifieke deskundigheid, is afstemming over de toeleiding naar alternatieve onderwijs-, werk- en zorgtrajecten noodzakelijk zodat de juiste jongere op de juiste plaats belandt en er een lijn zit in de begeleiding. Dit moet een logische keten vormen.

Acties

- 102** *TOPunt centraliseert de toeleiding naar flankerende projecten vanuit onderwijs. Jongeren die terug aansluiting zochten bij hun schoolloopbaan zullen worden bevraagd om de resultaten om te zetten in nieuwe acties voor (dreigende) schoolverlaters.*
- 103** *We zetten verder in op Time-outprojecten voor jongeren. Naast maatregelen om het welbevinden in het onderwijs bij de leerlingen te verhogen, willen we ook alternatieven*

voorzien voor jongeren met schoolmoeheid. Daarom onderzoeken we hoe deze projecten met de bestaande partners structureel kunnen worden ingebed, en hoe het aanbod verder kan worden uitgebreid, ook met nieuwe partners. We onderzoeken de mogelijkheden om hierbij ook samen te werken met Schoolhoeve De Campagne.

- 104** *In afstemming met het werkbeleid, werken we samen met de VDAB en de Dienst Werk rond onderwijskwalificerende opleidingstrajecten (OKOT) en dragen zo bij tot het wegwerken van knelpuntprofielen op de arbeidsmarkt. Met dit initiatief kunnen werkzoekenden via een VDAB-opleidingscontract een diploma behalen. De trajecten die in aanmerking komen situeren zich binnen tweedekansonderwijs, HBO5, BSO (zevende jaar) of de combinatie van leren en werken.*

3.3.3 Samenwerking met de arbeidsmarktactoren

Het brede onderwijsveld en het bedrijfsleven willen tot een goede samenwerking komen. Een goede afstemming tussen onderwijs en de arbeidsmarkt is voordelig voor alle betrokken actoren. Ook moet arbeidsmarkteducatie zorgen voor jongeren, die beter over de arbeidsmarkt geïnformeerd zijn.

Acties

- 105** *De acties vanuit de actiegroep 'Jeugdwerkloosheid' van 'Gent, stad in werking' en de werkgroep 'Hoger onderwijs, universiteit en volwassenenonderwijs' van de Beleidsgroep Onderwijs Gent beogen een betere samenwerking tussen onderwijs en het bedrijfsleven in functie van stages, werkplekleren, werktrajecten,....*
- 106** *Samenwerkingsprojecten tussen onderwijs en het lokale bedrijfsleven worden gestimuleerd. In nauwe samenwerking met de Dienst Werk wordt onderzocht hoe gerichte ondersteuning kan worden voorzien van de jongeren op de werkvloer en van de betrokken bedrijven bij stages en werkplekleren. Daarom worden, waar nodig, specifieke bedrijfsopleidingen opgezet in samenwerking met het onderwijs.*
- 107** *In samenwerking met de dienst Werk en het bedrijfsleven worden door de onderwijsactoren ook nieuwe innovatieve onderwijsprojecten uitgewerkt om de jeugdwerkloosheid tegen te gaan.*
- 108** *We moedigen alle betrokkenen aan om in te zetten op een bruikbare kwalificatie voor wie dit haalbaar is, waaronder binnen het systeem Leren en werken. Voor wie toch ongekwalificeerd blijft, streven we naar een zo spoedig mogelijke integratie op een werkvloer, via alternerend leren en stages.*
- 109** *Er wordt een samenwerkingsconvenant tussen de Stad Gent (vanuit Dienst Werk, maar ook vanuit het Departement Onderwijs en Opvoeding), OCMW Gent en VDAB Oost-Vlaanderen afgesloten, met concrete actieplannen tot doel om de toeleiding tot de arbeidsmarkt te optimaliseren. We willen de VDAB op een positieve manier laten aansluiten bij de onderwijswereld en omgekeerd.*

- 110** De aangeboden studierichtingen in Gent moeten, zowel kwalitatief als thematisch, aansluiten op de noden van de arbeidsmarkt. Het spectrum aan studierichtingen willen we netoverschrijdend afstemmen om een breed en kwalitatief aanbod te voorzien.
- 111** Om te vermijden dat meer jongeren met kwalificaties leidt tot meer competitie op de arbeidsmarkt en niet tot meer kansen, moet de arbeidsmarkt meer competentiegericht rekruteren. We ondersteunen de acties die in dit verband vanuit de beleidsdomeinen Werk en Economie worden ondernomen.
- 112** We willen goede arbeidscompetenties (en vakmanschap) bij leerlingen in technisch gerichte opleidingen verder stimuleren. Dit kan bijvoorbeeld via het TOKI-systeem voor Deeltijds Beroepsonderwijs van het Stedelijk Onderwijs Gent en via het SODA-attest van KTA MOB²⁷. We willen dit soort systemen, waarbij verworven competenties en arbeidsattitudes in de kijker worden gezet los van diploma's, een breder draagvlak geven.

3.3.4 Spijbelaanpak

De Gentse spijbelcijfers vertonen een lichte daling. Het hardnekkig spijbelen (30 halve dagen of meer) daalt bijvoorbeeld in elke onderwijsvorm. In het Deeltijds Beroepsonderwijs, de onderwijsvorm met relatief gezien het grootste probleem met hardnekkige spijbelaars, zien we dat het aantal leerlingen dat 30 halve dagen ongewettigd afwezig is, lager is dan de cijfers van het schooljaar 2008-2009. Ook in het Gentse Buitengewoon Secundair Onderwijs is er een dalende tendens bij het hardnekkige spijbelen van 12% naar 9%.

Voor de secundaire scholen is er in Gent een Stappenplan waarbij de spijbelaar individueel opgevolgd wordt. De scholen zelf (leerkrachten, leerlingenbegeleiders en directie), TOPunt (Centra voor Leerlingenbegeleiding), het Steunpunt Leerrecht-Leerplicht en de politie en het parket zijn hierbij betrokken. Het accent ligt op preventie en begeleiding, waarbij samen met leerlingen gezocht wordt naar oorzaken en oplossingen. Ook ouders worden hierin betrokken.

- 113** Het Stappenplan wordt netoverschrijdend geëvalueerd en bijgesteld binnen de Beleidsgroep Onderwijs Gent, in samenwerking met TOPunt, het Steunpunt Leerrecht-Leerplicht, politie en parket.
- 114** De oplossingen die voorhanden zijn, worden ook ruimer aangewend en bekend gemaakt (zoals Time-outprojecten, die jongeren terug zin in school moeten doen krijgen door het onderwijs even uit zijn schoolse context te halen.). De Schoolfoon van het CLW kan hierbij als pilootproject dienen.²⁸

---

27 www.sodajobs.be

28 Zie '2.4.2 Zorg op school'.

3.3.5 Samenwerking met het hoger onderwijs

We willen graag werk maken van een goede samenwerking tussen de instellingen van hoger onderwijs in Gent en de scholen van de andere onderwijsniveaus, op het vlak van de lerarenopleiding. We hebben immers, ook als stedelijk onderwijs, een grote nood aan goede leerkrachten. Het stedelijk onderwijs wil een loyale partner zijn om dit zo goed mogelijk mee te helpen realiseren, door goede stageplaatsen aan te bieden. Wij willen anderen, vanuit de regierol van de stad, stimuleren dit ook te doen.

Acties

- 115** *De nieuwe werkgroep over de wisselwerking Hoger Onderwijs-Onderwijspraktijk binnen de Beleidsgroep Onderwijs Gent brengt de instellingen voor hoger onderwijs, scholen en andere partners samen, die anders elkaar niet structureel ontmoeten. De voornaamste doelstelling van deze werkgroep is de lerarenopleidingen in het hoger onderwijs en de universiteit te ondersteunen en te versterken, en in te zetten op grotere toegankelijkheid voor anderstalige nieuwkomers en jongeren uit kansengroepen in de lerarenopleiding en het gehele hoger onderwijs. Het belang van rolmodellen uit deze groepen kan niet worden overschat. Good practices worden er onder de aandacht gebracht, expertise gedeeld.*
- 116** *In het kader van deze werkgroep wordt een forum geboden waar gemeld wordt wat de praktijk graag onderzocht zou zien door de academische wereld. Dit initiatief beantwoordt ook aan de vraag naar 'evidence based' beleidsadvies. Maar ook op een praktisch niveau kan er een meerwaarde zijn, in het verspreiden van praktische tips vanuit praktijkgebaseerd onderzoek. In beide gevallen komt dit de reële onderwijspraktijk ten goede.*

We willen ook de instellingen aanmoedigen om flexibeler met stageperiodes om te springen, zodat de meerwaarde van de stages voor scholen niet enkel voelbaar is gedurende een aantal piekperiodes in het jaar, maar beter in de tijd wordt gespreid. Idealiter zouden we het potentieel dat stagiairs bieden het hele jaar moeten kunnen inzetten. Ook secundaire scholen laten meer en meer hun leerlingen sociale stages verrichten, waardoor een belangrijke maatschappelijke meerwaarde ontstaat.

Actie

- 117** *In de schoot van de werkgroep van de Beleidsgroep Gent willen we het aanbieden en flexibel opnemen van stages verder aanmoedigen en stroomlijnen.*

Er is ook de vraag naar een betere oriëntering naar en in het hoger onderwijs: op welke manier kan het aandeel anderstalige nieuwkomers en jongeren uit de kansengroepen verhoogd worden, in het hoger onderwijs en in de lerarenopleiding in het bijzonder? Hoe kan men studenten na een initieel foute studiekeuze best heroriënteren? Hoewel de impact van de stad in haar regierol op dit domein eerder beperkt lijkt, willen we ook hier betrokkenen bij elkaar brengen.

Actie

- 118** *Via het forum van de werkgroep van de Beleidsgroep Gent kunnen bestaande initiatieven, zoals peer tutoring, een rolmodellenpool en taalvaardigheidsprojecten met studenten*

taalonderwijs beter bekend gemaakt worden, en de totstandkoming van nieuwe initiatieven aangemoedigd.

3.3.6 Levenslang leren

De laaggeletterdheid en de ongekwalificeerde uitstroom is te hoog in Vlaanderen, waardoor investeren in levenslang leren cruciaal is. Het volwassenenonderwijs heeft zijn populatie de afgelopen jaren zien wijzigen en de complexiteit en de diversiteit van zijn opdrachten zien toenemen. Laaggeschoolde en laaggeletterde volwassenen moeten hun weg vinden naar het volwassenenonderwijs om hun basiscompetenties te verhogen, ook in functie van deelname aan de arbeidsmarkt, of verdere competentieversterking binnen de arbeidsloopbaan.

Hiervoor zijn acties vanuit Vlaanderen nodig met betrekking tot een efficiënte en effectieve financiering, met aandacht voor taalondersteuning, (traject)begeleiding en zorg. Het nodige middenkader moet gecreëerd worden en er moet duidelijkheid komen over de toekomst van de Consortia en de Huizen van het Nederlands en de ontwikkeling van de Leerwinkels.

Het volwassenenonderwijs en het tweedekansonderwijs is belangrijk om volwassenen zonder diploma op te leiden, zodat ze kunnen toetreden tot de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd zijn ook de opleidingen die bijdragen tot de zelfontplooiing en sociale zelfredzaamheid belangrijk, ook al hebben ze geen direct effect op de toetreding tot de arbeidsmarkt. Toch doen we samen met het beleidsdomein Werk inspanningen om de deelname aan het volwassenenonderwijs vanuit arbeidsperspectief of vanuit een arbeidsgerichte ambitie te versterken. Het breed vormend karakter van het volwassenenonderwijs hanteren we hierbij als troef.

Acties

- 119** *Samen met het Consortium Wonderwijs en het Huis van Het Nederlands en de toekomstige samenwerkingsverbanden voor het volwassenenonderwijs wordt netoverschrijdende samenwerking uitgebouwd, waarbij het afstemmen van het aanbod centraal staat. Hierbij worden inspanningen gedaan om het aanbod arbeidsmarktgericht uit te bouwen en wordt het evenwicht gezocht met het aanbod rond persoonlijke ontwikkeling. We gaan het gesprek aan met het Consortium, de VDAB en het bedrijfsleven om het huidige aanbod te screenen, hiaten te detecteren en indien nuttig, nieuwe opleidingen te voorzien.*
- 120** *De stad Gent ondersteunt organisaties in de implementatie van het provinciaal plan geletterdheid.*
- 121** *De stad Gent richt het 'Onderwijscentrum Gent' op dat de krachten met betrekking tot de toeleiding en begeleiding van leerlingen/cursisten, ouders en scholen moet bundelen. Dit Onderwijscentrum Gent wordt het aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en scholen met onderwijsvragen over alle onderwijsniveaus en bevordert de samenwerking tussen flankerende en netoverstijgende diensten. Er komt een gemeenschappelijke en toegankelijke frontdesk als sluitstuk van de doorgedreven samenwerking tussen de partners.*

3.3.7 Leerkrachten versterken door netoverschrijdende samenwerking

Voor leerkrachten is de uitdaging niet min: steeds grotere klassen, steeds meer diverse leerlingen, toenemende armoede en vroegtijdig schoolverlaten. Leerkrachten krijgen onvoldoende ondersteuning en signaleren dat ze zich ondergewaardeerd voelen. De zorgopdracht van onderwijs wordt ook steeds groter - de groei van het bijzonder onderwijs steeg met 130% sedert 2002 - en maakt de pedagogische basisopdracht niet eenvoudiger.

Dit eist een tol: een op vijf startende leraren in het Vlaams secundair onderwijs stapt binnen de vijf jaar weer uit het beroep.²⁹ Er is in het onderwijsveld al heel wat pedagogische expertise om aan de slag te gaan met uitdagingen zoals de groeiende etnisch-culturele diversiteit, de verhoogde instroom van kansarme leerlingen, het lesgeven aan nieuwkomers en/of jongeren met een beperkte onderwijservaring. Deze kennis is niet altijd beschikbaar over de netten heen. Leerkrachten, intermediairen en hulpverleners zijn vragende partij om deze kennis netoverschrijdend te ontsluiten. Zo werken we samen aan meer gekwalificeerde uitstroom.

Om de leerkrachten beter te ondersteunen willen we de pedagogische begeleidingsdiensten van de verschillende netten verder stimuleren om samen te werken ten dienste van de scholen en de leerkrachten.

Acties

122 *We zetten in op een vormingstraject om de competenties van het onderwijspersoneel te verhogen op het gebied van het onderwijs aan alle leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon en buitengewoon onderwijs. We werken hiervoor samen met alle onderwijspartners. De pedagogische begeleidingsdiensten van de verschillende netten zijn hierbij onze eerste partners.*

123 *In overleg met de hogeronderwijsinstellingen en het LOP Basisonderwijs kijken we hoe de opleidingscurricula van de lerarenopleidingen beter afgestemd kunnen worden op de stedelijke context.*

124 *Via buurtwandelingen in het kader van Brede School laten we leerkrachten kennis maken met de wijken waar hun leerlingen wonen en opgroeien.*

3.3.8 Investeren in STEM

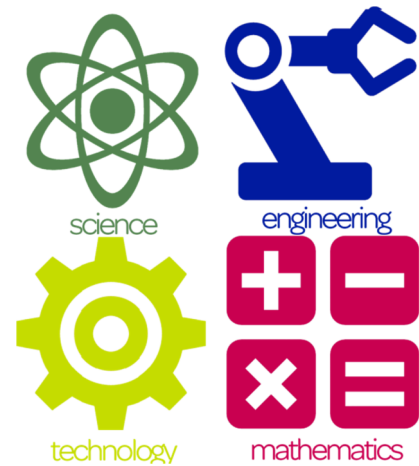
Onderwijs wil kinderen en jongeren passioneren en hen opleiden tot mondige, betrokken burgers. Techniek op school is een van de middelen om de talenten van leerlingen te ontdekken die anders te weinig aan bod komen. Daarom willen we in Gent graag inzetten op een uitgebouwd STEM-beleid ('*Science, Technology, Engineering and Mathematics*'), met een bijzondere focus op duurzaamheid en actief burgerschap. Hiermee leggen we, vanuit onze

---

29 Piet Lesaffer, 'Pas voor de klas', Klasse nr. 241 (2014), 9.

strategische doelen rond duurzame, sociale en ecologische stad, onze heel eigen focus binnen het kader van Vlaanderen, waar het actieplan 2020 rond STEM werd uitgerold.

Het doorgedreven STEM-beleid is een van de manieren om de hoge ongekwalficeerde uitstroom in Gent een halt toe te roepen. Door het aanbieden van STEM-onderwijs wordt de motivatie voor STEM-vakken aangezwengeld en wordt een bewuste keuze voor wetenschappen, technische vakken en beroepsonderwijs bevorderd. Onderzoekend en ondernemend leren staat centraal. Tegelijkertijd zetten we in op de ontwikkeling van actief burgerschap en het ecologisch bewustzijn van onze jongste inwoners.

Het Gentse STEM-beleid geeft extra aandacht aan de doelgroep meisjes en kinderen en jongeren uit kansengroepen. Thematisch wordt onder andere gefocust op gezondheid, duurzame landbouw en bio-economie, veilige en groene energie, intelligente afvalverwerking, slim milieuvriendelijk vervoer, klimaatbeleid en efficiënt gebruik van grondstoffen en een innovatieve samenleving. Vanuit de stad Gent zetten we prioritair in op deze sectoren. Andere sectoren kunnen dankzij partners binnen het STEM-beleid inzetten op STEM.

Om kinderen met diverse achtergronden en kinderen uit een kansarm milieu te stimuleren en te begeleiden in het ontwikkelen van hun talenten, hebben we talentvolle coaches nodig. Een netwerk van experts van binnen en buiten het onderwijs biedt ondersteuning. Bovendien moeten de scholen terecht kunnen op plekken in de stad waar de nodige omkadering aanwezig is om te werken rond techniek in de klas.

Binnen het eigen stedelijk onderwijs trekken we voluit de kaart van STEM. Maar ook flankerend wil de stad Gent de scholen ondersteunen in de uitbouw van talentgericht onderwijs, vertrekkende vanuit techniek.

Acties

125 *De stad zal het STEM-onderwijs faciliteren door de uitbouw van een STEM-academie. Deze STEM-academie wordt uitgebouwd vanuit het Centrum voor Onderzoekend en Ondernemend Leren (COOL), met de diverse partners binnen onze stad, waaronder de bedrijvenwerking, die in het kader van Werk en Economie worden gecoördineerd. De instrumenten vanuit het Vlaamse STEM-actieplan worden opgenomen. Vanuit deze samenwerking worden lespakketten en workshops ontwikkeld en verspreid. Het aanbod wordt gebundeld en good practices, applicaties en koffers voor scholen worden netoverschrijdend ter beschikking gesteld. Daarbij is ook aandacht voor de methodieken 'Filosoferen met kinderen' (FMK) en Dialogerend leren. Dankzij de STEM-academie kunnen de kinderen en jongeren hun talent ook buiten de school ontwikkelen. Vanuit de STEM-academie worden coaches uitgezonden naar de scholen, ter ondersteuning van de leerkrachten.*

126 *Het Onderwijscentrum Gent bouwt verdere vernieuwing uit in de didactiek rond STEM. Het STEM-team binnen deze dienst ondersteunt de werking van de STEM-academie.*

127 *De stad ontwikkelt minimaal één 'Kidslab'. Zo'n Kidslab is tijdens de schooluren toegankelijk voor scholen en staat naschools open voor een breder publiek. In het Kidslab kunnen scholen met de klas terecht en worden leerkrachten ondersteund in het werken rond wetenschap en techniek. Dit kidslab zal openstaan voor alle scholen in Gent.*

3.4 De strijd tegen kinderarmoede

Onze stad verarmt. 20% van de kinderen in Gent worden geboren in een kansarm gezin. Deze kinderen starten met een achterstand in ontwikkelingskansen. Het onderwijs is één van de actoren die een hefboom kunnen zijn in het bestrijden van de gevolgen van de kinderarmoede. Daarom werken we nauw samen met het OCMW en de cel Armoedebestrijding van de stad die de regie rond kinderarmoede op zich neemt. We dragen zo bij aan de realisatie van het Armoedebeleidsplan van Stad en OCMW.

Kostenbewust onderwijs is belangrijk voor iedere school. Maar kansarmoede gaat verder dan onbetaalde facturen: de onderliggende welzijnsproblematiek houdt niet op aan de schoolpoort. Een goede samenwerking tussen de school, welzijnsorganisaties en het OCMW draagt bij tot het maximaal ontplooiën van de onderwijskansen van deze leerlingen.

Steeds meer scholen worden geconfronteerd met kinderen die in precare omstandigheden leven. Ze komen ongewassen, met slechte kleding en zonder eten naar school. De kinderen leven in moeilijke woonomstandigheden.

3.4.1 Sociaal steunfonds

In Gent bieden de stad en het OCMW gezamenlijk financiële steun aan voor niet-stedelijke scholen met een armoedeproblematiek via het Sociaal steunfonds. Het Sociaal Steunfonds van de stad Gent ondersteunt scholen met een hoog percentage leerlingen met een lage sociaal-economische status (SES) om in de basisbehoeften van de kinderen te voorzien en hun participatie aan het onderwijs te garanderen. Dit is een belangrijke voorwaarde om het recht op onderwijs en maximale onderwijskansen te kunnen garanderen.

Actie

128 *Samen met het OCMW wordt het Sociaal Steunfonds hervormd. De middelen stijgen en scholen die aanspraak willen maken op de subsidie engageren zich tot een jaarlijks intervisiemoment en het aanleveren van de acties die ze ondernemen om de gevolgen van armoede op de actieve deelname van hun leerlingen aan onderwijs- en andere activiteiten op school te milderen of weg te nemen.. Zo wordt geïnventariseerd hoe de scholen met de armoedeproblematiek omgaan en kunnen welzijnsdiensten en het OCMW hen hierin versterken. Het jaarlijkse budget stijgt van 35.100 euro naar 54.100 euro per jaar, waardoor meer scholen betaald kunnen worden. Het reglement wordt eenvoudiger en vermindert*

de administratieve last voor scholen, het OCMW en de stadsdiensten. Er worden tevens intervisiesessies georganiseerd zodat de scholen van elkaar kunnen leren over de aanpak van armoedebeleid op school. Stedelijke scholen die met kinderarmoede geconfronteerd worden, nodigen we uit om aan deze intervisiesessies deel te nemen. Door het armoedeprobleem op school samen met het OCMW aan te pakken, kan het onderwijs zich meer op zijn kerntaak toeleggen.

3.4.2 Samenwerken rond armoedeaanpak op school

De schoolteams hebben niet altijd voldoende kennis van de armoedeproblematiek om aan de slag te gaan met de leerlingen, en kunnen ondersteuning gebruiken in de omgang met ouders in armoede. Ze kunnen ook niet op alle vragen een antwoord bieden. Linken met het OCMW en welzijnsdiensten zijn hier nodig. Een armoedebeleid op school kan scholen deze ondersteuning bieden in het omgaan met deze complexe problematiek.

Scholen met een hoog percentage leerlingen in kansarmoede hebben het, door deze complexe problematiek en praktische problemen, moeilijker om optimaal aan het pedagogisch project te werken. Zowel vanuit de onderwijsinstellingen als vanuit het OCMW wordt de nood ervaren tot doorgedreven samenwerking. Zo kunnen de scholen en schoolteams beter ondersteund worden in het begeleiden van de onderwijsloopbaan van deze leerlingen.

Actie

129 *Binnen de Beleidsgroep Onderwijs Gent brengt de werkgroep 'Armoedebeleid op school' onderwijs, welzijn en OCMW meermaals per jaar samen. De werkgroep werkt acties uit met betrekking tot het sensibiliseren van schoolteams over de voordelen en het belang van een armoedebeleid op school. Als tweede stap tekent de werkgroep trajecten uit om scholen te begeleiden in de implementatie van het armoedebeleid op school. Daarnaast gaan we scholen aanmoedigen om op zoek te gaan naar de verborgen armoede op hun school. Het jaarlijks intervisiemoment en de inventarisatie van acties vanuit het Sociaal Steunfonds bieden de nodige voeding, zowel voor scholen die weinig ervaring hebben, als voor scholen die reeds jaren inzetten op de uitbouw van het armoedebeleid. Tevens worden acties opgezet om een structurele en buurtgerichte samenwerking tussen onderwijs, welzijnsorganisaties en het OCMW uit te bouwen. Hierbij streven we naar een optimale afstemming van de ingezette middelen en begeleiding vanuit welzijn, OCMW en onderwijs. Dit gebeurt in nauwe afstemming met het armoedebeleid van stad en OCMW en draagt bij tot de realisatie van het Armoedebeleidsplan.*

3.5 De ouders als partner op school en in de opvoeding

De mate waarin ouders betrokken zijn bij de opleiding van hun kinderen heeft een grote invloed op de schoolloopbaan. Maar ouders zijn niet vanzelf een partner in het verhaal. Sommigen hebben zelf negatieve ervaringen achter de rug, anderen staan ver af van de

schoolcultuur. Alle studies wijzen uit dat investeren op jonge leeftijd het meeste impact heeft. Een ander belangrijk moment is dat van de studiekeuze. Daarop hebben ouders een grote invloed. De ouders zijn dus onze onmisbare bondgenoten.

3.5.1 Brugfiguren in het lager onderwijs

Voor een steeds groter aantal kinderen is de kloof tussen het thuismilieu en het schoolmilieu groot. Door de banden tussen thuis en school aan te halen en ouders als belangrijkste partner in de schoolloopbaan van het kind te betrekken, kunnen we de leerling ondersteunen en stimuleren in het opnemen van zijn of haar eigen leerloopbaan. Zo kunnen we ingrijpen op de sociale ongelijkheid van bij de start van de schoolloopbaan.

Een positieve en open dialoog tussen ouders en de leerkracht is een sleutel tot het welbevinden, de betrokkenheid en het schoolse rendement van de kinderen. Met het netoverschrijdend brugfigurenproject investeert de stad sinds 1997 in de verbetering van de relatie tussen de school en de gezinnen. Een brugfiguur werkt voor het kind met de school, de ouders en de buurt. Wat ooit begon als een project wordt door de scholen zeer positief ervaren en dus verdergezet.

De nood aan brugfiguren stijgt door de toenemende kinderarmoede en het toenemende aantal SES-leerlingen. Deze toename van het aantal kinderen uit kwetsbare gezinnen op school heeft een sterke invloed op de communicatie tussen school en ouders. Meer en meer scholen voelen de nood aan extra ondersteuning om de belangrijkste opvoedingspartner, de ouders, bij de schoolloopbaan van hun kinderen te betrekken.

Acties

- 130 *Het brugfigurenproject wordt geëvalueerd en eventueel bijgestuurd zodat de inzet van 35 VTE maximaal benut wordt en we tegemoetkomen aan de noden van zoveel mogelijk scholen.*
- 131 *We onderzoeken hoe de brugfiguren het schoolteam structureel kunnen versterken. De themagroep 'Ouderbetrokkenheid' van de Beleidsgroep Onderwijs Gent werkt acties uit om deze doelstelling te realiseren. De expertise vanuit het brugfigurenproject wordt hierbij ingezet om het proces te ondersteunen.*

Een belangrijk focuspunt voor ouderbetrokkenheid is duidelijke en positieve communicatie. Ouders worden niet enkel gecontacteerd als er een probleem is, positieve communicatie is essentieel om ouders mee te betrekken bij het schoolleven van hun kind. Het charter 'Goede communicatie' is hierbij een bruikbare leidraad. Deze wordt hernieuwd. Samen met de dienst Communicatie van de stad en de Tolk- en Vertaaldienst Gent wordt er gewerkt aan een eenduidige communicatiestijl bij communicatie met ouders. We blijven tijdens oudercontacten inzetten op het aanbieden van tolken indien ouders niet in staat zijn om voldoende in het Nederlands te communiceren. Tevens werkt Tolk- en Vertaaldienst Gent aan een database met standaardformulieren voor ouders in verschillende talen. Dit wordt gepromoot bij de scholen zodat de communicatie tussen de school en de ouders vlot kan verlopen.

De migratie uit de nieuwe EU-landen naar Gent is de laatste jaren sterk gestegen. Het gaat voornamelijk over Bulgaarse en Slovaakse onderdanen (onder wie vaak Roma). In Gent noemt men deze nieuwe EU-burgers intra-Europese Migranten (IEM).

De nieuwe instroom van IEM-leerlingen in het Gentse onderwijs stelt de scholen voor uitdagingen. Meer dan de helft van deze leerlingen zijn Roma. Gelukkig zijn er ook positieve verhalen maar de schoolse vertraging bij hen is over het algemeen zeer groot.

Scholen en leerkrachten worden met verschillende zaken geconfronteerd: slechte huisvesting, een gebrek aan (gezonde) voeding, beperkte hygiëne, gezondheidsproblemen, geen of onregelmatig gezinsinkomen enz. Deze leerlingen zijn ook oververtegenwoordigd in het buitengewoon onderwijs³⁰. Het Vlaamse onderwijs verschilt qua methodes, inhoud, didactische en pedagogische lijnen met de leergewoontes en verwachtingen van de intra-Europese Migranten. Door een gebrek aan concrete en positieve onderwijservaringen in hun land van oorsprong ondervinden deze ouders en kinderen vaak extra drempels. Door hun gebrekkige onderwijservaring en de beperkte kansen op de arbeidsmarkt zien vele IEM-ouders ook het belang van verder studeren niet in. Op die manier dreigt een vicieuze cirkel te ontstaan.

Het schoolverzuim onder IEM-kinderen is hoog. Dit is niet louter een Gents fenomeen. Internationale statistieken laten zien dat deze kinderen vrijwel niet aanwezig zijn in de kleuterklas, dat het percentage leerlingen dat de cyclus van het basis onderwijs volgt en afrondt bij Roma lager ligt dan bij niet-Romamigranten, en dat dit percentage in het secundair en hoger onderwijs nog drastisch zakt.

Kinderen die niet of niet regelmatig op de schoolbanken zitten, missen naar verhouding veel opportuniteiten.

Stad Gent maakte in 2010 de beleidsnota '*Gecoördineerde en integrale aanpak van intra-Europese migratie*' op waarin het werken met brugfiguren naar voor wordt geschoven als één van de hefboomen om de integratie van de Oost-Europese migranten te bewerkstelligen. In 2011 werd besloten het brugfigurenproject te verdiepen. Door de samenwerking tussen de Integratiedienst en de Pedagogische Begeleidingsdienst van Stad Gent is een nieuw Brugfigurenproject rond intra-Europese Migratie – kortweg 'BIEM' – opgestart. Vanaf 2012 zijn er vier nieuwe brugfiguren en één coördinator-coach aangesteld om specifiek rond deze doelgroep te werken. BIEM ondersteunt brugfiguren in hun zoektocht naar methodieken en expertise en werkt sensibiliserend naar de schoolteams rond een positieve beeldvorming ten aanzien van intra-Europese migranten. Het BIEM wisselt expertise en kennis uit op lokaal en internationaal niveau.

---

³⁰ Uit cijfers van AgODi blijkt dat 33% van de leerlingen in het secundair onderwijs die migreerden uit Slovaakije in het buitengewoon onderwijs is terechtgekomen.

Actie

132 *Het inzetten op wederzijds vertrouwen en een warm schoolklimaat staat centraal. Dankzij BIEM wordt een proces van verandering op gang gebracht bij het schoolteam enerzijds (rond aanpak, houding en communicatie) en bij de doelgroep anderzijds (rond vertrouwen en het belang van ondersteuning van leerlingen door ouders). In 2015 wordt BIEM afgesloten met een evaluatie-onderzoek. De positieve elementen worden geïntegreerd in het reguliere brugfigurenproject.*

Budget: Brugfiguren in het basisonderwijs

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	2.271.629	2.372.241	2.419.339	2.469.785	2.506.942	2.548.524
	Ontvangsten	2.178.499	2.206.699	2.178.680	2.223.373	2.253.851	2.289.744

3.5.2 Brugfiguren in het secundair onderwijs

De overstap van het lager naar het secundair onderwijs is niet enkel voor de leerlingen een grote stap. Ouders raken minder of op een andere wijze betrokken bij het schoolgebeuren. Nochtans blijft hun betrokkenheid van belang.

Het bereiken van ouders in het secundair onderwijs is niet zo evident: de school ligt vaak niet in de buurt en de jongeren komen op eigen kracht naar school.

Scholen en middenveldorganisaties signaleren een nood aan brugfiguren in het secundair onderwijs. Deze brugfiguren zetten in op moeilijk bereikbare jongeren en hun ouders. De school en de brugfiguur zijn een spil voor deze kwetsbare gezinnen om sociale stijging mogelijk te maken.

Actie

133 *Vanuit de expertise van het brugfigurenproject in het basisonderwijs starten we een experimenteel project met twee brugfiguren in het secundair onderwijs. Dit betekent een belangrijke en noodzakelijke aanvulling op en meerwaarde voor de reeds aanwezige zorginstrumenten in het secundair onderwijs. We zetten in op het informeren, sensibiliseren en versterken van ouders en leerlingen. Brugfiguren gaan op huisbezoek om ouders uit te nodigen voor een oudercontact, om ze sterker te maken in hun ouderrol ten overstaan van zowel kind als school, en om ze toe te leiden naar de nodige organisaties en instanties en aldus een brug te vormen naar het welzijnswerk. De leerlingen stimuleren we tot participatie aan het vrijetijdsaanbod. We informeren hen in functie van studiekeuze en leerondersteuning. Daarnaast ondersteunen we het team, stimuleren we 'breed leren' en onderzoeken we welke acties spijbelen en schooluitval reduceren. We ondersteunen en sensibiliseren de leerkrachten als onderdeel van de reeds bestaande zorgwerking en communicatiestromen op school, en versterken het schoolteam in de communicatie tussen school, ouder en leerlingen. We ontwikkelen acties die bijdragen tot een positief leefklimaat op school. Deze preventieve en zorgzame benadering van leerlingen en hun ouders heeft het verlagen van spijbelgedrag en vroegtijdige schooluitval en het verhogen van betrokkenheid en deelname aan het schoolleven tot doel. Voor dit proefproject beperken we de doelgroep tot leerlingen bij de start van het secundair onderwijs en neveninstromers. Dit project wordt*

uitgerold in samenwerking met de themagroep 'Ouderbetrokkenheid' van de Beleidsgroep Onderwijs Gent en het LOP Secundair Onderwijs die garant staan voor het netoverschrijdend karakter en de betrokkenheid van de scholen.

Budget: Brugfiguren in het secundair onderwijs

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	26.357	98.265	101.345	113.313	106.729	110.115
	Ontvangsten	26.357	98.265	101.345	113.313	106.729	110.115

3.5.3 Versterken van scholen in werken aan ouderbetrokkenheid

Scholen kunnen netoverschrijdend rekenen op ondersteuning voor het werken aan ouderbetrokkenheid. Dit kan vanuit het Brugfigurenproject, maar gaat ook ruimer.

Acties

134 *De werkgroep 'Ouderbetrokkenheid' formuleert beleidsaanbevelingen en bouwt acties uit ter bevordering van de ouderbetrokkenheid. We betrekken de ouders ook als eerste opvoedingspartner in het verhaal. In deze werkgroep is er speciale aandacht voor intra-Europese migranten, taalstimulering, diversiteit en gender.*

135 *We verzamelen netoverschrijdend de 'good practices' van scholen rond ouderbetrokkenheid en verspreiden dit aanbod onder de Gentse scholen.*

3.6 Diversiteit troef

3.6.1 Diversiteit en meertaligheid, met aandacht voor de thuistaal

We vinden een goede kennis van het Nederlands erg belangrijk. Tegelijk gaan we aan de slag met de toenemende veeltaligheid. We stimuleren een 'rijke' taalomgeving van jongs af bij alle kinderen. Voor kinderen en jongeren die thuis Nederlands spreken is meertaligheid een grote troef in de Belgische en Europese context. Aan kinderen en jongeren met een andere thuistaal dan het Nederlands willen we de kans geven om met hun eerste taal als hulpmiddel de Nederlandse schooltaal met meer succes te verwerven.

Onze stad kent 168 nationaliteiten en een even divers talenpalet. Maar scholen worstelen met hun taalbeleid. Onderzoek wijst nochtans uit dat het niet mogen spreken van de thuistaal een negatief effect heeft op de leerlingen en op het schoolklimaat.

Het Nederlands is de voertaal op school. We gaan daarnaast op een respectvolle manier om met de thuistaal van iedere leerling.

Ook voor volwassenen is een goede kennis van het Nederlands belangrijk. Maar sommige ouders missen de basisvaardigheid Nederlands om efficiënt te communiceren met de school. Daarom zijn de inzet van tolken bij oudercontacten, brieven in meerdere talen en meertalige

openklasmomenten waar ouders een rol opnemen belangrijk. Onderwijsondersteunend gedrag van ouders wordt ermee gestimuleerd.

De komende legislatuur zet de stad Gent in op het verbreden van het draagvlak voor meertaligheid en het gebruik van de thuistaal.

Acties

- 136** *Het Onderwijscentrum Gent bouwt de visie 'Diversiteit en meertaligheid, met aandacht voor de thuistaal' verder uit, gebaseerd op het onderzoeksproject 'Thuistaal', dat eind 2012 werd afgerond.*
- 137** *De visie rond meertaligheid, het kader en de pijlers voor concrete uitwerking worden in het talenbeleid van de basis- en secundaire scholen binnengebracht via pedagogische conferenties, dit in samenwerking met de begeleiders van begeleidingsdiensten van verschillende netten en niveaus.*
- 138** *Het team 'Diversiteit en meertaligheid' ondersteunt leerkrachten en schoolteams in het werken met en het gebruiken van de thuistaal als hefboom tot het stimuleren van de Nederlandse taal. We werken aan het verbeteren van het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen, jongeren en hun ouders, en stimuleren een positief schoolklimaat ten opzichte van de toenemende diversiteit. Hierbij vertrekken we vanuit de krachtige leef- en leeromgeving. Het team begeleidt jaarlijks maximum vijf basisscholen in een traject via een pedagogische conferentie of via het teamoverleg, in samenwerking met de pedagogische begeleider van de school. Daarnaast worden tweejaarlijks langdurige trajecten uitgebouwd met maximum één basisschool per net. Het team organiseert twee collega-groepen: een collega-groep voor kernteams binnen de scholen en de leidinggevendenden van de buitenschoolse opvang en één voor leerkrachten en begeleiders buitenschoolse opvang³¹. Voor secundaire scholen wordt ingezet op intervisie om good practices te delen en een gedragen talenbeleid te ontwikkelen.*
- 139** *De Stad organiseert tweejaarlijks een Vlaamse en internationale studiedag Meertaligheid voor leerkrachten, begeleiders en ouders in samenwerking met Centrum voor Taal en Onderwijs (CTO, KU Leuven) en Steunpunt Diversiteit en Leren (SDL, UGent). Daarnaast vindt een tweejaarlijkse gespreksavond plaats. De jaarlijkse 'Internationale dag van de thuistalen' en het te verschijnen boek rond meertaligheid van het Onderwijscentrum Gent worden gepromoot bij het brede publiek.*
- 140** *We zetten met de stedelijke bibliotheek en de bibliotheken van Hogeschool Gent en van de Arteveldehogeschool een samenwerking op om binnen de ontwikkeling van De Krook en de brede bibliotheekwerking meertaligheid een plaats te geven.*

---

³¹ Zie beleidsnota 'Opvoeding' omtrent meertaligheid.

- 141 De samenwerking met Brede Schoolactoren, brugfiguren, vzw JONG, integratiediensten, Opvoedingswinkel Gent en andere wordt verder uitgebouwd om binnen deze werkingen taalstimulering verder uit te bouwen.*
- 142 We organiseren netoverschrijdende vormingen en workshops voor externen (zoals pedagogische begeleidingsdiensten, hogescholen, lerarenopleiding, Studio Globo en OKAN).*
- 143 Meertaligheid wordt gepromoot bij de andere pedagogische begeleidingsdiensten binnen het overleg SNPB. Een 'stedelijke intervisiegroep meertaligheid' wordt opgericht met de pedagogische begeleidingsdiensten.*
- 144 We delen onze expertise vanuit onderwijs, om binnen Gent, Stad in Werking te werken aan een op de vloer implementeerbare visie, samen met diverse werkactoren.*

3.6.2 Gentenaars met een migratieachtergrond en anderstalige nieuwkomers

Gentenaars met een migratieachtergrond hebben het niet gemakkelijk binnen het onderwijs: kinderen met een migratieachtergrond lopen vaker schoolachterstand op en hebben het moeilijk om door te stromen naar de A-stroom en later het hoger onderwijs. De diversiteit binnen lerarenkorpsen is beperkt.

Actie

- 145 De stad Gent gaat aan de slag met de feitelijke superdiversiteit en zorgt ervoor dat ook alle kinderen en jongeren maximale onderwijskansen hebben. Daarom is een voortdurende aandacht voor diversiteit als rode draad opgenomen in de beleidsacties van de komende jaren.*

Binnen de Educatieve Diensten gaat specifieke aandacht naar Gentenaars met een migratieachtergrond en kansengroepen. De toegangsprijs van het museum wordt laag gehouden en we werken met een dubbelticket Huis en Tuin van Kina. Voor anderstalige nieuwkomers voorzien we extra aanschouwelijk lesmateriaal om de taalbarrière te verlagen. Vooral in de Tuin werken we samen met de buurt om de personen met een migratieachtergrond meer te laten participeren in musea (buurtfeest in de tuin, tuutjesboom...).

De voorbije jaren nam het aantal Anderstalige Nieuwkomers toe. In de schoot van het Lokaal Overleg Platform (LOP) Basisonderwijs werd de Taskforce Anderstalige Nieuwkomers opgericht. Deze rolden een plan uit waarbij expertisescholen Anderstalige Nieuwkomers opnamen tot hun maximumcapaciteit werd bereikt, waarna zusterscholen deze kinderen en jongeren verwelkomden en versterkt werden in hun werking rond Anderstalige Nieuwkomers. Deze werkwijze wordt geëvalueerd en bijgestuurd in functie van een volwaardige participatie van deze kinderen en jongeren in onze samenleving.

Acties

- 146** *De stad Gent vraagt het LOP Basisonderwijs om een evaluatie van het beleid ten aanzien van de toeleiding van Anderstalige Nieuwkomers in het onderwijs en een mogelijke bijsturing. Hierbij gaat speciale aandacht naar kinderen en jongeren ouder dan acht jaar met een beperkte onderwijservaring.*
- 147** *Gent kent naar schatting 20% laaggeletterden, zowel geboren Gentenaars als Gentenaars met een migratieachtergrond. Sommigen leven al jaren in Gent. Anderen zijn hier pas. Voor laaggeletterde anderstaligen met kinderen is het begeleiden van de onderwijsloopbaan van het kind vaak niet evident. Ook deze ouders moeten ondersteund kunnen worden om hun rol op te nemen. Deze laaggeletterde anderstaligen hebben het ook vaak moeilijk om het Nederlands voldoende te beheersen.*
- 148** *Het Onderwijscentrum Gent rolt samen met het Centrum voor Basiseducatie het aanbod 'Ouders en school' uit. Dit aanbod versterkt laaggeletterde ouders in hun kennis van het onderwijssysteem in België en bereidt de ouders voor op een open dialoog met de school over oudercontacten, het belang van de agenda... Met deze functionele invulling wordt tegelijk gewerkt aan het bevorderen van de Nederlandse taal.*

3.6.3 Inclusief onderwijs voor kinderen met een beperking

Het onderwijs wordt inclusiever. Met de komst van het M-decreet wordt het buitengewoon onderwijs hervormd en zullen meer kinderen binnen het gewoon onderwijs schoollopen. Inhoudelijk een positieve evolutie, zowel voor het kind met een beperking als voor de klasgenootjes. Vanuit Vlaanderen moeten de noodzakelijke budgetten nog worden voorzien.

Actie

- 149** *We onderzoeken hoe de scholen en leerkrachten in het gewone onderwijs extra ondersteuning kunnen krijgen om inclusief onderwijs te realiseren en ouders bij te staan in hun zoektocht naar een school.*
- 150** *Het Onderwijscentrum Gent bouwt een inclusienetwerk uit. Dit netwerk brengt de bestaande expertise in kaart van verschillende betrokken actoren op het vlak van de praktische realisatie van inclusief onderwijs. Het netwerk werkt samen met het nieuw opgerichte 'Centrum voor Inclusie' van de Dienst Kinderopvang en de stuurgroep M-decreet van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent. Het inclusienetwerk betreft 'Ouders voor inclusie' en de vakgroep Orthopedagogie van de UGent vanuit hun expertise. Het inclusienetwerk streeft naar een kader rond een 'gemeenschappelijk curriculum' dat leidt tot een volwaardig getuigschrift of diploma.*
- 151** *We onderzoeken samen met het LOP Basisonderwijs hoe we tot heldere, formele afspraken kunnen komen om binnen het Gentse onderwijsveld om good practice te ontwikkelen in de implementatie van het M-decreet. Hierbij gaan we uit van 4 aandachtspunten: de voorwaarden om over te gaan tot de ontbinding van een 'inschrijving onder ontbindende voorwaarde' en de visie dat de afspraken over redelijke aanpassingen in principe tot het einde van de schoolloopbaan van de leerling gelden, tenzij uit een nieuw CLB-verslag zou blijken*

dat de specifieke onderwijsbehoeften van de leerling gewijzigd zijn. Om te vermijden dat er een gewoon basisonderwijs met twee snelheden ontstaat, streven we naar een zorgvuldige monitoring naar welke scholen de kinderen toegeleid worden. Tenslotte willen we samen met het LOP Basisonderwijs aandacht besteden aan het op vroege leeftijd toeleiden van kinderen, waarvan de ouders opteren voor inclusief onderwijs.

- 152** *Vanuit de Educatieve Diensten gaat specifieke aandacht uit naar kinderen en jongeren met een beperking. Zo besteden we aandacht aan de toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers en worden rondleidingen gegeven voor volwassenen met een fysieke of psychische beperking. Jongeren en volwassenen met een psychisch probleem of een leerprobleem kunnen onder begeleiding van de tuinman meehelpen in de tuin.*

3.6.4 Seksuele oriëntatie en genderidentiteit

België is een vooruitstrevend land op gebied van gelijke kansen. Ook voor lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders zijn de laatste jaren vele (juridische) inspanningen geleverd. Op afwijkingen van de norm op het gebied van seksuele oriëntatie en genderidentiteit weegt echter nog een groot taboe. Vaak worden holebi's en transgenders gediscrimineerd en krijgen ze te maken met vooroordelen.

Gent wil werk maken van een gelijkwaardige samenleving, en dus zeker in de aanpak van homofobie. Binnen de stadsdiensten, de betrokken sectoren en het middenveld rijpte het besef van de nood aan een geïntegreerde aanpak. In 2013 werd de Regenboogverklaring opgesteld en ondertekend. De Gentse onderwijssector, in al zijn geledingen, niveaus en vormen, speelt een belangrijke rol in de strijd voor holebi- en transgenderacceptatie en het doorbreken van de traditionele genderpatronen. Niet alleen is de schoolomgeving een cruciale leer- en socialisatiecontext voor kinderen en jongeren, ook andere aspecten van de schoolomgeving worden hier aangepakt: evenwaardige behandeling van holebi-leerkrachten, -leerlingen en -ouders, begeleiding en zorg, afspraken en regels, communicatie...

Acties

- 153** *Binnen de themagroep 'Jongerenbetrokkenheid' en de werkgroep 'Volwassenonderwijs, Hoger onderwijs en universiteit' van de Beleidsgroep Onderwijs Gent worden de thema's seksuele diversiteit en gendernormativiteit opgenomen. Zodoende kunnen de mogelijkheden tot integratie van deze thema's in de lerarenopleidingen besproken worden met alle relevante partners.*
- 154** *De Werkgroep 'Jongerenbetrokkenheid' zal acties ondernemen in samenwerking met Çavaria vzw (koepel van holibiorganisaties). Gent is één van de vier Proeftuinscholen waar een traject zal opgestart worden rond seksuele diversiteit en gendernormativiteit.*
- 155** *De Educatieve Diensten en het Onderwijscentrum Gent zullen het aanbod voor de onderwijssector met betrekking tot gendergerelateerde thema's en homo- en transfobie actief verspreiden en promoten naar hun netwerken.*

156 Daarnaast worden acties zoals studie- of vormingsdagen en intervisiemomenten voor leerkrachten over gendergerelateerde thema's en holebi- en transfobie georganiseerd. In 2014 zal een Onderwijscafé worden gewijd aan genderdiversiteit en homo- en transfobie.

3.7 Kinderen en jongeren stimuleren in een brede leeromgeving

3.7.1 Brede School 2.0

Brede School Gent is een samenwerking tussen verschillende actoren in een wijk, en zet in op een brede leer- en leefomgeving. Het doel van deze samenwerking is het creëren van maximale ontwikkelingskansen voor alle kinderen in binnen- en buitenschoolse tijd, de sociale cohesie bevorderen, ouderbetrokkenheid stimuleren en het optimaal benutten van gebouwen. Brede School Gent geeft extra aandacht aan kinderen uit kwetsbare gezinnen.

De concrete doelstellingen en acties van deze samenwerking worden geformuleerd op basis van signalen uit de wijk. Elke Brede School in Gent is anders omdat er wordt ingespeeld op de specifieke noden van de buurt en er gebruikgemaakt wordt van de lokale sterktes. Brede School Gent hanteert een gemeenschappelijk gedragen visie die steunt op vijf pijlers: de totale ontwikkeling van het kind, ouderbetrokkenheid, de wisselwerking tussen thuis, school en buurt, sociale cohesie en wijkverbetering en optimaal benutten van gebouwen.

Mogelijke partners in de Brede School zijn scholen (netoverschrijdend), sportclubs, culturele actoren, de bibliotheek, jeugd(welzijns)werk, kinderopvang, seniorenwerking, gebiedsgerichte werking, de buurtcentra, deeltijds kunstonderwijs, buurtorganisaties... Dit resulteert in gezamenlijke acties zoals sportprojecten, vertelfestivals, vrijetijdsaanbod, verkeersweken, projecten rond gezonde voeding... Ouders en leerkrachten hebben een belangrijke plaats in de Brede Schoolwerking.

Gent kenmerkt zich door een dichte bevolkingsgraad, zeker in de negentiende-eeuwse gordel, met beperkte open ruimte en weinig groen. Schoolinfrastructuur wordt druk gebruikt tijdens de schooluren, maar staat nog te vaak leeg na schooltijd. De stad kiest daarom voor een doorgedreven gebruik van alle beschikbare ruimte, dus ook van schoolgebouwen, voor de leerlingen, ouders en de buurt.

Veel Gentse basisscholen evolueren dankzij het inschrijvingsbeleid meer en meer naar buurtscholen. Ons doel is dat elk kind een plek kan krijgen in een basisschool in zijn buurt. Ook voor kansarme kinderen en hun ouders is de school een plek die vertrouwd is. Het is een opportuniteit om vrijetijdsactiviteiten voor kinderen en vorming voor ouders op deze

vertrouwde plek te organiseren. Moeilijk bereikbare groepen en kwetsbare gezinnen kunnen dankzij het vrijetijdsaanbod op school kennismaken met het aanbod in de wijk en daarbuiten.

De school vormt voor kinderen een centrale plek in hun 'speelweefsel'. Voor velen onder hen is de schoolspeelplaats dé buitenplek waar ze dagelijks spelen. Bovendien is voor een toenemend aantal kinderen in de samenleving de speelplaats zelfs de enige buitenplek waar ze regelmatig vrij buiten spelen.

Voor schoolbesturen is het openstellen van hun schoolgebouw voor andere gebruikers niet altijd evident. Scholen signaleren praktische drempels om hun schoolgebouwen open te stellen. De uitbouw van deze pijler vormt binnen de Brede Schoolwerking een uitdaging.

Acties

- 157 We verzamelen goede praktijken over Brede School in andere steden in Vlaanderen en in het buitenland. We maken gebruik van methodes, ervaringen en studies uit andere steden om Brede School een optimale invulling te geven in Gent.*
- 158 Het team Brede School ontwikkelt een model 'Brede School 2.0', waarbinnen de verschillende fasen van Brede School uitgewerkt worden gaande van het vormen van een netwerk tot het openstellen van de school voor de buurt.*
- 159 Het team Brede School ontwikkelt een Brede Schooltoets. Samen met de basisschool gaan we na wat de startpositie op vlak van Brede Schoolwerking is en wat het streefdoel is in 2017. Op basis daarvan werkt de Brede Schoolcoördinator samen met de school een actieplan uit. Bij nieuwe infrastructuur voor het stedelijk onderwijs wordt uitgegaan van een Brede School 2.0.*
- 160 We zetten in op het openstellen van de schoolgebouwen en het organiseren van activiteiten op school aansluitend bij de schooltijd. Er is o.a. aandacht voor een aanbod voor leerkrachten om de leefwereld van hun leerlingen beter te leren kennen. De Brede Schooldag wordt gerealiseerd, met activiteiten voor kinderen na de schooluren, binnen de schoolmuren.*
- 161 We bouwen de Brede Schoolwerking verder uit in die wijken waar de nood het hoogst is – demografisch jonge populatie met beperkte buitenruimte – namelijk in Sluizeken-Tolhuis-Ham, Bloemekenswijk, Muide-Meulestede-Afrikalaan, Ledeberg, Brugse Poort, Sint-Amandsberg, Nieuw-Gent, Rabot en Gentbrugge. Met een werking in twee extra wijken (Rabot en Gentbrugge) en twee extra Brede Schoolcoördinatoren garanderen we de uitbouw van de Brede School.*
- 162 De schoolbesturen worden beter ondersteund in het openstellen van hun school door het ontwikkelen van een conciërgefunctie. Deze wordt uitgebouwd door de Brede Schoolcoördinator en 'Sleutel dragers', PWA'ers en vrijwilligers die de gebouwen openen en een oogje in het zeil houden, in samenwerking met de scholen. De haalbaarheid hiervan wordt bekeken met de betrokken belendende beleidsdomeinen, waaronder Werk en PWA Gent.*

163 Het gebruik van stedelijke scholen voor activiteiten die vanuit de Brede Schoolwerking aangevraagd worden, is gratis, volgens de bepalingen van het retributiereglement.

164 De Stedelijke Jeugddienst werkt via een participatief project met buurtbewoners aan het openstellen van de speelplaats van de school in het weekend of tijdens schoolvakanties. Zo zijn er mogelijkheden bij basisschool De Toverberg (openstelling na heraanleg speelplaats door Groendienst), basisschool De Spiegel (openstellen voortuin) en basisschool De Harp (vraag van buurtbewoners om speelplaats aan de straatkant op vaste tijdstippen open te stellen).

165 Binnen het stadsvernieuwingsproject Dampoort-Sint-Amansberg, dat de nadruk legt op coproductie, starten we een voorbeeldtraject op waarbij de scholen en kinderopvangvoorzieningen in deze wijk een pact sluiten met elkaar, met verenigingen en met de buurtbewoners om een krachtige bijdrage te leveren aan de buurt. De school opent de poort voor de buurt en de buurt opent de poort voor de school. Samen denken ze na op welke wijze ze de buurt vooruit kunnen helpen en welke acties ze samen kunnen ondernemen rond bijvoorbeeld socio-culturele activiteiten, groene en nette speelplaatsen, openbaar groen,...

Budget: Brede school

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	443.378	536.636	571.213	619.529	642.435	680.855
	Ontvangsten	352.721	454.921	498.112	555.464	587.448	635.373

3.7.2 Educatieve diensten

De Educatieve diensten van het Departement Onderwijs omvatten De Wereld van Kina, schoolhoeve De Campagne en de School van Toen. De kerntaak is de ondersteuning van scholen in hun pedagogische en didactische taken door het realiseren en regelmatig vernieuwen van een actueel, boeiend en interactief educatief aanbod met de focus op ontdekkend leren. We focussen op inzicht verschaffen in kennis en wetenschappelijke denkmethoden, en op attitudevorming, beleving en het ontwikkelen van vaardigheden door ervaringsgericht leren. In alle educatieve projecten wordt vakoverschrijdend gewerkt; thema's uit biologie, rekenen, taal... komen aan bod.

De Educatieve Diensten blijven werk maken van bekendmaking en toegankelijkheid van het aanbod voor diverse doelgroepen. Ze zoeken actief met maatschappelijke actoren naar samenwerkingsprojecten die passen bij hun identiteit. Ze doen actief inspanningen om ouders te betrekken bij de werking en werken samen met het maatschappelijk middenveld op vlak van toeleiding van kwetsbare doelgroepen, sociale tewerkstelling, zorgbeleid voor personen met een beperking, praktijkstages, werkplekleren en lerarenopleiding.

Acties

- 166** *We realiseren een doorgedreven synergie tussen de afzonderlijke educatieve diensten.*
- 167** *We werken met een permanente evaluatie van het eigen aanbod op basis van inhoudelijke criteria en besteden meer aandacht aan diversifiëring van educatieve thema's en aan het aanbod voor de verschillende onderwijsniveaus. We benadrukken de vakoverschrijdende aanpak sterker en bouwen gezamenlijke thema-activiteiten over de diensten heen uit.*
- 168** *We bouwen een nog meer consistente en onderscheidende identiteit uit voor de Educatieve diensten door het uitwerken van een systematisch communicatie- en promotieplan en zoeken nieuwe partners voor het uitwerken van nieuwe educatieve projecten. We onderzoeken intensieve samenwerking met de Gentse Universitaire Musea en de mogelijkheden voor meer professionele omkadering en activering van vrijwilligerswerk.*
- 169** *Er wordt een structurele samenwerking met de Milieudienst uitgebouwd, (waaronder rond Natuur- en milieucentrum Bourgoyen), met als doelstelling elkaars acties te versterken.*
- 170** *De Wereld van Kina stapt mee in het Uitpasproject.*

De School van Toen

De School van Toen is een historisch archief en museum rond de geschiedenis van het onderwijs en in het bijzonder deze van het stedelijk onderwijsnet. Het verzamelen, presenteren en uitbouwen van de waardevolle onderwijscollectie van historisch didactisch materiaal en archief staan centraal. Via tijdelijke en permanente tentoonstellingen, rondleidingen en zoektochten wordt de collectie toegankelijk gemaakt voor een breed publiek. De historische onderwijscollectie stimuleert historisch bewustzijn en herinneringseducatie als middel voor kritische reflectie. Centraal thema naast de geschiedenis van het onderwijs is de historische evolutie van didactisch materiaal.

Acties

- 171** *We onderzoeken de verankering van de werking van de School van Toen in de erfgoedsector. We bekijken een intensieve samenwerking met MIAT en Huis van Alijn.*
- 172** *We onderzoeken bijkomende ondersteuning uit Vlaamse impulsprogramma's of door het Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed FARO.*
- 173** *We integreren het brede thema van herinneringseducatie verder in de werking (zoals via mogelijke samenwerking rond eigentijdse geschiedenis en mondelinge geschiedenis).*

Natuur-, milieu- en klimaateducatie

Kinderen die in de stad opgroeien laten kennismaken met de natuur. Hen leren en laten ervaren hoe planten groeien, hoe dieren doorheen de tijd evolueerden en wat het belang is van goed zorg te dragen voor het milieu. En hen tot slot ook tot actie aanzetten om hun eigen steentje bij te dragen in de strijd tegen klimaatopwarming. De opdracht van Wereld van Kina en Schoolhoeve De Campagne is actueler dan ooit. Door deze natuurwetenschappelijke

collecties reiken we aan scholen en individuele bezoekers de bouwstenen aan om processen en fenomenen in de natuur te begrijpen.

De Wereld van Kina bestaat uit het Huis van Kina en de Tuin. Het Huis bevat deelcollecties op vlak van biologie, plantkunde, dierkunde, geologie en mineralogie. Deze collecties geven inzicht in ecosystemen en in processen en interactie in de natuur. De Tuin is door zijn ligging in de dichtbevolkte, multiculturele, negentiende-eeuwse gordel een unieke plaats om kinderen en volwassenen op een ontspannende manier kennis te laten maken met de inheemse en uitheemse plantenwereld en met de dieren die zich op een kleine oppervlakte ontwikkelen.

Via de Wereld van Kina en de Campagne realiseren we een bewustzijn van de complexiteit, de intrinsieke schoonheid en de kwetsbaarheid van ecosystemen en maken we biodiversiteit tastbaar bij kinderen en jongeren en het brede publiek. Ondersteuning van de scholen bij het uitwerken van deze thema's is onderdeel van onze kerntaak. Er wordt grondig afgestemd op eindtermen en ontwikkelingsdoelstellingen.

Deze thema's zijn zeer belangrijk in een stedelijke context waar het niet evident is voor kinderen en jongeren om voeling te hebben met natuur en milieu. De educatieve diensten spelen een actieve rol bij het in contact brengen van kinderen en jongeren daarmee. Op Schoolhoeve De Campagne handelen de opdrachten over natuur, de verzorging van dieren, de moestuin, het duurzaam verwerken van eigen gekweekte groenten door de kinderen... Het ontwikkelen van een interactieve en kleurrijke presentatie van de collectie in De Wereld van Kina, van tijdelijke tentoonstellingen, van rondleidingen, workshops, doe-activiteiten, lespakketten en spelelementen zijn de voornaamste middelen daartoe in alle werkplekken.

Acties

- 174 We bouwen een samenwerking uit met de Gentse Universitaire Musea. Via deze samenwerking streven we naar het bevorderen van het wetenschappelijk onderzoek op onze collectie, het stimuleren van thematische samenwerking rond tentoonstellingen en afstemming naar aanbod en doelgroep.*
- 175 In het Huis van Kina werken we een nieuwe museumvleugel af voor de Mineralencollectie, aansluitend op het thema geologie van de aarde.*
- 176 We werken met meer ICT-toepassingen in de collectiepresentatie om deze nog interactiever te maken, het aanbod te verruimen en meertalige informatiedragers te voorzien.*
- 177 Voor de publiekswerking onderzoeken we of aangepaste technieken kunnen gevonden worden voor de presentatie van onze werking extra muros in scholen of instellingen. Ook het gericht receptief ontvangen van externe projecten en het zoeken naar deelname aan externe evenementen die passen bij ons inhoudelijk profiel maken deel uit van een meer proactieve publiekswerking. Bij de keuze van projecten en partners moet de identiteit en authenticiteit van onze collectie nog meer centraal gesteld worden.*

Schoolhoeve De Campagne wil als kinderboerderij kinderen, begeleiders en (groot)ouders een beeld geven van alle facetten van het plattelandleven en werk op de boerderij. In de boerderij van het achttiende-eeuwse historisch landgoed De Campagne (Gijzelstraat te Drogen) werd

door het stadsbestuur in 1981 een educatieve kinderboerderij opgericht die in 2002 fuseerde met het Ecologisch Centrum De Bosrand uit Gontrode.

De Schoolhoeve richt zich tot kleuters en eerste en tweede graad basisonderwijs en ook buitengewoon lager onderwijs. De kinderen leren over boerderijdieren en het contact met de dieren staat centraal. Als leer methode wenden we in het kader van ervaringsgericht onderwijs speelse doe-activiteiten aan. Het belang van zorg voor dieren en respect voor de natuur wordt continu vooropgesteld in een zo kindvriendelijk mogelijke werking en omgeving. Ook activiteiten waarbij de buurt betrokken wordt zijn belangrijk. We werken sinds 2012 rond levend erfgoed samen met de Stichting Levend Erfgoed in provinciaal domein Puyenbroeck.

Acties

178 *We vernieuwen het educatieve aanbod in Schoolhoeve De Campagne, zowel vorm als inhoud. Er wordt werk gemaakt van een systematische update van de lespakketten en differentiatie van het aanbod voor verschillende leeftijdsgroepen.*

179 *We onderzoeken de uitbreiding van openingsuren op weekends en woensdagnamiddagen.*

We renoveren de bestaande kinderboerderij en de schuur en voeren herstellingswerken uit in de kelders van het Kasteel. Het domein De Campagne bouwen we uit als een portaal voor het RUP Vinderhoutse bossen. Dit biedt nieuwe kansen voor de Schoolhoeve door verwerving van bijkomend weidegebied en een vernieuwing van de inhoudelijke invulling van de werking op de Schoolhoeve.

3.7.3 Werken aan Onderwijs, Cultuur en Kunst (WOCK)

Kinderen en jongeren worden geconfronteerd met een zeer snelle informatie- en kennismaatschappij. Ongeacht hun sociale of culturele achtergrond legt de samenleving hen hoge eisen op. Het is essentieel dat binnen de pedagogische omgeving ruimte gemaakt wordt voor persoonlijkheidsontwikkeling, relationele en sociale vaardigheden, schoonheid en ethische normen en waarden. Kunst en cultuur, multimediale geletterdheid en filosoferen zijn daarbij de noodzakelijke handvatten die verweven zitten binnen het hele curriculum. Dit zijn sleutels tot volwaardig zelfstandig, kritisch en democratisch burgerschap in de huidige en toekomstige maatschappij.

Het project 'Werken aan Onderwijs, Cultuur en Kunst' of WOCK wil via enerzijds socialisatie in kunst en cultuur en anderzijds weerbaarheid door creativiteit, alle kinderen

en jongeren een kans geven tot integratie en maximale ontwikkelingskansen. Door hen met allerlei vormen van cultuurbeleving en creativiteit in contact te brengen, stimuleert WOCK de

competentie en participatie. Er worden samenwerkingsverbanden tussen culturele actoren, scholen en kinderopvang, buurt en buurtwerking tot stand gebracht, in aanvulling op de uitbouw van de wijkateliers van het Stedelijk Deeltijds Kunstonderwijs. De belangrijkste accenten binnen deze werking zijn aandacht voor sociale ongelijkheid, identiteit en diversiteit, inspiratie, media en communicatie, schoonheid en respect, levensbreed leren en experiment en proceswerking.

In het verleden werden jaarlijks met externe partners projecten opgezet. Dit leidde tot weinig duurzame trajecten en zette te weinig in op het versterken van leerkrachten in het creëren van de noodzakelijke brede leeromgeving.

Acties

180 *Het WOCK-team bouwt duurzame coachingtrajecten uit waarbij leerkrachten en culturele actoren als partners samen een project dragen. Er wordt procesmatig toegewerkt naar een eindproduct. Hierbij wordt ingezet op zowel projecten met een langetermijnvisie als op projecten die een kort, vernieuwend experiment beogen. We ondersteunen de leerkrachten door 'good practices' te delen op de websites van WOCK en RED. Het communicatieplan naar onderwijs wordt op punt gezet.*

181 *WOCK wil inzetten op een sociaal-culturele strategie voor het onderwijs binnen de stad Gent. De projecten binnen WOCK vinden voornamelijk plaats tijdens de schooluren. In het kader van de Brede Schoolwerking zijn er opportuniteiten rond samenwerking om activiteiten buiten de schooluren, binnen de schoolmuren te organiseren.*

182 *We ontwikkelen samen met de Brede-schoolwerking, de Stedelijke Jeugddienst en het Departement Cultuur plekken waar kinderen en jongeren in binnen- en buitenschoolse tijd naartoe kunnen. Daar worden ze geïnspireerd en begeleid door professionele medewerkers uit het cultuureducatieve veld van Gent. De basisidee van RED: werken aan respect, experiment en ontwikkeling van kinderen en jongeren, binnen een kader van kwaliteit, schoonheid en ethiek, wordt in deze werking meegenomen.*

183 *We participeren in het educatieve luik, verbonden aan de Waalse Krook (taligheid en ontsluiting beeldarchief). Afhankelijk van de besprekingen in kader van de ontwikkeling van de site in de Academiestraat, leveren we een bijdrage op vlak van beeldende en multimediale kunst- en cultuurbeleving.*

Budget: Werken in onderwijs aan cultuur en kunst (WOCK)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	143.053	144.853	147.462	149.752	152.346	154.621
	Ontvangsten	212	215	218	222	225	229

3.8 Gezonde en veilige scholen

3.8.1 Klimaatscholen, GRAS en moestuinen

De Stad Gent wil CO₂-neutraal zijn tegen 2050 en ontwikkelt hiervoor actieplannen vanuit de Milieudienst. Het onderwijsveld is een actieve partner om deze plannen te realiseren. Dit is belangrijk voor de gezondheid en leefkwaliteit van de kinderen en jongeren die nu op de schoolbanken zitten, en voor de toekomstige generaties. De komende jaren zetten we verder in op milieu- en natuureducatie op school.

Actie

184 *Het Departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd ontwikkelt, in nauwe samenwerking en afstemming met de Milieudienst, acties met de focus op klimaat en gedragsverandering.*

Elk kind heeft recht op spelen. Een ‘Groene en Avontuurlijke Speelplaats’ (of GRAS, zie verder bij het beleidsplan ‘Jeugd’) zorgt voor verwondering en uitdaging, prikkelt de fantasie en creativiteit, geeft ruimte aan spel en beweging, rust en communicatie. Deze speelplaatsen of speelnatuur kunnen ingedeeld worden in verschillende hoeken waar gewerkt wordt met groene elementen, verschil in reliëf en ondergrond. De school vormt zo voor de kinderen een centrale plek in hun speelweefsel. GRAS biedt echter veel meer dan het creëren van een aangename speelruimte voor vrij spel. GRAS biedt een schat aan mogelijkheden voor leren en educatie op school: het exploreren van natuur, zaaien en planten in de schoolmoestuin, bouwen en afbreken, risico’s mogen nemen op natuurlijke spelelementen, tot rust komen en observeren. Voor het bereiken van de eindtermen voor wereldoriëntatie en de vakoverschrijdende eindtermen zoals leren leren, is GRAS een buitenkans. GRAS wordt op die manier een extra troef voor leren op school.

Acties

185 *We stimuleren scholen, binnen het nieuwe concept van ‘Klimaatscholen’ van de Milieudienst, om acties op te zetten die de CO₂-uitstoot beperken of compenseren.*

186 *Scholen worden gestimuleerd om in te zetten op ‘Groene en Avontuurlijke Speelplaatsen’ en moestuinen op school. We realiseren tien extra Groene en Avontuurlijke Speelplaatsen per jaar. Scholen kunnen ondersteuning en 3.000 euro subsidie om samen met leerlingen en ouders de speelplaats om te vormen tot een uitdagende speelruimte. Bij GRAS-speelplaatsen die worden opengesteld voor het publiek wordt samengewerkt met de Groendienst voor het onderhoud.*

187 *Vanuit de lokale voedselstrategie wordt ingezet op de korte keten en het stimuleren van stadslandbouw. Op vele scholen worden pogingen ondernomen om schoolmoestuinen te ontwikkelen. In het verleden bleek dit niet altijd evident: schoolteams startten met volle moed om dan op praktische problemen te stuiten. De ontsluiting van kennis en expertise rond het ontwikkelen van schoolmoestuinen is te versnipperd. We zullen de schoolteams beter ondersteunen in het ontwikkelen van schoolmoestuinen en werken hiervoor samen met partners zoals de Landelijke Gilde. Hiervoor wordt vanuit de themagroep ‘Duurzaamheid’*

van de Beleidsgroep Onderwijs Gent nauw samengewerkt met de Beleidsgroep 'Gent en garde'.

3.8.2 Veilige schoolomgeving en duurzame mobiliteit

Basisscholen evolueren, dankzij de principes achter het Centraal Aanmeldingsregister (CAR), meer en meer tot buurtscholen. De schoolmobiliteit zal hierdoor verduurzamen. We zetten in op de promotie van het STOP-principe: zoveel mogelijk Stappen (wandelen), Trappen (fietsen) en het Openbaar en collectief vervoer en tenslotte de Personenwagen. Voorwaarde hiervoor is een veilige schoolomgeving.

Actie

188 We zetten in op veilige schoolomgevingen, sensibilisering en de uitbreiding van schoolstraten, in samenwerking met het mobiliteitsbedrijf. De scholenconsulent van het mobiliteitsbedrijf ondersteunt scholen in het analyseren van de schoolomgeving en het selecteren van de nodige acties. Een voorstel voor het derdebetalerssysteem voor De Lijnabonnementen voor de leerlingen wordt uitgewerkt.

3.9 Gelijke gezondheidskansen voor maximale onderwijskansen

Een gebrekkige gezondheid is een belemmering voor de ontwikkelingskansen van kinderen. Inzetten op gezonde voeding en beweging is van cruciaal belang. Het onderwijs werkt aan deze doelstellingen, ondersteund door de Centra Voor Leerlingenbegeleiding (CLB's). Sinds 2008 sluit het Departement Onderwijs en Opvoeding een convenant af met Logo Gezond+ om de Gentse scholen extra te ondersteunen in de uitbouw van hun gezondheidsbeleid. Dankzij de financiering vanuit het Departement Onderwijs en Opvoeding werden diverse projecten ondersteund en gerealiseerd en werd een goede samenwerking tussen Logo Gezond+ en de CLB's uitgebouwd.

Actie

189 Het convenant met Logo Gezond+ wordt vanaf 2014 afgesloten met vzw TOPunt, om netoverschrijdend de ondersteuning te coördineren en uit te bouwen. Vzw TOPunt en Logo Gezond+ bouwen een structurele samenwerking uit, waarbij water- en plasbeleid, gezonde voeding en bewegen centraal staan. Jaarlijks wordt een actieplan afgesloten dat wordt uitgevoerd door Logo Gezond+. Logo Gezond+ stelt een jaarlijkse brochure met zijn aanbod ter beschikking van alle Gentse scholen. De adviesfunctie van Logo Gezond+ wordt verder uitgebouwd rond dranken en gezonde vieruurtjes en Donderdag Veggiedag.

4 OPVOEDING

4.1 De Gentse uitdagingen

Ouders zijn de eerste opvoeders. Stedelijke initiatieven bieden daarbij ondersteuning zonder belerend te zijn of ouders verantwoordelijkheid te ontnemen. Tal van economische, sociale en demografische evoluties maken dat traditionele netwerken zoals familie, burens of vrienden minder beschikbaar of aanspreekbaar zijn voor tips, advies maar ook hulp bij opvang en opvoeding. Tegelijk ontwikkelen zich nieuwe mogelijkheden. Zo vinden jonge ouders elkaar op internetfora voor de meest uiteenlopende vragen.

Het belang van opvoeding kan moeilijk overschat worden. Zowel op het individuele als het collectieve niveau. Voor de persoonlijke ontwikkeling en zelfontplooiing van een kind zijn de eerste levensjaren van cruciaal belang. Onderzoek leert dat elke euro die geïnvesteerd wordt in professionele kinderopvang tot 7 keer terugverdiend wordt vanwege het positieve effect op de sociaal-emotionele maar ook motorische en taalontwikkeling.

Ook voor de stad en het samenleven zijn goed opgevoede Gentenaars van belang. Dan denken we bijvoorbeeld aan de strijd tegen zwerfvuil en geluidsoverlast. Respect voor elkaar wordt best 'met de moedermelk' mee gegeven. Niet alleen professionele instanties zoals scholen en kinderopvang maar ook informele organisaties zoals jeugdwerk en zelfs burens en omstaanders kunnen hierin een versterkende rol spelen. Opvoedingsspecialist Peter Adriaenssens roept niet toevallig iedereen op om de collectieve verantwoordelijkheid op te nemen. Hij pleit ervoor jongeren en kinderen niet te laten schieten maar hen beter vast te houden. Door hen duidelijke grenzen te geven, opnieuw te leren luisteren en te kiezen voor solidariteit. Met zijn pleidooi spreekt hij niet alleen ouders maar de brede samenleving aan als opvoeders van de toekomstige generatie.

Om al deze redenen behouden we de term 'Opvoeden' en vervangen deze niet door 'Kinderopvang'. Uiteraard vormt kinderopvang een belangrijk deel van dit hoofdstuk. Daarnaast is er echter ook het werk van de Opvoedingswinkel en zijn er vooral de vele linken naar de hoofdstukken Onderwijs, Jeugd en andere beleidsdomeinen.

Voldoende, kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare kinderopvang voor elk kind voorzien in Gent. Dat is dé doelstelling. Op die manier willen we gezinnen met jonge kinderen in onze stad houden. Als stadsbestuur nemen we hierin onze verantwoordelijkheid door zelf kinderopvang in te richten en door een regierol op te nemen jegens andere initiatiefnemers in de kinderopvang.

In de strijd tegen de kinder(kans)armoede is kwaliteitsvolle kinderopvang een belangrijke hefboom. Kwaliteitsvolle opvang stimuleert de ontwikkeling van de allerkleinste. Het is goed voor hun emotionele en cognitieve ontwikkeling en zorgt ervoor dat kinderen met een andere thuistaal al zeer vroeg in aanraking komen met het Nederlands. Kinderen die genoten hebben van kinderopvang, hebben in de latere schoolcarrière grotere slaagkansen. Onder de kinderen

uit kansarme gezinnen is er echter een deel dat slechts met mondjesmaat de kinderopvang ontdekt. De Dienst Kinderopvang, in samenwerking met Kind & Gezin, levert extra inspanningen om de drempels naar kinderopvang voor de gezinnen met jonge kinderen te verlagen.

De ouder blijft de eerste opvoeder. Ouders worden betrokken en uitgenodigd deel te nemen aan de werking van de stedelijke opvanglocaties. Professionele kinderbegeleiders staan met raad en daad voor hen klaar.

Kwaliteitsvolle kinderopvang betekent investeren in de medewerkers. De kinderbegeleiders hebben de veeleisende job om elke dag opnieuw onze allerkleinsten te koesteren, te stimuleren en te begeleiden op hun ontdekkingstocht. Dit is een job die absoluut waardering verdient en waarbij we een goede omkadering en pedagogische ondersteuning bieden.

Kinderopvang stelt de ouders in staat een job uit te oefenen. Voor tweeverdieners en alleenstaande ouders is voldoende kinderopvang pure noodzaak. Voor nieuwkomers of werkzoekenden is het de noodzakelijke voorwaarde om een opleiding te volgen of een job te zoeken. En de kinderopvang geeft jonge mama's de kans om deel te nemen aan het maatschappelijk leven na een bijzondere en intense periode samen met hun baby.

Het stadsbestuur van Gent is een belangrijke aanbieder van inkomensgerelateerde voorschoolse kinderopvang. Met 1.064 plaatsen voor kinderen tussen 0 en 3 jaar organiseert de Dienst Kinderopvang ongeveer één vierde van het totale aanbod in Gent.

Budget: Inrichten van kinderopvang van 0 tot 3 jaar

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	12.835.630	13.055.813	13.419.713	13.731.506	14.092.273	14.400.880
	Ontvangsten	9.143.604	9.253.096	9.370.928	9.490.028	9.611.546	9.734.337

Het overige aandeel wordt gerealiseerd door de vele andere organisatoren op het grondgebied. Om in de komende jaren een antwoord te bieden op de stijgende nood aan kinderopvang vanuit diverse opvangneden, is een uitbreiding van het totaalaanbod nodig.

De Stad Gent brengt jaarlijks de noden in kaart. Nieuwe initiatieven worden besproken en geadviseerd in het Lokaal Overleg Kinderopvang (LOK). Dit LOK is het overlegorgaan voor de voorschoolse kinderopvang op het Gentse grondgebied. Actoren treffen er elkaar en bespreken evoluties en knelpunten in de organisatie van de opvang. Door samenwerking en overleg willen we de slagkracht van de kinderopvang versterken.

Budget: Regisseren van kinderopvang

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	113.546	115.559	118.858	121.680	124.950	127.743
	Ontvangsten	353	358	364	370	376	382
Investering	Uitgaven	35.000	35.000	35.000			
	Ontvangsten						

Ook in het aanbod van inkomensgerelateerde buitenschoolse kinderopvang is de Stad een belangrijke aanbieder. Tot 4.000 kinderen maken op schooldagen gebruik van opvang aansluitend op de schooluren. Tijdens de vakantieperiodes worden 1.900 kinderen opgevangen. Dit aanbod staat open voor alle kinderen maar kleuters krijgen voorrang op het beperkte aantal plaatsen. Door de stijgende behoefte dringt een uitbreiding en andere organisatie van de buitenschoolse opvang zich op.

Budget: Inrichten van buitenschoolse opvang (stibo's)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	12.545.838	12.757.762	13.117.352	13.425.201	13.781.648	14.086.300
	Ontvangsten	2.918.388	2.923.087	2.939.598	2.955.709	2.972.535	2.989.027

Binnen het Departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd voert de Dienst Kinderopvang het stedelijk beleid uit zowel wat betreft voorschoolse als buitenschoolse opvang. Met de hervorming van de pedagogische begeleidingsdienst wordt de cel 'Pedagogische begeleiding Kinderopvang' ondergebracht binnen de Dienst Kinderopvang, om verder de pedagogische ondersteuning van alle stedelijke kinderopvanglocaties uit te bouwen.

De komende legislatuur ontplooiën we acties die zorgen voor voldoende kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare kinderopvang, zowel vanuit de rol van de stad als organisator, als vanuit de rol als regisseur. We bouwen zelf nieuwe kinderdagverblijven en ondersteunen private partners. We bouwen verder aan kwaliteitsvolle kinderopvang. We hervormen het toewijsbeleid rond Tinkelbel, gekoppeld aan de Vlaamse Kinderopvangzoeker en organiseren een Lokaal Loket. Inclusieve kinderopvang wordt verder ontplooid door de oprichting van het Centrum voor Inclusie. We zetten in op een kwaliteitsvolle buitenschoolse opvang voor kinderen tot 12 jaar en de digitalisering van de inschrijvingen ervan. We bouwen een behoeftedekkend vakantieaanbod uit, in samenwerking met de Jeugddienst, de Sportdienst en particuliere aanbieders.

4.2 Versterken van ouders in de opvoeding

Ouders hebben behoefte aan uitwisseling met andere ouders over hoe het er in de opvoeding aan toe gaat. Ze spreken hiervoor in eerste instantie familie of vrienden aan. In sommige situaties is deze informele opvoedingsondersteuning niet voldoende en hebben ouders nood aan meer informatie of begeleiding. Anderen hebben een beperkt netwerk, zodat ze er wat betreft de opvoeding van hun kinderen alleen voor staan. Om aan deze noden tegemoet te komen, werd de Opvoedingswinkel Gent opgericht. Dit is een toegankelijke plek om vrijblijvend informatie en advies in te winnen om het opvoedingsklimaat te verrijken. De Opvoedingswinkel creëert zijn aanbod vanuit een positieve benadering, in een preventieve setting en vanuit een participatieve houding. De bezoeker focust op eigen sterktes en vergroot hierdoor zijn of haar draagkracht en dat van het betrokken kind. De opvoedingswinkel richt zich tot de ouders van alle kinderen en jongeren die opvoedingsvragen hebben. De benaming 'ouders' dekt alle opvoedingsverantwoordelijken, zoals alleenstaande ouders, leerkrachten in

een school met een maatschappelijk kwetsbaar publiek, een gezinslid met een fysieke of mentale beperking of anderstalige ouders.

De Gentse Opvoedingswinkel biedt niet alleen instrumentele steun zoals folders en boeken. Hij biedt ook emotionele steun doordat er geluisterd wordt naar vragen en zorgen. Daarnaast biedt de Opvoedingswinkel ook pedagogische opvolging door de mogelijkheid om over opvoedingssituaties in gesprek te gaan, een traject uit te bouwen of trainingen op te zetten. Als na de vraagverkenning blijkt dat er nood is aan andere, meer of intensievere ondersteuning garandeert de Gentse opvoedingswinkel een efficiënte en warme doorverwijzing. De Gentse opvoedingswinkel ontwikkelt uitgebreide kennis van de sociale kaart (onderwijs, integrale jeugdhulp, gezinsbegeleiding, geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening, vrije tijd) en signaleert behoeften van bezoekers.

Actie

190 *De Gentse Opvoedingswinkel bereikt bezoekers met vragen die betrekking hebben op kinderen tussen 0 en 18 jaar. Bezoekers die vragen hebben over tieners of pubers vinden echter minder gemakkelijk kanalen om hierover met anderen in gesprek te gaan. In de toekomst gaat extra aandacht naar de uitbouw van communicatiekanalen per leeftijdsgroep, en wordt specifiek ingezet op trainingen voor bezoekers met vragen over tieners.*

De medewerkers krijgen vragen om buurtgericht te werken, ter versterking van andere organisaties en voor aanbod op maat van groepen ouders. Daarom bouwt de Opvoedingswinkel het ondersteuningsaanbod op gastlocaties uit.

Actie

191 *De Gentse Opvoedingswinkel zet samen met lokale partners nieuwe initiatieven op. Deze initiatieven komen tegemoet aan versterking van gemeenschappelijke noden en aan de realisatie van een aanbod op maat in de prioritaire wijken Muide, Brugse Poort-Bloemekenswijk, Nieuw-Gent/Zwijnaarde, Ledeberg/Gentbrugge, Rabot, het Centrum en Wondelgem/Mariakerke. Concreet betekent dit de toepassing van het ondersteuningsaanbod op gastlocaties, bij lokale partners. De verschillende diensten worden hierdoor versterkt in hun werking, zowel qua aanbod als qua bereik. In de komende legislatuur wordt maximaal ingezet op interactieve groepsmomenten, thematische trainingen en de uitbouw van de ontmoetingsfunctie.*

In 2013 publiceerde de Opvoedingswinkel het aanbevelingsrapport 'Versterking 'sociale steun' bij Gentse ouders met jonge kinderen'. Hierin werden beleidsaanbevelingen geformuleerd met betrekking tot de uitbouw van ontmoetingsruimte voor ouders vanuit opvoedingsondersteunende organisaties. Ouders komen daar in contact met elkaar en kunnen elkaar ondersteunen bij opvoedingsvragen. Ouders kunnen in deze ontmoetingsruimte beroep doen op de vrijwilligers van de opvoedingsondersteunende organisatie. Het ondersteunen van deze vrijwilligers is voor hun begeleidershouding cruciaal. De komende legislatuur ondersteunen we vanuit de Opvoedingswinkel op de uitbouw van deze ontmoetingsfunctie in Gent.

Actie

- 192** *De Opvoedingswinkel is lid van de stuurgroep Huizen van het Kind. Binnen Huizen van het Kind ondersteunt de Opvoedingswinkel de andere partners in de uitbouw van de ontmoetingsfunctie voor ouders, met nadruk op intervisie, ruimtelijke inrichting en zichtbaarheid.*

4.3 Kinderopvang in de buurt voor elk kind

4.3.1 Voldoende voorschoolse kinderopvang

Gent telt momenteel bijna tienduizend kinderen tot en met 2 jaar. Het aantal geboortes is sinds 2004 sterk toegenomen en dat resulteert in een groter aantal peuters. Tegelijk kent Gent een stadsvlucht. Er verhuizen meer kinderen onder de 3 jaar uit Gent dan er in de stad komen wonen. Die verhuisbeweging uit de stad zwakt de sterke groei van het aantal zeer jonge kinderen weliswaar lichtjes af, maar de geboortecijfers blijven hoog. Het tekort aan kinderopvang ligt momenteel op 381 plaatsen om alle kinderen met een opvangnood (volgens Kind & Gezin 62,3% van de kinderen tussen 0 en 2 jaar) ook effectief te kunnen opvangen.

Hoewel het aanbod van Gent in vergelijking met andere steden een pak groter is, voelen jonge ouders met kinderen nog steeds de nood aan een uitbreiding van het bestaande aanbod.

Acties

- 193** *Na de forse groei van het aantal stedelijke kinderopvangplaatsen tijdens de vorige bestuursperiode, mikken we opnieuw op een maximale uitbreiding van het aantal stedelijke opvangplaatsen met 229 plaatsen in de kinderdagverblijven. Kind & Gezin stelt de doelstelling om tegen 2020 alle peuters tuinen om te vormen tot volwaardige kinderdagverblijven. Bij iedere opportuniteit wordt een peuters tuin (vanaf 18 maanden tot 3 jaar) dan ook omgeschakeld naar een kinderdagverblijf (van 0 tot 3 jaar). De realisatie van deze dossiers gebeurt steeds in afstemming met het Departement Facility Management.*
- 194** *De wijk Brugse Poort-Rooigem behoort met 23% tot een van de gebieden met de laagste dekkingsgraad binnen onze stad. Het oudste stedelijk kinderdagverblijf De Bron wordt gerenoveerd in combinatie met een nieuwbouwproject. Daar realiseren we bijkomend 19 plaatsen. Kinderdagverblijf De Bubbels wordt – in opdracht van de Stad Gent - gebouwd door Woningent en gaat eind 2015 open met 28 plaatsen. Samen met het stadsvernieuwingsproject op de Libertsite, waar heel wat gezinswoningen komen, wordt een kinderdagverblijf met 28 plaatsen gebouwd.*
- 195** *In de wijk Dampoort met een dekkingsgraad van 25% worden met het stadsvernieuwingsproject Oude Dokken extra gezinswoningen gecreëerd. We bouwen een kinderdagverblijf met 28 plaatsen in hetzelfde complex als de op te richten basisschool.*

- 196** Ook in het stadsvernieuwingsproject Fabiolalaan zullen extra woningen gebouwd worden. Omdat de nood aan kinderopvang hier zal stijgen, realiseren we er een kinderdagverblijf met 28 plaatsen.
- 197** De wijk Rabot-Blaisantvest kent een lage dekkingsgraad van 26%. Het kinderdagverblijf Kinderpaleis werd geopend in 2013. Tijdens deze legislatuur wordt het project afgewerkt met de aanleg van de buitenruimte. We bouwen het kinderdagverblijf Tondelier met 42 plaatsen. Het nieuwe kinderdagverblijf wordt gerealiseerd binnen het stadsvernieuwingsproject Tondelier, door het consortium Tondelier, via een publiek-private samenwerkingsovereenkomst met de stad.
- 198** De wijk Nieuw Gent kent een goede dekkingsgraad van 65%, maar de aanpalende wijk Ledeberg kent een zeer lage dekkingsgraad (22%). Omdat de huidige kleuterschool De Klavertjes uitgebreid wordt naar een basisschool, ondergaat de site een metamorfose met de sloop van de huidige lokalen en het optrekken van een nieuwbouw. Deze opportuniteit wordt aangegrepen om de peuterschool De Klavertjes om te vormen tot een kinderdagverblijf.
- 199** In het kader van de uitbreiding van basisschool De Boekenmolen in Zwijnaarde dient er een alternatieve locatie gebouwd te worden voor peuterschool De Boekenmolen. Hiervoor zal er eerst, in samenwerking met het OCMW, een tijdelijke modulaire bouw op de gronden van Woonzorgcentrum De Zonnebloem geplaatst worden, die op termijn vervangen wordt door een nieuwbouwproject. Op dat moment voorzien we de omvorming van peuterschool naar kinderdagverblijf.
- 200** Op basis van de noden en opportuniteiten worden nog bijkomende uitbreidingen voorzien. De dekkingsgraad voor de kinderopvang in wijk Muide-Meulestede bedraagt 45%. Met de komst van het nieuwe stadsontwikkelingsproject zal in bijkomende capaciteit moeten voorzien worden om tegen 2020 te beantwoorden aan de norm van 62,3%.

Naast het realiseren van bijkomende capaciteit, maakt de Dienst Kinderopvang vanuit zijn regierol jaarlijks het rapport 'Dekkingsgraad' op. Daarin wordt de evolutie van vraag en aanbod in kaart gebracht. Uit deze rapporten blijkt dat de investeringen van de vorige legislatuur vruchten afwerpen. Voor ongeveer 57% van de kinderen die regelmatig van de opvang wensen gebruik te maken is er een plaats. Daarmee halen we de doelstelling van de Vlaamse Regering om tegen 2016 voor de helft van de kinderen een opvangplaats te hebben. Maar deze plaatsen zijn niet gelijk verdeeld over het grondgebied. Nog acht deelgebieden in Gent kampen met tekorten. Om tegen 2020 elk kind met een opvangnood (62,3% van de kinderen tussen 0 en 2 jaar) te helpen, dienen nog 381 plaatsen gerealiseerd te worden. Dit cijfer houdt echter geen rekening met de moeilijk voorspelbare verdere evolutie van de geboortecijfers.

Actie

- 201** Het lokaal bestuur adviseert Kind & Gezin bij het toekennen van de subsidiëring bij uitbreidingsrondes. Het baseert zich hierbij op het advies van het Lokaal Overleg Kinderopvang. Dat geeft voorrang aan aanvragen voor plaatsen die gevestigd zijn in deelgebieden met een duidelijke nood aan bijkomende plaatsen, plaatsen die nog geen subsidiëring vanuit Vlaanderen krijgen en die snel gerealiseerd kunnen worden. Als lokale

overheid blijft de Stad Gent bij Vlaanderen aandringen op voldoende plaatsen in toekomstige uitbreidingsrondes vanuit Kind & Gezin binnen onze stad. Zowel voor de Stad Gent als voor de private organisatoren is financiering vanuit Vlaanderen voor de uitbreiding van plaatsen onontbeerlijk.

4.3.2 Kwaliteitsvolle gebouwen in de kinderopvang

De Stad wil tegen 2019 een besparing van 15% op haar eigen energieverbruik realiseren. Ook de Dienst Kinderopvang levert een inspanning om deze doelstelling te helpen realiseren. Naast investeringen in bijkomende capaciteit, is de komende legislatuur een inhaalbeweging nodig voor de infrastructuur van bestaande stedelijke initiatieven. Het op peil houden van de kwaliteit van de infrastructuur is ook voor private aanbieders een uitdaging. We ondersteunen hen in het kwaliteitsvol inrichten van hun opvanglocaties.

Acties

- 202 *Met een forse stijging tot 32 miljoen euro van het onderhoudsbudget voor het stedelijk onderwijs en de kinderopvang investeren we de komende jaren maximaal in de infrastructuur.*
- 203 *De Stad Gent voorziet in een herinvesteringspremie voor private initiatieven om de investering in de kwaliteit van hun infrastructuur te ondersteunen. De herinvesteringspremie is bedoeld om materiële noden van private initiatieven te ondersteunen. Deze hebben 5 jaar na oprichting recht op 200 euro per plaats.*

De komende jaren zet het Gentse stadsbestuur in op een fietsvriendelijke stad. Het Departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd draagt bij om deze doelstelling te realiseren.

Acties

- 204 *Bij de toewijzing van plaatsen in de kinderopvang wordt verder rekening gehouden met de buurt waar mensen wonen.*
- 205 *Binnen nieuwbouw- en renovatieprojecten wordt voldoende fietsen- en buggyberging voorzien, waarbij ook de bergruimte voor nieuwere vormen van fietsmobiliteit (zoals fietskarren) wordt voorzien. In het ontwerp van de toegangspoorten van nieuwe gebouwen, wordt ook rekening gehouden met de veilige verkeersafwikkeling aan de voorziening voor voor- en naschoolse opvang.*

4.4 Kwaliteitsvolle kinderopvang

Kinderopvang kan een waardevolle aanvulling en ondersteuning zijn voor het thuismilieu, biedt kinderen en ouders extra kansen en mogelijkheden en kan een meerwaarde betekenen in de ontwikkeling van kinderen. Op voorwaarde dat het om kwaliteitsvolle opvang gaat. De visie van de Dienst Kinderopvang is gebaseerd op de sociale en pedagogische functie van de kinderopvang en heeft als uitgangspunt dat elk kind recht heeft op goede kinderopvang, vrij van elke vorm van open of verborgen, individuele of structurele discriminatie ten gevolge van

zijn of haar afkomst, geslacht, familiale situatie, sociale klasse of vaardigheden. Elk kind heeft het recht zich te ontplooiën in een context van gelijkwaardigheid en respect voor diversiteit. Door in te zetten op internationale samenwerking houdt de Dienst Kinderopvang de vinger aan de pols in het werken rond kwaliteitsvolle kinderopvang.

Als kader hanteren de voorzieningen de DECET-principes (*'Diversity in Early Childhood Education and Training'*) die vorm krijgen door reflectie en het uitzetten van acties binnen de voorzieningen. Deze acties hebben invloed op alle beleidsdomeinen van de kinderopvang: het kind, de ouder, het team en de buurt.

4.4.1 Het kind centraal

De Dienst Kinderopvang blijft in deze bestuursperiode verder investeren in de uitbouw van de kwaliteitsvolle opvang in al onze opvanglocaties en bij de onthaalouders aangesloten bij onze dienst.

De kinderopvang staat open voor elk kind en omarmt de diversiteit. Vol enthousiasme en met open blik creëren onze teams samen met de ouders - want zij zijn onze onmisbare partners - een uitdagende leefwereld waarin alle kinderen op unieke wijze openbloeien.

De missie en visie van de Dienst Kinderopvang blijven de basis van ons kwaliteitsbeleid. De begeleiders en onthaalouders nemen een actieve rol op in het ontwikkelingsproces van de kinderen: zij bieden aan en stimuleren, zonder dat kinderen echter gedwongen worden tot deelname aan activiteiten. Kinderen krijgen steeds de mogelijkheid tot individueel spel. Keuzevrijheid en kinderopparticipatie stimuleren krijgt ruime aandacht in de werking.

Acties

206 *De op te maken engagementsverklaring van de Dienst Kinderopvang wordt als leidraad gebruikt om de medewerkers en onthaalouders in de praktijk pedagogisch te ondersteunen, te begeleiden en te coachen.*

207 *We herwerken het kwaliteitshandboek overeenkomstig het decreet 'Kinderopvang van Baby's en Peuters' en ontwikkelen en implementeren de zelfevaluatiemethodieken voor de medewerkers.*

208 *De leidraad voor de buitenschoolse opvang 'kinderparticipatie' wordt herwerkt en ook geïmplementeerd in de opvang 0 - 3 jaar.*

209 *De cel 'Meertaligheid en Diversiteit, met respect voor de thuistaal' van het Onderwijscentrum Gent ondersteunt de opvanglocaties in het respecteren en het integreren van de thuistaal. Ze bieden begeleiding en didactische materialen aan om vanuit de thuistaal te werken aan taalstimulering en het welbevinden van de kinderen.*

Binnen de stedelijke kinderopvang bouwden verschillende kinderdagverblijven een specifieke profilering uit om de kwaliteit van de opvang te stimuleren en de teams te ondersteunen en te inspireren in hun werk. Hierbij gaat het om onder andere de uitbouw van buurtgerichte

initiatieven, initiatieven met focus op groen en duurzaamheid, en initiatieven met de focus op inclusie.

Actie

210 *Bestaande opvangvoorzieningen die nog geen profilering hebben, worden aangemoedigd om in te stappen in een bestaand profiel. Nieuwe opvangvoorzieningen zullen aansluiten bij een bestaande profilering. De Dienst Kinderopvang onderzoekt ook de mogelijkheden tot een nieuwe profilering. Initiatieven buitenschoolse opvang worden aangemoedigd te onderzoeken of hun profilering kan aansluiten bij het profiel van de aanpalende basisschool.*

4.4.2 Ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie

De ouders zijn de eerste opvoeder en dus een onmisbare partner. De teams van de stedelijke kinderopvang creëren samen met de ouders een uitdagende leefwereld waarin alle kinderen op unieke wijze openbloeien. Jonge kinderen vinden het prettig als ze ervaren dat hun ouders en kinderbegeleiders samen zorg voor hen dragen. Ouders zijn dan ook altijd welkom in de opvang. De kinderbegeleiders gaan op een respectvolle manier om met de ouders, hun verhalen en de thuissituatie. Ouders en kinderen worden uitgenodigd een 'stukje' thuis mee te brengen, zodat elk kind in de opvang een weerspiegeling vindt van zijn familie, taal, religie en sociale afkomst.

Ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie zijn in de kinderopvang van cruciaal belang. Als eerste opvoeders worden de ouders betrokken bij de opvang van hun kind, onder de pijler 'Samen leven en Samen doen'. De opvang staat niet enkel open voor ouders, maar geeft hen ook ondersteuning. Er wordt tijd gemaakt om te luisteren naar de wensen, vragen en zorgen van ouders.

De meeste stedelijke opvanglocaties bouwden de afgelopen jaren aan deze ouderbetrokkenheid. Andere initiatieven zijn nog zoekende en hebben nood aan extra ondersteuning om deze pijler uit te bouwen. Hierbij klinkt vooral de nood aan intervisie en het uitwisselen van good practices.

Actie

211 *Tijdens regiobijeenkomsten en algemene vergaderingen met de verantwoordelijken van de stedelijke opvanglocaties wordt regelmatig tijd vrij gemaakt om good practices rond samenwerken met ouders uit te wisselen, om de pijler 'Samen leven en Samen doen' in alle initiatieven te realiseren.*

Onder de pijler 'Samen denken en Samen beslissen' werken we aan ouderparticipatie. Samen met ouders beleid maken, kan leiden tot een betere afstemming van de opvang op de noden en wensen van kinderen en ouders. Ouders worden dan ook uitgenodigd en gestimuleerd om samen met het team na te denken en samen te beslissen over belangrijke aspecten in de opvang van de kinderen. Zo kunnen ouders mee beslissen bij de keuze van uitstappen, de aankoop van speelgoed, de thema's van de ouderbijeenkomsten, de plaats van de thuistaal in de opvang... Op die manier biedt de opvang niet enkel de kinderen, maar ook de ouders een

plaats waar ze zich erkend en gewaardeerd voelen. En waar kinderbegeleiders, verantwoordelijken en ouders er samen voor zorgen dat kinderen er zich goed voelen.

Acties

- 212** *In deze bestuursperiode worden onze opvangvoorzieningen gestimuleerd en ondersteund om de participatiemogelijkheden van ouders verder uit te bouwen en tot een hoger niveau te brengen. De Dienst Kinderopvang onderzoekt op welke wijze ouders meer kunnen betrokken worden in het beleid onder de pijler ‘Samen denken en Samen beslissen’. De ouders van het kinderdagverblijf worden op een informele wijze systematisch bevroegd en betrokken bij de initiatieven genomen door het team. De ouderparticipatie in de buitenschoolse opvang wordt uitgebouwd, bij voorkeur door structurele inbedding in de ouderraad van de basisschool en het Stibo. Dankzij deze maatregelen treden ouders en de opvanglocatie met elkaar in dialoog, groeit het wederzijds begrip en versterken we de ouders en de begeleiders.*
- 213** *De Dienst Kinderopvang onderzoekt hoe de Stad Gent, samen met actoren zoals het VBJK (Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen) en de Dienst Werk van de Stad Gent, nieuwe organisatorische pistes, zoals initiatieven in de coöperatieve kinderopvang, kan stimuleren. Hierbij wordt de kwaliteit en professionaliteit van de opvang gewaarborgd.*

4.4.3 De buurt

De kinderopvang maakt deel uit van de buurt en wil er ook een afspiegeling van zijn. De buurt verkennen, aankopen doen in de buurtwinkels, spelen op de buurtpleintjes, buurtbewoners uitnodigen... maakt de opvanglocatie beter bekend in de buurt, toegankelijker en laagdrempelig voor de kinderen en ouders uit de buurt. Door ervoor te zorgen dat de buurtbewoners en de kinderopvanglocatie geen vreemden zijn voor elkaar, stimuleren we een grotere wederzijdse verdraagzaamheid.

Acties

- 214** *Alle opvanglocaties gaan het engagement aan om initiatieven te ontwikkelen met betrekking tot de buurt. We blijvende samenwerking en het overleg met buurtorganisaties en de Brede School ontwikkelen. Bij gezamenlijke activiteiten zoals de Boekenweek, vertelweek en buurtfeesten zet elke organisatie haar eigen expertise in, bundelen we de krachten en worden nieuwe contacten gelegd in de buurt. De Dienst Kinderopvang ontplooit een werking, vanuit de kinderdagverblijven, om de inzet van vrijwilligers in de opvanglocaties te stimuleren.*
- 215** *Good practices worden gebruikt om de samenwerking met de buurt uit te bouwen in wijken waar die momenteel nog op een laag pitje staat. Deze expertise wordt ook gedeeld met de niet-stedelijke aanbieders.*
- 216** *Binnen het stadsvernieuwingsproject Dampoort-Sint-Amandsberg dat de nadruk legt op coproductie starten we een voorbeeldtraject op waarbij voorzieningen in kinderopvang en de scholen in deze wijk een pact sluiten met elkaar, met verenigingen en met de buurtbewoners om een krachtige bijdrage te leveren aan de buurt. De school opent de poort voor de buurt en*

de buurt opent de poort voor de school. Samen denken ze na op welke wijze ze de buurt vooruit kunnen helpen en welke acties ze samen kunnen ondernemen.

4.4.4 Ondersteuning van de medewerkers

De Dienst Kinderopvang neemt een voortrekkersrol op in Vlaanderen op vlak van pedagogische kwaliteit. De afgelopen jaren werd fors ingezet op het versterken van de opvanglocaties in hun werking. De teams konden rekenen op pedagogische ondersteuning vanuit de pedagogische begeleidingsdienst. Door de cel Kinderopvang uit deze dienst te verhuizen naar de Dienst Kinderopvang zelf, zullen de werkingen nauwer op elkaar kunnen aansluiten.

Zorgen voor kwaliteit betekent investeren in medewerkers. Zij zorgen er immers dagelijks voor dat kinderen zich goed voelen, uitgedaagd en geprikkeld worden in hun ontwikkeling. Ze zorgen er ook voor dat ouders zich gewaardeerd en gehoord voelen in de zorg voor hun kind. Het decreet 'Kinderopvang voor baby's en peuters' erkent deze noodzaak en eist pedagogische ondersteuning voor medewerkers kinderopvang, voorlopig echter zonder voldoende financiële middelen.

De afgelopen jaren kende de Dienst Kinderopvang een enorme groei, zowel in het aantal kinderdagverblijven als in de toename van het aantal kinderen in de (St)Ibo, met een hoge werkdruk als gevolg. Door de veeleisende job zijn veel kinderbegeleiders langdurig ziek. Werken met kinderen eist continue aandacht en antwoorden op het ritme van de kinderen. Daardoor dient er heel wat geschoven met diensten om toch een goede omkadering te realiseren. De Stad Gent investeert jaarlijks meer dan 17 miljoen euro in personeel en werking. De komende jaren zal dit bedrag nog stijgen, naarmate de nieuwe initiatieven worden uitgerold.

De Dienst Kinderopvang staat voor de uitdaging om binnen de sterk gegroeide dienst de betrokkenheid en participatie van de medewerkers te stimuleren en de dienst zo efficiënt mogelijk te organiseren.

Acties

217 *We blijven inzetten op vorming en pedagogische ondersteuning. We richten een cel 'Pedagogische ondersteuning' op binnen de Dienst Kinderopvang, die onze medewerkers en teams ondersteunt en die via zelfevaluatie-instrumenten en methodieken het zelfsturend vermogen, zelfreflectie en participatie van de medewerkers verhogen. We versterken de competenties van onze kinderbegeleiders met het doel in hun dagelijkse werking een interactie met kinderen te bevorderen en een partnerschap met ouders aan te gaan. We zetten hierbij prioritair in op acties op de werkvloer.*

218 *We ondernemen acties om het welbevinden en de betrokkenheid van de medewerkers te verhogen. We verhogen de inspraak van alle medewerkers en stimuleren hen om te participeren in de organisatie van de dienstverlening, binnen de visie en krijtlijnen van de Dienst Kinderopvang. Alle teams worden zelfsturende teams. Deze maken voorstellen over de arbeidsorganisatie, vanuit de krijtlijnen die aangeleverd worden vanuit het*

vakbondsoverleg. We hebben doorgedreven aandacht voor waardering en steun in de dagdagelijkse werking en maken tijd voor positieve feedback. We zetten in op de talenten van onze medewerkers en voorzien afwisseling in de taken. We maken werk van complementaire teams.

- 219** We versterken de verantwoordelijken van onze opvangvoorzieningen in de diverse rollen die ze vervullen. We wenden ondersteunende programma's en procedures aan ter vereenvoudiging van de administratieve taken zoals personeelsadministratie, klantenbeheer en aankoopbeheer. De verantwoordelijke wordt een teamcoach die verantwoordelijk is voor het pedagogisch beleid binnen de opvangvoorziening en de zelfsturende teams. We ondersteunen de leidinggevendenden in deze evolutie. Ook de regio-coördinatoren zijn teamcoaches, die de verantwoordelijken ondersteunen in het pedagogisch beleid.
- 220** De Dienst Kinderopvang zal de komende jaren werk maken van drie prioritaire acties naar aanleiding van de welzijnsenquête in 2013: rugpreventie, werkorganisatie en communicatie.
- 221** De investeringen in personeel zetten we efficiënt in. Voor de kinderdagverblijven doen we extra inspanningen om de huidige omkadering aan te passen aan de verhoogde normen die de nieuwe richtlijnen van Kind & Gezin vereisen.
- 222** We willen de organisatie van de Buitenschoolse Kinderopvang optimaliseren door het aanpassen van de uurroosters en een grotere diversiteit in deeltijdse contracten. We zetten de medewerkers in op de momenten dat de opvangnood het hoogst is, zonder daarbij op kwaliteit of capaciteit in te binden.
- 223** Waar vroeger elke medewerker kon opgeroepen worden voor vervangingen, gebeurt dit nu enkel voor wie het laatst aangeworven werd. Zo zorgen we voor meer continuïteit voor kinderen en begeleiders en geven we nieuwe krachten een uitgebreide werkervaring mee. Begeleiders die hun collega moeten vervangen, doen dit binnen een regionaal samenwerkingsverband tussen verschillende opvanglocaties en hoeven dus niet langer in elk kinderdagverblijf of (St)Ibo een vervanging te doen.
- 224** Dagelijks gaat een zestigtal medewerkers in een andere opvanglocatie werken, ter vervanging van geplande en ongeplande afwezigheid van collega's. We optimaliseren de dispatching van deze vervangingen door digitale innovatie. Het doel van deze toepassing is dubbel. Enerzijds wil ze de huidige werkwijze om werknemers te plaatsen (dispatchen) vereenvoudigen. Anderzijds wil de toepassing de beschikbare doch versnipperde informatie optimaler integreren in het nieuwe dispatchsysteem. Deze tool biedt een betere ondersteuning om te bepalen wie optimaal waar kan ingezet worden om vervangingen in te vullen, dit onder andere door het voorzien van voorrangregels voor de invulling van die tekorten.
- 225** Op alle niveaus werken we een aangepaste, open en begrijpbare, eenduidige communicatie uit.

Het decreet 'Kinderopvang van baby's en peuters' voorziet voor elke medewerker in de vergunde kinderopvang pedagogische ondersteuning, ook in private initiatieven. Vlaanderen voorziet hiervoor beperkte subsidies voor de aanwerving van een pedagogisch ondersteuner.

Acties

226 *De ervaring en knowhow die opgebouwd werd met betrekking tot de pedagogische ondersteuning en begeleiding in de stedelijke voorzieningen delen we met alle organisatoren. De dienst kinderopvang stelt een pedagogisch begeleider aan die, ondersteund door Kind & Gezin, zal instaan voor de ondersteuning van de private kinderopvanglocaties binnen het grondgebied Gent.*

227 *Het Lokaal Overleg Kinderopvang volgt de pedagogische ondersteuning van private initiatieven op en stimuleert de initiatieven om in te tekenen op het aanbod. De Dienst Kinderopvang is één van de erkende pedagogische ondersteuners voor de private sector. Samen met de andere pedagogische ondersteuners, werkt de pedagogisch begeleider acties uit.*

Het personeelsbeleid van de Dienst Kinderopvang streeft naar een divers team van begeleiders, dat een afspiegeling is van onze superdiverse stad en waarbinnen elk kind zich thuis voelt en zichzelf kan zijn.

Acties

228 *Binnen de Dienst Kinderopvang werken momenteel 4% mannelijke begeleiders en 8% kinderbegeleiders met een migratieachtergrond. Samen met het IVA Stedelijk Onderwijs Gent, de personeelsdienst van de Stad Gent en de Dienst Gelijke Kansen werkt de Dienst Kinderopvang een actieplan uit om te werken aan de diversiteit onder de medewerkers.*

229 *Wij beschikken momenteel over 3% medewerkers in tewerkstellingsprojecten via het OCMW en de VDAB. De komende jaren zetten we verder in op deze tewerkstelling en het begeleiden van de trajecten.*

230 *Vanuit de unieke samenwerking met de VDAB organiseert de Dienst Kinderopvang kids@vdab. Hier worden kinderen van cursisten die een opleiding volgen bij de VDAB opgevangen. We blijven ijveren voor voldoende participatie van kinderen van cursisten en van kinderen uit de buurt.*

231 *Als Dienst Kinderopvang bieden we een forum voor opleiding en ervaring op het werkveld en staan we open voor het begeleiden van stagiairs vanuit de opgebouwde expertise. We stellen onze initiatieven optimaal open voor stagiairs, waarbij we maximum één stagiair per leefgroep op hetzelfde moment toelaten. We maken goede afspraken met de verschillende instanties die deze opleidingen verzorgen. We evalueren het stagebeleid van de Dienst Kinderopvang jaarlijks en sturen indien nodig bij.*

4.5 Toegankelijke kinderopvang

4.5.1 Tinkelbel, Kinderopvangzoeker en Lokaal Loket

Voor ouders is het zoeken naar een plaats in de voorschoolse kinderopvang te vaak een zenuwslopende aangelegenheid. Spanning door de onzekerheid of er nog plaats is in hun locatie van voorkeur. Frustrerend doordat inschrijvingsystemen verschillen naargelang de organisator en niet op elkaar zijn afgestemd. Verwarrend door de veelheid aan initiatiefnemers en de verscheidenheid van opvangvormen.

Het afstemmen van vraag en aanbod en een toegankelijke kinderopvang blijven belangrijke doelstellingen in het regisseren van de kinderopvang. Dit betekent dat we ervoor zorgen dat ouders hun vraag maar één keer moeten stellen, dat ze op een eenvoudige manier zicht krijgen op alle mogelijkheden, dat we zorgen voor een aanbod dat aanvullend en toereikend is en dat we leemten in het aanbod opsporen en invullen.

Met Tinkelbel, de centrale inschrijvingstool voor de (stedelijke) kinderopvang van de Stad Gent die tijdens de vorige bestuursperiode werd ontwikkeld, houden we de toegankelijkheid van de voorzieningen in het oog en stimuleren we kinderopvang in de buurt. Minimaal 50% van de plaatsen wordt voorbehouden aan bewoners uit de buurt.

Omdat we willen dat de kinderdagverblijven een spiegel zijn van de buurt en we aandacht hebben voor toegankelijkheid, zijn een aantal plaatsen voorbehouden voor specifieke doelgroepen, zoals eenoudergezinnen, ouders in opleiding en cursisten van inburgeringstrajecten. Anderzijds verlenen we voorrang aan gezinnen die voldoen aan specifieke kenmerken zoals moedertaal niet-Nederlands, laagopgeleide ouders en ouders met een laag inkomen uit arbeid of vervangingsinkomen. Via deze toewijzingstool Tinkelbel worden momenteel 65% kinderen van werkende ouders opgevangen en is de kinderopvang toegankelijk voor kansengroepen.

Doordat de toewijzing van de plaatsen vijf maanden voor de effectieve startdatum uitgesteld wordt, ontstaan er echter problemen. Ouders reserveren uit voorzorg hun plaats in een ander opvanginitiatief en moeten hier een waarborg betalen die ze verliezen wanneer ze hun plaats niet opnemen. Private initiatieven blijven met open plekken zitten door de annulering van de opvang.

Acties

232 *Kind & Gezin werkt momenteel aan een centraal digitaal registratiesysteem voor kinderopvang, de 'Kinderopvangzoeker'. Zodra dit instrument operationeel is, willen we het verbinden met Tinkelbel. De ouders melden hun opvangvraag dan eenmaal in het systeem, de voorzieningen krijgen de vraag te zien en kunnen daarop reageren en voorstellen doen. Tinkelbel wordt gekoppeld en aangepast aan de modaliteiten van de Kinderopvangzoeker.*

233 *Binnen het Lokaal Overleg Kinderopvang wordt, in samenwerking met het Centrum voor Inclusie, het gesprek aangegaan met de private aanbieders om te werken rond toegankelijkheid van kansengroepen en te evolueren naar een uniform toewijsbeleid voor een*

groter aandeel van de opvangplaatsen binnen de stad. Derdenorganisaties zoals armoedeverenigingen, verenigingen die werken rond diversiteit, OCMW... worden uitgenodigd hun expertise te delen.

234 *Binnen de Dienst Kinderopvang is er bijzondere aandacht om de drempels voor kinderen en ouders uit kansengroepen te onderzoeken en af te bouwen. De initiatieven die hiervoor werden ondernomen zoals het nauw opvolgen en bijsturen van het inschrijvingsbeleid, maandelijks overleg tussen verantwoordelijken, vormingen voor teams en studiedagen voor toeliders worden versterkt.*

Samen met het jaarlijks rapport 'Dekkingsgraad' van de stad, dat een analyse maakt van het aanbod, zou de Kinderopvangzoeker ook exacte gegevens kunnen bieden op de vraag van ouders waardoor vraag en aanbod in Gent nog beter in beeld gebracht kunnen worden.

Actie

235 *De Dienst Kinderopvang maakt jaarlijks het rapport 'Dekkingsgraad' op en geeft een overzicht van opvangnood en -aanbod binnen het grondgebied Gent.*

Voor opvangvragen die na een redelijke termijn nog geen reactie kregen vraagt Kind & Gezin te voorzien in een 'Lokaal Loket'. Dit centraal loket heeft als opdracht om samen met de ouders op zoek te gaan naar mogelijke plaatsen en te bemiddelen bij de voorzieningen. Daarnaast moeten ouders er ook terecht kunnen voor informatie en advies.

Actie

236 *De Stad Gent realiseert het Lokaal Loket, waar ouders en toeliders terecht kunnen voor hulp bij het zoeken van een opvangplaats. Het Lokaal Loket is een neutraal loket, dat georganiseerd wordt vanuit de regisseursfunctie van de schepen van Opvoeding. Het is aangewezen dat dit Lokaal Loket nauw samenwerkt met de Huizen van het Kind en de Opvoedingswinkel zodat alle ouders op één (virtueel) adres terecht kunnen voor info en advies.*

4.5.2 Inclusieve kinderopvang voor kinderen met een beperking

De Stad Gent kiest, in de mate van het mogelijke, voor het inclusief opvangen van kinderen met een specifieke zorgbehoefte, die kadert binnen DECET ('Diversity in Early Childhood Education and Training'). Inclusieve kinderopvang kent heel wat voordelen, zowel voor het kind zelf als voor de andere kinderen en de omgeving.

De Dienst Kinderopvang heeft binnen drie kinderdagverblijven telkens drie voorbehouden plaatsen voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte. Naast een aantal voorbehouden plaatsen in enkele voorzieningen, staan alle initiatieven open voor alle kinderen. Maar er is werk aan de winkel om voor elke ouder die een opvangplaats voor zijn kindje met een beperking zoekt, een plaats te realiseren. Ouders ervaren drempels en ook de kinderdagverblijven ervaren de nood aan ondersteuning om inclusieve kinderopvang waar te kunnen maken.

Acties

- 237** Naast de drie bestaande stedelijke kinderdagverblijven die zich 'inclusief' profileren, zullen de komende jaren nog twee kinderdagverblijven in deze zin georiënteerd worden.
- 238** De Stad Gent richt het 'Centrum voor Inclusie' op. Dit Centrum onderzoekt de drempels die ouders, kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang rond inclusieve opvang ondervinden. Het Centrum voor Inclusie begeleidt en ondersteunt de medewerkers en versterkt de visie op inclusieve opvang in de voorzieningen binnen de eigen organisatie, de zorgregio of een aangrenzende regio. De ervaringen vanuit de 'inclusief' geprofileerde kinderdagverblijven en de expertise van de cel 'Pedagogische ondersteuning' zal worden gedeeld met alle andere stedelijke kinderdagverblijven en andere organisaties van kinderopvang uit de zorgregio. De pedagogisch begeleider van het Centrum voor Inclusie biedt ondersteuning op maat aan voorzieningen die een kind met een specifieke zorgbehoefte aangemeld krijgen, of een vermoeden hebben van een specifieke zorgbehoefte.
- 239** Het Centrum voor Inclusie werkt structureel samen met de stuurgroep M-decreet van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent en de Stedelijke Jeugddienst aan de toegankelijkheid voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte: in de voorschoolse opvang, het basisonderwijs, de buitenschoolse opvang en het jeugdwerk. Het nog op te starten 'Lokaal loket' en de Kinderopvangzoeker, dat als centraal aanmeldingspunt voor alle kinderopvangvragen in Gent zal functioneren, zal een bijkomend instrument zijn om inclusieve opvang bekend te maken en vragen van ouders te coördineren. Het Centrum voor Inclusie werkt nauw samen met dit Lokaal Loket.

4.6 Betaalbare kinderopvang

Niet enkel de kwantiteit, kwaliteit en toegankelijkheid zijn aandachtspunten. Ook de betaalbaarheid verdient aandacht. Opvanginitiatieven die tot 650 euro per maand per kind aanrekenen zijn helaas geen uitzondering meer. Ook al is er een fiscaal voordeel verbonden aan de kinderopvang, de prijs voor ouders blijft hoog. Deze hoge prijs is een werkloosheidsval en zorgt er zelfs voor dat jonge ouders hun kinderwens uitstellen.

Om voldoende kinderopvang te realiseren, zijn nog 381 bijkomende plaatsen nodig. Niet alle bestaande plaatsen in de kinderopvang zijn inkomensgerelateerd. Dit is meestal afhankelijk van de aanwezigheid van Vlaamse subsidies. Volgens Kind & Gezin moeten er in Gent 554 inkomensgerelateerde opvangplaatsen bijkomen om voor de helft van de kinderen tussen 0 en 3 jaar betaalbare kinderopvang te realiseren. Om dit tekort weg te werken rekent de Stad Gent op de Vlaamse overheid voor omzetting en uitbreiding van het aantal inkomensgerelateerde plaatsen bij de verscheidene initiatiefnemers.

De Stad Gent blijft ervoor kiezen om sowieso alle kinderopvang die zij zelf organiseert, inkomensgerelateerd aan te bieden. Wanneer het om niet-gesubsidieerde plaatsen gaat, betekent dit een meerkost voor de Stad Gent. We blijven, ook in financieel moeilijke tijden, de ouderbijdragen voor kinderopvang koppelen aan het gezinsinkomen.

Acties

- 240** *Bijkomende opvangplaatsen, gerealiseerd vanuit de Stad Gent, worden inkomensgerelateerd aangeboden.*
- 241** *De Stad Gent blijft lobbyen bij Vlaanderen om ook in toekomstige uitbreidingsrondes voor inkomensgerelateerde plaatsen voldoende subsidies voor Gentse initiatieven te voorzien om de Vlaamse doelstelling te realiseren. Het LOK brengt in kaart welke organisatoren subsidies voor inkomensgerelateerde plaatsen willen aanvragen. We streven ernaar binnen het LOK per toewijzingsronde de toewijscriteria voor bijkomende Vlaamse middelen vast te leggen.*
- 242** *De Stad Gent vraagt aan de Vlaamse Overheid om ook zelfstandige organisatoren met vrij bijdrage de kans te geven toe te treden tot het systeem van inkomensgerelateerde opvang.*
- 243** *De buitenschoolse opvang blijft betaalbaar door ook hier gebruik te maken van inkomensgerelateerde plaatsen.*
- 244** *In de uitbouw van het vakantieaanbod zijn toegankelijkheid en betaalbaarheid belangrijke prioriteiten. Samen met het OCMW worden acties ontwikkeld om deze doelstellingen te realiseren in de strijd tegen de kinderarmoede.*
- 245** *De Dienst Kinderopvang zorgt voor betaalbare kinderopvang door ouders te begeleiden in de opmaak van een realistisch opvangplan. Vanaf september 2014 wordt bestelde opvang betaalde opvang. Hiervoor stelde Kind & Gezin een minimaal aantal gerechtvaardigde afwezigheidsdagen voorop.*

4.7 Buitenschoolse opvang

Kwaliteitsvolle buitenschoolse opvang is belangrijk voor het welbevinden van elk kind. De kinderen krijgen de kans om tot rust komen na schooltijd, te spelen met hun vriendjes en verschillende spelletjes te ontdekken. Voor de ouders wordt het zo haalbaar werk en gezin te combineren want vaak halen ze de schoolbel van halfvier niet. Ongeveer 4.000 kinderen worden dagelijks voor schooltijd, over de middag en na schooltijd opgevangen in de stedelijke initiatieven voor buitenschoolse opvang (Stibo). Daarnaast worden 500 kinderen in de netoverschrijdende opvanglocaties (Ibo) opgevangen. Kwaliteit, voldoende aanbod, toegankelijkheid en betaalbaarheid zijn ook hier de prioriteiten.

4.7.1 Stedelijke Buitenschoolse Opvang in samenwerking met het basisonderwijs

Kinderen hebben er alle belang bij dat hun diverse leefwerelden goed op elkaar zijn afgestemd. We willen dat de school en de buitenschoolse opvang, vanuit hun gemeenschappelijke zorg voor het welbevinden van de kinderen, nauw samenwerken en overleggen.

De samenwerking met de kleuterscholen van de Stad Gent kent een bijzondere vorm. In de schooltijd bieden de kinderbegeleiders van de Buitenschoolse Opvang van de Dienst Kinderopvang op piekmomenten schoolondersteuning in de kleuterklassen. In overleg tussen de verantwoordelijke van de Buitenschoolse Opvang en de directie van de school wordt een overeenkomst opgemaakt waarbij de momenten en de taken van de kinderbegeleiders worden vastgelegd.

Actie

246 *We blijven de onderlinge samenwerking tussen STIBO en kleuterschool vastleggen via overeenkomsten, waarbij wederzijds respect en een goede verstandhouding centraal staan. Via gezamenlijke teams worden de afspraken van de samenwerking vastgelegd.*

De jarenlange samenwerking tussen het stedelijk kleuteronderwijs en de buitenschoolse opvang (Stibo) zorgt voor een uniek kader waarin verregaande competenties zijn ontwikkeld in een kwaliteitsvolle en pedagogisch verantwoorde kinderopvang voor kleuters. Met de opvang van de 6- tot 12-jarigen staan we voor een uitdaging. Deze kinderen hebben niet meer de veilige nestwarmte nodig, maar willen na schooltijd op ontdekking of gewoon samen met de vrienden ontspannen na de drukke schooldag. Bij de buitenschoolse opvang voor lagereschoolkinderen zetten de scholen zelf medewerkers in. Hun statuut is niet evident en de omkadering beperkt.

Actie

247 *De samenwerking tussen het Stibo en de naschoolse opvang voor lagere schoolkinderen evolueert naar een gemeenschappelijk aanbod met een rijk gamma aan activiteiten waaruit kinderen vrij kunnen kiezen. We stimuleren een nauwe samenwerking met buurtorganisaties en Brede School, zodat het aanbod nog meer kan inspelen op de interesses van de kinderen.*

4.7.2 Digitale inschrijvingen in de buitenschoolse opvang

De inschrijvingen voor de buitenschoolse opvang verlopen manueel. Een optimalisering van de inschrijvingen dringt zich op. De administratie voor de medewerkers wordt hierdoor vereenvoudigd. En we zorgen voor een betere match tussen vraag en aanbod. Voor vele ouders zal dit ook een vereenvoudiging van de inschrijving zijn, maar voor anderen kan dit een drempel zijn. We ondersteunen deze ouders, zodat hun opvangvraag niet in het gedrang komt.

Actie

248 *We realiseren een digitaal inschrijvingssysteem voor de stedelijke buitenschoolse opvang. Dankzij deze toepassing zal het voor de ouders een stuk makkelijker worden om hun kinderen in te schrijven voor buitenschoolse opvang. Enerzijds is er de website voor de ouders, anderzijds is er het administratieplatform. Opvolging en facturatie worden hierdoor eenvoudiger, zowel voor de ouders als voor de inrichtende macht. De applicatie zal mee worden geïntegreerd in de bestaande Tinkelbel-applicatie.*

4.7.3 Capaciteit in de buitenschoolse opvang

De komende legislatuur blijft de stad investeren in bijkomende capaciteit voor het basisonderwijs. Deze investeringen gaan gepaard met investeringen in bijkomende inkomensgerelateerde plaatsen in de stedelijke buitenschoolse opvang.

Actie

249 *In de wijk Bernadette wordt het voormalig schoolgebouw terug in gebruik genomen en uitgebreid met een nieuwbouwproject. Hierbinnen zal ook een Stibo ingericht worden. In Nieuw Gent wordt de bestaande kleuterschool De Klavertjes uitgebreid tot een basisschool met een Stibo. De huidige lokalen worden gesloopt en een nieuwbouw gerealiseerd. In de wijk Dampoort wordt het stadsvernieuwingsproject Oude Dokken uitgerold. Hier zal een nieuwe school gebouwd worden, samen met een Stibo. Het project zal uitgevoerd worden door Sogent. Ook in de Fabiolalaan wordt een school opgericht met een Stibo. Dit project kadert binnen het project Gent-Sint-Pieters en zal ook uitgevoerd worden door Sogent. In deze legislatuur wordt het ontwerp opgemaakt voor het gebouw. De uitvoering en ingebruikneming is voorzien voor de volgende legislatuur.*

Het stadsbestuur realiseert een belangrijk aandeel van de plaatsen voor buitenschoolse initiatieven in de stedelijke voorzieningen. Er lopen ook enkele netoverstijgende initiatieven voor buitenschoolse opvang. Net zoals voor de kinderdagverblijven en de peuterspeelruimten kan de Stad Gent niet alleen instaan voor de realisatie van de buitenschoolse opvang voor elk kind. Samenwerkingen met onderwijsvoorzieningen, het jeugdwerk, de culturele sector en alle betrokkenen bij de vrije tijd van kinderen dringen zich op om voldoende aanbod te creëren.

Actie

250 *De rapporten van de Vlaamse ‘Staten-Generaal voor de Buitenschoolse Opvang’ leveren een concept aan dat de weg kan uittekenen voor de organisatie van een geïntegreerde buitenschoolse opvang voor elk kind in onze stad. De Dienst Kinderopvang initieert hiervoor een overleg tussen alle mogelijke betrokken actoren zoals Jeugd, Onderwijs, Cultuur en Welzijn.*

4.7.4 Vakantie! Samenwerking met Jeugddienst, Sportdienst en private aanbieders

De vraag naar zinvolle vakantiebesteding voor kinderen van 3 tot 12 jaar blijft groeien. De diensten van de Stad Gent en private initiatiefnemers organiseren al allerlei leuke en boeiende activiteiten voor kinderen tijdens de schoolvakanties: vakantieopvang, speelpleinwerkingen, thema- en sportkampen, een netwerk van speelstraten en speelplekken... Toch kan het nog beter als we van Gent de meest kindvriendelijke stad van Vlaanderen willen maken.

De betaalbaarheid en de capaciteit zijn uitdagingen. Zo zag de Stad Gent zich in 2013 verplicht voor de buitenschoolse opvang tijdens de vakantieperiodes een voorrangstelsel voor kleuters in te voeren. Intense samenwerking en overleg zal zorgen voor een nog performanter, toegankelijker en betaalbaar aanbod voor alle kinderen.

Actie

251 *Samen met de Stedelijke Jeugddienst, de Sportdienst en andere aanbodverstrekkers zal gewerkt worden aan de realisatie van een meer dekkend volledig aanbod in de vakantieperiodes waar elk kind op een toegankelijke manier terecht kan. Waar mogelijk zal het bestaande aanbod beter op elkaar worden afgestemd en samenwerking worden gestimuleerd. Het actieplan bevat volgende pijlers: verbeteren van de afstemming van inschrijvingsprocedures van verschillende aanbieders, verbeteren van de bekendmaking van het aanbod en openstaande plaatsen, verbeteren van het inclusief werken en aandacht voor kwetsbare groepen.*

5 JEUGD

5.1 Groot worden in de stad

Kinderen en jongeren maken in Gent bijna 28% van de totale bevolking uit. Groot worden in een stedelijke context, gekenmerkt door superdiversiteit en verjonging, biedt kansen en is de beste voorbereiding op de samenleving van morgen. De stad dient rekening te houden met noden en behoeften van alle kinderen en jongeren. Een goed jeugdbeleid maakt gebruik van de sterktes van de stad, speelt in op uitdagingen eigen aan die stedelijke context en zet in op de kind- en jeugd vriendelijkheid. Gent is een stad die op heel wat vlakken sterk scoort. De uitdaging is nu deze sterktes te behouden en tegelijk in te spelen op nieuwe uitdagingen en behoeftes.

Zo zijn er demografische en sociale evoluties die een grote impact hebben op de uitbouw van een kind- en jeugd vriendelijke stad. De hoge geboortecijfers en migratie deden het aantal jonge kinderen (verjonging van de bevolking) sterk toenemen; kleintjes worden groot. Dit zet een hoge druk op het aanbod van onder andere onderwijs, opvang en vrije tijd. Een verdere verdichting van woongebieden maar ook een grotere druk op de publieke ruimte zullen het gevolg zijn. We maken dus maar beter slimmer gebruik van de beschikbare ruimte. Ook armoede blijft een probleem: 20% van de kinderen wordt geboren in een kansarme gezin. De dualisering wordt, o.a. door de economische crisis, nog groter de komende jaren. We leven in een stad die gekenmerkt wordt door superdiversiteit. De laatste tien jaar zien we een stijging van het aandeel etnisch-culturele minderheden. Dit is het sterkst zichtbaar bij kinderen en jongeren. Onze kinderen groeien op in een totaal andere context dan hun ouders.

Een goed jeugdbeleid is een transversaal, geïntegreerd jeugdbeleid dat een antwoord probeert te bieden op deze maatschappelijke uitdagingen. Alle beleidsdomeinen en maatschappelijke velden hebben op een rechtstreekse of onrechtstreekse manier een impact op de jeugd. Jeugdbeleid is niet alleen een zaak van de Jeugddienst. De ambitie om van Gent de meest kind- en jeugd vriendelijke stad te maken is een opdracht van vele diensten en departementen. Het jeugdbeleid slingert zich als het ware doorheen alle maatschappelijke sectoren.

Bovendien versterken nogal wat maatregelen voor kinderen en jongeren ook de kwaliteit van het leven in de stad voor alle inwoners. Welbevinden van kinderen in de stad is vaak een indicator voor de leefkwaliteit van iedereen. Een stad die goed is voor kinderen, is goed voor iedereen.

Budget: Organiseren interne werking Jeugddienst

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	836.063	880.645	919.957	960.510	1.004.846	1.045.940
	Ontvangsten	2.115	6.189	6.224	6.259	6.294	6.330

5.2 Traject kind- en jeugdvriendelijke stad

Gent wil de meest kind- en jeugdvriendelijke stad worden. Volgens UNICEF is een kindvriendelijke stad een stad die zich engageert om alle rechten van het kind, zoals omschreven in het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind, te implementeren en uit te voeren. Het is een stad waar de stem, noden, prioriteiten en rechten van kinderen en jongeren integraal deel uitmaken van het beleid, programma's en beslissingen. In een kindvriendelijke stad zijn kinderen en jongeren betrokken actoren in het beleid³².

Integrale aanpak

Kind- en jeugdvriendelijkheid is een kwaliteit die zich niet laat reduceren tot het uitbouwen van specifieke voorzieningen. Het is een kenmerk van de hele stad in al haar aspecten. Alle levensdomeinen van de stad moeten dan ook kind- en jeugdvriendelijk zijn: onderwijs, mobiliteit, ruimtelijke planning, kinderopvang... Ook andere schepenen en diensten zullen hierrond beleid voeren.

Intergenerationele aanpak

Naast deze integrale aanpak vergt het ook een intergenerationele aanpak. Kinderen en jongeren leven niet in een isolement. Kind- en jeugdvriendelijkheid houdt niet in dat er een aparte kinderstad wordt gemaakt, wel dat kinderen en jongeren deel uitmaken van de hele stad.

Participatieve aanpak

Bij dit alles is aandacht voor de leefwereld en de participatie van wezenlijk belang. Kinderen en jongeren zijn burgers die op hun eigen wijze kunnen en moeten bijdragen aan de kwaliteit van het samenleven. Hun actorschap moet gezien en gewaardeerd worden. Kinderen en jongeren krijgen de kans de stad mee vorm te geven.

Dynamische aanpak

Kind- en jeugdvriendelijkheid is een zeer dynamisch kenmerk, het is voortdurend in evolutie, het is steeds weer een opdracht met nieuwe kenmerken. Kind- en jeugdvriendelijkheid is veeleer een ambitie, een objectief, dan een label dat een stad of gemeente kan veroveren om daarna op de lauweren te rusten. Het vraagt een voortdurend engagement om de leefsituatie van kinderen en jongeren te toetsen aan de stedelijke context en hier flexibel op in te spelen³³.

Collectieve aanpak

Kind- en jeugdvriendelijkheid is geen zaak van het beleid alleen. De stad is een collectieve verantwoordelijkheid van iedereen die er actief is. In een kind- en jeugdvriendelijke stad wordt een continue dialoog gevoerd tussen alle belanghebbenden, zoals beleidsmakers, kinderen en

---

³² Van Ceulebroeck (N.), "Kindvriendelijkheid in Kaart", Dropzone, September 2012, p. 7.

³³ De Visscher (S.), Reynaert (D.), Kinderen en jongeren als medeburgers in een duurzame en leefbare stad, Hogeschool Gent, 2013, p. 7.

jongeren, ouders, Gentenaars, projectontwikkelaars, scholen, bedrijven, kinder- en jongerenwerkers en woningcorporaties. Door het bundelen van deze krachten, het inzetten op netwerken en het stimuleren, ondersteunen en versterken van burgerschap wordt het sociaal kapitaal van de stad aangesproken. Dit vraagt om nieuwe methodes, een nieuwe visie en een herprofilering van de rol van de stad/Stad en intelligente verbindingen tussen overheidsinitiatief, middenveld en markt.

Acties

252 *Er komt een transversaal beleidsplan ‘Gent: Kind- en Jeugdvriendelijke Stad’. Het traject kind- en jeugdvriendelijke stad wordt getrokken door een programmaregisseur en betreft een breed spoor met 5 luiken:*

1. **Uitbouwen van een beleidsmatig luik:** kind- en jeugdvriendelijkheid moet zich niet alleen vertalen in de strategische planning maar moet tevens een reflex worden waarbij alle diensten de stem van kinderen en jongeren mee in rekening brengen bij het nemen van beslissingen. Een programmaregisseur zal instaan voor de monitoring van het traject.
2. **Verhogen van betrokkenheid en co-creatie.** Het verhaal van kind- en jeugdvriendelijkheid is niet alleen een verhaal van de Stad, maar het verhaal van iedereen. Er wordt een Kindersecretaris aangesteld die o.a. instaat voor het verhogen van betrokkenheid en het opbouwen van een stadsbreed draagvlak, waarbij ook middenveld, burgers, bedrijven, kinderen en jongeren... bijdragen aan de realisatie van dit thema.
3. **Verhogen van expertise en uitwisseling** rond het thema kind- en jeugdvriendelijkheid. In samenwerking met Arteveldehogeschool zal een lerend netwerk opgezet worden rond kindvriendelijkheid. Op regelmatige tijdstippen zullen ook werkbezoeken en uitwisselingen georganiseerd worden. We volgen bovenlokale overlegfora m.b.t. kind- en jeugdvriendelijkheid verder op.
4. **Profilering van Gent als kind- en jeugdvriendelijke stad.** We investeren in bekendmaking en profilering van Gent als kind- en jeugdvriendelijke stad via verschillende communicatieproducten.
5. **Werken aan positieve beeldvorming van kinderen en jongeren.** Samenwerking en ontmoeting zijn de sleutels tot een positieve beeldvorming.³⁴ We zetten in op projecten die het samenleven van kinderen, jongeren en volwassenen in de stad verbeteren, bijvoorbeeld door het opstarten van een campagne om buiten spelen te promoten, het initiëren van intergenerationele projecten, het ondersteunen en mee

---

³⁴ Zie ook: “Beeldvorming over kinderen en jongeren - Kinderrechtenforum 2009”, Kinderrechtencoalitie Vlaanderen, 2009, 80 p.

bekend maken van het vrijwillig jeugdwerk, het realiseren van het Charter Goe Gespeeld ...

- 253** *Kind- en jeugdvriendelijkheid is niet enkel een verhaal van meer speelpleintjes en leuke activiteiten, maar ook een verhaal van maatschappelijke uitdagingen die vragen om een integrale en geïntegreerde aanpak. Daarom zetten we in op enkele prioritaire thema's: kinderarmoede, ruimte, capaciteitsverhoging, jeugdwerkloosheid en respectvol samenleven. De regie berust hier bij diverse diensten maar de programmaregisseur zal hierrond actief samenwerken en zoeken naar linken met de diverse diensten.*
- 254** *We stellen een Kindersecretaris aan. De Kindersecretaris stimuleert betrokkenheid en co-creatie m.b.t. het traject Kind- en Jeugdvriendelijke Stad, monitort de jeugdparagraaf en neemt het op voor belangen van kinderen en jongeren.*
- 255** *Vergroten van betrokkenheid en co-creatie kind- en jeugdvriendelijke stad: De Kindersecretaris heeft als taak het traject om van Gent de meest kindvriendelijke stad te maken zichtbaar en tastbaar te maken voor de Gentenaar en engagement hierrond los te weken. Er worden projecten opgezet en er wordt ondersteuning geboden aan initiatiefnemers. De Kindersecretaris staat ook in voor opmaak en monitoring van een communicatieplan Gent: Kind- en Jeugdvriendelijke stad.*
- 256** *Monitoring jeugdparagraaf: We ontwikkelen en monitoren de jeugdparagraaf. We stemmen hiervoor af met andere thematische beleidsinstrumenten, zoals de Armoedetoets. Er wordt bij belangrijke beleidsbeslissingen geduid op welke manier aan kinderen en jongeren werd gedacht of in welke mate zij betrokken werden in de besluitvorming. De jeugdparagraaf moet ervoor zorgen dat de belangen van kinderen en jongeren zoveel mogelijk worden meegenomen in acties, projecten en beleidsbeslissingen. De jeugdparagraaf is driedig. Er komt een algemene jeugdparagraaf met principes die breed toepasbaar zijn in verschillende beleidsdomeinen. Daarnaast wordt een reeks thematische instrumenten ontwikkeld in samenspraak met betrokken diensten (bv. rond inrichting publieke ruimte...). Tot slot wordt er gewerkt aan een jeugdparagraaf gerelateerd aan het besluitvormingsproces in het College van Burgemeester en Schepenen en de Gemeenteraad.*
- 257** *In samenwerking met de betrokken medewerkers van de Jeugddienst werkt de Kindersecretaris een strategie en procedure uit in het kader van de jeugdparagraaf. Betrokken diensten worden gesensibiliseerd en/of ondersteund in de toepassing ervan. De Kindersecretaris is hiervoor het aanspreekpunt en rapporteert jaarlijks aan het college, het managementteam en de commissie Onderwijs, Personeel en Facility Management van de Gemeenteraad.*
- 258** *Belangenbehartiging: De Kindersecretaris is, samen met de andere medewerkers van de Jeugddienst, pleitbezorger voor en belangenbehartiger van kinderen en jongeren, voornamelijk voor die kinderen en jongeren wiens stem niet of onvoldoende gehoord worden. De kindersecretaris heeft bijzondere aandacht voor kinderen in armoede. Binnen het traject 'Kind- en Jeugdvriendelijke Stad' zet het project 'Kindvriendelijke balies' in op visuele ingrepen bij balies van de Stad Gent waardoor kinderen en ouders zich welkom voelen. Op*

plaatsen waar vele gezinnen komen wordt voorzien in luiertafels, borstvoedingsvriendelijke plaatsen en speelhoeken. Daarnaast gaat aandacht naar toegankelijkheid door ondersteuning van baliepersoneel in het kader van kindvriendelijke communicatie en omgaan met heel jonge kinderen. Dit project wordt gerealiseerd in nauwe samenwerking met LEO (Loket en Onthaal) en met onder andere OCMW, de Jeugddienst, Dienst Burgerzaken, Dienst Onthaal, FM Ontwerpcel...

259 Het project 'Kindvriendelijke evenementen', binnen het traject 'Kind- en Jeugd vriendelijke Stad', geeft extra aandacht aan de jongste Gentenaars bij de diverse evenementen in de stad. In samenwerking met de Dienst Evenementen en Feesten worden een aantal evenementen gescreend op hun kindvriendelijkheid en waar mogelijk worden ze bijgestuurd. De Nieuwjaarsreceptie van de Stad Gent vormt alvast een pilootproject. In tweede instantie ondersteunen we particuliere organisatoren en stimuleren hen om hun evenement kindvriendelijk te maken (onder andere via een checklist).

260 De Kindersecretaris zal, vanuit het stimuleren van betrokkenheid en co-creatie bij middenveld, kinderen en jongeren, ouders... bijkomende projecten faciliteren en ondersteunen.

Budget: Kindersecretaris

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	41.050	82.000	82.000	82.000	82.000	82.000
	Ontvangsten	41.050	82.000	82.000	82.000	82.000	82.000

Budget: POD Kindvriendelijke stad

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	153.275	186.590	181.465	180.595	185.267	189.898
	Ontvangsten						

5.3 Kinderen en jongeren maken mee de stad

5.3.1 Door en voor kinderen en jongeren

De verjonging zorgt voor een groei van het aantal kinderen en jongeren in Gent, een groter wordende groep waarmee rekening moet gehouden worden. Inspraak betekent dat ze hun zeg kunnen doen. Het gaat dus voornamelijk over 'meespreken' en niet over 'meebeslissen'. Participatie daarentegen is echter een veel dynamischer begrip: het proces waarin kinderen en jongeren op een actieve manier betrokken worden bij hun eigen leefomgeving en de daarbijbehorende besluitvorming. Kinderen en jongeren geven betekenis aan zichzelf en aan de omgeving. Ze moeten actief betrokken worden bij de samenleving en het beleid.

Met 'belangenbehartiging' bedoelen we het in kaart brengen en versterken van noden en behoeften van kinderen en jongeren. Dit kan specifiek gericht zijn op één thema (bijvoorbeeld een stadsontwikkelingsproject) of transversaal (bijvoorbeeld aanpak kinderarmoede)³⁵.

Heel veel beleidsdomeinen hebben een invloed op de leefwereld van kinderen en jongeren. Het is belangrijk om voor een steeds groter en diverser wordende groep kinderen en jongeren inspraak en participatie te verzekeren. We besteden extra aandacht aan de meest kwetsbare groepen in onze stad en waar nodig dient een aanpak op maat voorzien te worden. Het blijft een uitdaging om ook tieners en jongeren te betrekken bij het beleid.

Binnen het traject 'Gent: Kind- en Jeugdriendelijke Stad' is participatie zowel een middel (invloed uitoefenen op het beleid, de stad mee vorm geven), een doel (deelnemen aan het stedelijk aanbod en voorzieningen) als een uitgangspunt (een doorlopend leerproces tussen kinderen, jongeren en het beleid)³⁶.

Acties

261 *We organiseren diverse inspraakactiviteiten en ondersteunen andere diensten hierrond. We bouwen 'Thuis in 't Stadhuis' verder uit. Het is een goede manier om kinderen uit het vijfde en zesde leerjaar structureel te betrekken bij het beleid van de Stad Gent³⁷. We zetten extra in op het contact tussen (beleids)diensten en kinderen zelf en het opvolgen van signalen.*

262 *We experimenteren met verschillende werkvormen. Via diverse kanalen verankeren we jongereninspraak structureel in het Gentse jeugdbeleid (o.a. door het organiseren van themabevestigingen, stimuleren van mede-eigenaarschap van jongeren bij diverse concrete projecten...).*

263 *We stimuleren Werkgroepen Jeugd om meer in te zetten op de signaalfunctie die ze kunnen uitoefenen, het beter afstemmen met andere buurtgebonden overlegfora en het betrekken van vrijwillig jeugdwerk. Vanuit een gezamenlijke betrokkenheid van de deelnemende organisaties kan de werkgroep inspelen op de behoeften van kinderen en jongeren uit de buurt en vertalen naar beleidssignalen. De Werkgroepen Jeugd worden op basis van een nieuw reglement verder ondersteund. Oprichting van nieuwe Werkgroepen Jeugd wordt gestimuleerd en gefaciliteerd³⁸.*

264 *We werken mee aan de Wijken van de Maand. Samen met andere stadsdiensten staan we in voor de ondersteuning van voorbereidingstrajecten, de toeleiding van kinderen, jongeren en*

---

35 Tubex (S.), De Rynck (F.), Coussée (F.), "Inspraak en participatie van kinderen, jongeren en het jeugdwerk in en aan het lokale beleid", 2006, p. 12.

36 De Visscher (S.), Reynaert (D.), Kinderen en jongeren als medeburgers in een duurzame en leefbare stad, Hogeschool Gent, 2013, p. 9.

37 Via het project 'Thuis in 't Stadhuis' kunnen leerlingen van de derde graad van Gentse basisscholen kennis maken met de werking van het Gentse stadsbestuur. Bovendien krijgen de leerlingen de kans om eigen voorstellen en ideeën door te geven aan het beleid.

38 Een Werkgroep Jeugd is een overleg op wijkniveau met jeugdwerk, scholen, stadsdiensten en andere voor de jeugd relevante actoren, om het jeugdbeleid binnen de wijk vorm te geven.

jeugdwerk en het uitwerken van methodieken om ook de stem van kinderen en jongeren voldoende aan bod te laten komen tijdens initiatieven in het kader van de Wijk van de Maand.

- 265** We geven via samenwerkingsovereenkomsten de opdracht aan het jeugdwelzijnswerk (vzw Jong en vzw Habbekrats) om, aansluitend bij de leefwereld van maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren en waar mogelijk met hen, emanciperend en structuurveranderend te werken. Hierdoor weten ze wat er leeft bij (kwetsbare) kinderen en jongeren en kunnen ze de juiste signalen doorgeven. We zullen het jeugdwelzijnswerk op verschillende manieren consulteren en betrekken bij beslissingen die hen aanbelangen.

Budget: Inspraak en communicatie van kinderen en jongeren

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	114.897	113.543	116.430	118.913	121.777	124.236
	Ontvangsten	65.146	66.274	68.052	69.596	71.364	72.898

5.3.2 Met de Jeugdraad als belangrijke partner

De Jeugdraad is het officiële adviesorgaan voor het jeugdbeleid in de Stad Gent en wordt bij beleidsbeslissingen geconsulteerd. Vandaag vertolkt de Jeugdraad op een constructieve maar ook kritische manier de stem van jongeren.

Acties

- 266** De Jeugdraad wordt in zijn adviesfunctie versterkt en krijgt hiervoor meer werkingsmiddelen.
- 267** In samenspraak met de Jeugdraad bekijken we op welke manier Gentse onderwijsinstellingen een versterkende rol kunnen spelen in de bekendmaking en werking van dit adviesorgaan.
- 268** In samenspraak met de Jeugdraad ondersteunen we hen in het bereiken van diverse doelgroepen.
- 269** We ondersteunen de Jeugdraad in het opnemen van hun adviesfunctie in de nieuwe context van het meerjarenplan.
- 270** We betrekken de Jeugdraad in de uitwerking van de Jeugdparagraaf.

5.3.3 Via co-creatie en jeugdcultuur

Een kind- en jeugd vriendelijke stad laat kinderen en jongeren de stad mee vorm geven. Zo worden ze meer betrokken bij de omgeving. We zetten in op projecten waarbij kinderen en jongeren actief betrokken worden bij het ontwerp en de uitvoering van het project. Dit kan zowel in het kader van tijdelijke invullingen als in het realiseren van (tijdelijke) speelruimte als bij projecten in het kader van het traject Gent: Kind- en Jeugd vriendelijke Stad.

We blijven inzetten op jeugdcultuur. Jeugdcultuur is meer dan enkel gebruikmaken van het cultureel aanbod, maar slaat ook op de eigen expressievormen en uitingen van jongerencultuur vanuit de leefwereld van kinderen en jongeren.

Door ruimte te geven en ondersteuning te bieden aan jeugdcultuur, laten we kinderen en jongeren mee bouwen aan de Stad. Dit geeft ons ook de kans om de vinger aan de pols te houden m.b.t. nieuwe vormen van jeugdcultuur en subculturen.

Sommige jeugdculturele organisaties vallen nu tussen wal en schip en komen niet in aanmerking voor een erkenning als jeugdwerk of cultuurproject. Ook de Vlaamse overheid ziet het minder als haar taak om lokale werkingen van landelijk erkende verenigingen nog sterk te betoelagen. Er is bijgevolg nood aan een sterkere uitbouw, erkenning en ondersteuning van jeugdculturele projecten en organisaties.

Acties

- 271** *We zetten in op kind- en jeugd vriendelijke ruimte via co-creatie. We ontwikkelen een kader waarbinnen we adequaat voorstellen van kinderen, jongeren en ouders voor kleine spelprikkelers of inrichting van speelruimten kunnen aftoetsen op hun haalbaarheid. Dit zal gebeuren in samenwerking met de Dienst Gebiedsgerichte Werking, de Groendienst en Dienst Stedenbouw.*
- 272** *We creëren meer laagdrempelige ruimten voor creatie- en presentatiekansen. In het verleden werden projecten als DOK en O19³⁹ vanuit de Jeugddienst ondersteund. Op dergelijke voorbeelden van tijdelijke invulling en co-creatie voor en door jongeren zal verder worden ingezet. We streven hierbij naar het bereiken van diverse doelgroepen. Ook het eigen stedelijk patrimonium moet beter ontsloten worden.*
- 273** *We werken actief mee aan het PWO-onderzoek KIDS (Kinderen in Stedelijke Ruimtes), een multidisciplinair praktijkgericht onderzoek rond kindvriendelijke stedelijke planning vanuit Hogeschool Gent i.s.m. Stad Gent. Het project combineert ontwerpend onderzoek in 4 pilotbuurten (Muide, Sint-Pieters-Buiten, Nieuw Gent en de Buffalowijk) in Gent met beleidsgericht onderzoek, waarbij telkens gezocht wordt naar een plaats voor kinderen als mede-onderzoekers en –ontwerpers.*
- 274** *We stimuleren het actorschap van kinderen, jongeren en het jeugdwerk als die een creatief en eigen project willen opstarten via Alles Kan. Elk (project)voorstel voor jeugdcultuur of jongereninitiatief wordt bekeken in functie van mogelijke ondersteuning. Dit kan door het initiatief te betoelagen via het eigen reglement Alles Kan⁴⁰, door ondersteuning te bieden bij het zoeken naar andere (boven)lokale middelen en uitschrijven van een subsidiedossier, het organiseren van intervisie tussen gelijkaardige projecten, het coachen van het project, het stimuleren van cross-sectorale verbindingen, het aanbieden via presentatiekansen (cfr. Alles*

---

³⁹ Met de steun van Sogent en de Jeugddienst kreeg een groep jongeren gedurende vijf jaar de uitbating in handen van het oude fabrieksgebouw aan Dok Noord, net naast de blauwe kraan, om een artistieke ontmoetingsplek uit te bouwen. Er kwam een zeefdrukatelier, een audioatelier en een hout- en metaalwerkplaats. Het gelijkvloers wordt tot projectruimte omgebouwd waar allerlei expo's en concerten kunnen plaatsvinden. Daarnaast zet O19 activiteiten op met allerlei partners.

⁴⁰ Zie www.alles-kan.be.

Kan-festival⁴¹)... We blijven een jeugddienstmedewerker inzetten op ondersteuning en opvolging van jeugdculturele projecten.

- 275** *Bij nieuwe stadsontwikkelingsprojecten bekijken we telkens de mogelijkheid om ruimte te geven aan jeugdculturele initiatieven. We starten met de Oude Dokken*
- 276** *Samen met de beheersvzw starten we een traject op om van Minus One een jongerenontmoetingscentrum te maken met focus op een jeugdculturele invulling. Zie ook 5.5.3.*
- 277** *We volgen het actieplan jeugdcultuur, dat door het Departement Cultuur en de Jeugddienst werd opgesteld, verder op binnen de Stuurgroep Jeugdcultuur. We volgen ENCE Gent-Eeklo, het regionaal netwerk rond cultuureducatie, verder op.*
- 278** *We werken, samen met Formaat, de Vlaamse federatie voor jeugdhuizen, een project uit rond jeugdcultuur en creatief ondernemerschap in jeugdhuizen. Het nieuwe reglement voor jeugdhuizen legt meer klemtoon op jeugdhuizen als jeugdculturele plek waar jonge mensen toon- en presentatiekansen krijgen (zie ook ondersteuning jeugdwerk).*
- 279** *We ondersteunen het stadsfestival voor kinderen ‘Wilde Mannen, Woeste Wijven’. Dit project wil als belevingsfestival de stad teruggeven aan de kinderen. Kinderen staan gedurende het festival in het midden van de belangstelling. We stimuleren hierbij de linken tussen het evenement, het voortraject met de scholen en het traject om van Gent de meest kind- en jeugdvriendelijke stad te maken.*
- 280** *We herwerken de reglementen rond jeugdinitiatieven en jeugdateliers om zo de ondersteuning voor jeugdcultuurinitiatieven met een duidelijk lokale werking verder uit te bouwen. De Jeugddienst doet dit in overleg met het Departement Cultuur.*

5.3.4 Fuiven

Ruimte geven aan jongeren in de stad om zichzelf te zijn, betekent ook jongeren de ruimte geven om te fuiven. Een lokaal fuifbeleid maakt deel uit van een goed jeugdcultuurbeleid. Wij vertrekken vanuit het recht op fuiven. Het belang en de betekenis van fuiven voor jongeren is onmiskenbaar groot. Fuiven heeft zowel een recreatieve als een sociale functie. Er is een sterke link tussen fuiven en diverse jongerensubculturen. Het uitgangspunt voor een Gents fuifbeleid is dat er een aanbod van betaalbare, toegankelijke, goed bereikbare en veilige fuiven in Gent moet zijn, waarbij rekening wordt gehouden met de leefkwaliteit van de inwoners van de stad.

Het is voor jongeren zeer moeilijk geworden om nog een evenement te organiseren omdat er zoveel regelgeving en administratie bij komt te kijken. We willen jonge organisatoren

---

⁴¹ Boomtown, het festival op de Kouter en in de Handelsbeurs tijdens de Gentse Feesten, gaat elk jaar op zoek naar jonge, talentvolle bands in het kader van Alles Kan. Hiermee wil de organisatie, i.s.m. de Jeugddienst, jongeren de kans geven om hun talent te laten zien aan het bredere publiek.

ondersteunen door goede informatie en begeleiding te voorzien en samen met andere actoren mee te werken aan een goed Gents fuifbeleid. De Stad wil jongeren, organisatoren en zaaluitbaters verder blijven informeren over het organiseren van kwalitatieve en veilige fuiven en evenementen. In dat kader zetten we vooral in op de website www.fuiveningent.be als belangrijkste informatiekanaal.

Acties

- 281** *We leggen de link tussen een goed fuifbeleid en de uitbouw, evaluatie en bijsturing van het evenementenloket.*
- 282** *We organiseren vormingen en stellen informatie ter beschikking over veilig fuiven.*
- 283** *We ondersteunen beheerders van polyvalente zalen via coaching en het organiseren van overlegmomenten.*
- 284** *We stimuleren private uitbaters om hun zaal ter beschikking te stellen voor fuiven.*
- 285** *De opening van de vijfde polyvalente zaal in Wondelgem in 2015 zal een bijkomende locatie voor jeugdfuiven en andere buurtactiviteiten opleveren. (Zie ook jeugdinfrastructuur.)*
- 286** *We organiseren een breed forum over fuiven, met als focus mogelijke drempels voor jongeren bij het organiseren van fuiven. We sturen ons fuifbeleid bij aan de hand van de aanbevelingen van dit forum.*

Budget: Het versterken van de jeugdcultuur door meer creatie- en presentatiekansen te bieden (inclusief fuifbeleid)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	143.981	191.699	195.082	198.058	201.422	204.378
	Ontvangsten	32.586	15.478	15.923	16.303	16.744	17.120

5.4 Kinderen en jongeren verbinden met elkaar en met de wereld

5.4.1 Informeren en communiceren

Geen enkele generatie kreeg zoveel informatie aangereikt als de huidige. Maar niet alle informatie is even objectief of correct, of ze sluit niet aan bij de competenties van kinderen en jongeren om hier kritisch mee om te gaan. Opgroeien in een door sociale media doordrongen samenleving vraagt de nodige mediawijsheid. Bovendien heeft niet iedereen een evenwaardige toegang tot de diverse informatiekanalen en nieuwe media.

In Gent zijn er duizend-en-een dingen te doen voor kinderen en jongeren tijdens de vrije tijd. Toch zijn niet alle ouders daarvan even goed op de hoogte. We willen hen daarom voldoende informeren. De infobalie van de Jeugddienst heeft een schat aan informatie over het vrijetijdsaanbod, maar niet elke ouder vindt even vlot zijn weg hiernaartoe. We zetten in op bekendmaking van de balie en actieve verspreiding van de informatie naar kwetsbare

doelgroepen. We doen dit o.a. via vertrouwenspersonen: professionelen of vrijwilligers die vanuit hun opdracht regelmatig in contact komen met ouders en een goede relatie met hen hebben opgebouwd.

Acties

- 287** *In het kader van LEO ('Loket- en Onthaalbeleid') van de Stad wordt de infobalie van de Jeugddienst waar kinderen, ouders en intermediairen terecht kunnen voor allerhande informatie rond vrije tijd en jeugdbeleid, kindvriendelijker ingericht en uitgebreid tot een centraal infopunt voor en over jeugd in Gent (met aandacht voor andere levensdomeinen).*
- 288** *De Jeugddienst blijft inzetten op eigen informatieproducten waarbij 'de Zomer is Max', een overzichtsbrochure met het volledige Gentse vakantieaanbod, jaarlijks zal uitgegeven worden. Ook de Reizen- en Kampengids wordt, zolang er geen volwaardig Vlaams alternatief is, jaarlijks geüpdatet.*
- 289** *We toetsen keuzes voor stijl en vormgeving van eigen publicaties, campagnes en infoproducten steeds af bij kinderen en jongeren en evalueren dit met hen.*
- 290** *We vernieuwen de jongeren- en kindersite. We brengen updates van de kindersite onder de aandacht via een maandelijkse nieuwsbrief voor kinderen.*
- 291** *In het kader van de digitale kloof werken we samen met de betrokken programmaregisseur. De computerruimte met gratis internetgebruik op de Jeugddienst zal gecontinueerd worden.*
- 292** *We ontwikkelen een aangepast informatiebeleid over vrije tijd voor gezinnen in armoede. Zie ook 'Iedereen Mee'.*
- 293** *We starten een structureel overleg op met Gentse mediapartners met het oog op afstemming van het aanbod en ondersteuning. We betrekken hierbij ad hoc ook andere informatieaanbieders (JAC, CAW, bibliotheken enz.).*
- 294** *We pakken hiaten aan in ons informatiebeleid voor kinderen en jongeren. We focussen ons op het uitbouwen van een infofunctie op plekken waar jongeren vertoeven (bv. lokalen jeugdwelzijnswerk, scholen, jeugdhuizen...), het promoten van bestaande infopunten en relevante sociale media. We doen dit in overleg met actoren uit de jeuginformatiesector.*
- 295** *We realiseren een online informatiebank voor specifieke vrijetijdsvragen.*
- 296** *We blijven het jeugdwerk jaarlijks informeren over het ondersteuningsaanbod tijdens verschillende infosessies (septembersessies).*

Budget: Communiseren en informeren

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	48.154	41.568	42.362	43.057	43.846	44.536
	Ontvangsten	106	107	109	111	113	115

5.4.2 Internationaal Jeugdbeleid

Internationale ervaring is een meerwaarde omdat het jongeren de tools geeft om om te gaan met diversiteit. Internationale uitwisseling genereert een proces van informeel leren dat jongeren stimuleert tot meer burgerschap en actieve participatie. Het vergroot hun leefwereld, laat hen kennismaken met andere culturen en kritisch naar de eigen cultuur kijken. Ook voor vrijwilligers en beroepskrachten in het jeugd(welzijns)werk kan internationale uitwisseling verrijkend zijn en de horizon verbreden.

We stellen vast dat Gentse jongeren, jeugdwerkinitiatieven en studenten te weinig geïnformeerd zijn over de mogelijkheden en meerwaarde van internationale jongerenprojecten. Zo biedt het vernieuwde Youth in Action kansen aan jongeren, studenten en het jeugdwerk om in het buitenland de handen uit de mouwen te steken, om als vrijwilliger mee te draaien in een buitenlandse organisatie, om internationale projecten rond een bepaald thema op te zetten of om mee te werken aan internationale uitwisselingsprojecten.

Actie

297 *We volgen het internationaal jeugdbeleid mee op en maken de mogelijkheden voor uitwisseling en subsidiëring bekend bij Gentse jongeren. Bij het informeren en motiveren hebben we extra oog voor maatschappelijk kwetsbare jongeren. Ook voor hen kan een internationale uitwisseling een extra verrijking betekenen.*

5.4.3 Respect en burgerschap

Een rode draad doorheen het traject om van Gent de meest kind- en jeugd vriendelijke stad te maken is het erkennen en versterken van kinderen en jongeren als volwaardige stedelijke medeburgers. In een snel veranderende, superdiverse samenleving, is het investeren in respectvol samenleven, verdraagzaamheid en actief burgerschap en het tegengaan van antisociaal gedrag zoals homofobie, racisme, pesten... een absolute must.

Democratisch burgerschap slaat niet enkel op de bereidheid en het vermogen om deel uit te maken van een gemeenschap en de kans om hieraan een bijdrage te leveren. Het gaat ook om kinderen en jongeren vertrouwd maken met democratie als samenlevingsvorm. Het gaat om vaardigheden en de attitude om met elkaar om te gaan en elkaars verschillen te (h)erkennen. Burgerschap is niet alleen een taak van onderwijs, kinderopvang of het gezin, ook het jeugdbeleid kan hierin een rol spelen door het creëren en aanbieden van ervaringen waarin kinderen en jongeren zich (h)erkend voelen als volwaardige actor in de samenleving⁴², waarin

---

⁴² De Visscher (S.), Reynaert (D.), Kinderen en jongeren als medeburgers in een duurzame en leefbare stad, Hogeschool Gent, 2013, p. 6.

kinderen en jongeren competenties ontwikkelen om respectvol samen te leven en om te gaan met tegenstrijdige belangen of meningen⁴³.

De aandacht voor (democratisch) burgerschap en respectvol samenleven is een rode draad doorheen het jeugdbeleid en het traject Kind en Jeugd vriendelijke stad d.m.v. (formele en informele) participatietrajecten, intergenerationele projecten, deelname aan stedelijke overlegorganen m.b.t. homofobie, racismebestrijding etc.

Acties

- 298** *We vieren in 2014 het 25-jarig bestaan van het Kinderrechtenverdrag. De Jeugddienst werkt hiervoor samen met het Vredeshuis.*
- 299** *We maken de maandelijkse zitdag van het Kinderrechtencommissariaat in Gent bekend bij het jeugd(welzijns)werk, scholen en andere actoren uit het jeugdbeleid.*
- 300** *We continueren Thuis in 't Stadhuis: een deel van dit project bestaat uit een interactief spel rond democratisch burgerschap en de werking van het stadsbestuur.*
- 301** *We gaan aan de slag met het stadsbrede actieplan tegen homofobie en het bijhorende Regenboogcharter.*
- 302** *We nemen deel aan de op te richten stedelijke werkgroep tegen Racisme.*
- 303** *We realiseren het traject Intergenerationeel (samen)Werken en Leven i.s.m. het Departement Onderwijs, de Dienst Kinderopvang, de Seniorendienst en het OCMW (Departement Ouderenzorg).*
- 304** *We stimuleren Gentse jongeren, werkgevers en scholen om deel te nemen aan de Zuiddag.*

5.5 Ruimte voor Jeugd

5.5.1 Jeugdruimte

Kinderen en jongeren verdienen een volwaardige plek in de stad, een stad met toenemende druk op het gebruik van openbare ruimte. De druk is hoofdzakelijk groot binnen de negentiende-eeuwse gordel en het centrum maar zal door de verdichting ook toenemen in de twintigste-eeuwse gordel van Gent. Een uitdaging die roept om creatieve, slimme oplossingen en experimenten om zo de leefbaarheid in die wijken te verhogen.

We streven naar meer gecombineerd of polyvalent gebruik van de openbare ruimte door en voor kinderen en jongeren. We willen hierbij kinderen en jongeren niet opsluiten in aparte

---

⁴³ Zie ook De Winter (M.), Opvoeding, Onderwijs en jeugdbeleid in het algemeen belang. De noodzaak van een democratisch-pedagogisch offensief, Webpublicatie nr. 1, Den Haag, 2004, 67 p.

speel- of hangplekken maar gaan voor een totaalbenadering waarbij elk beleidsdomein is betrokken. Kwalitatieve speel- en openbare ruimte draagt niet alleen bij tot een evenwichtige ontwikkeling van kinderen en jongeren, maar bevordert ook de leefbaarheid in de wijken. Een belangrijk element hierbij is het concept ‘speelweefsel’⁴⁴. Een speelweefsel is een samenhangend geheel van plekken en verbindingen die belangrijk zijn voor kinderen, tieners en jongeren.

Een goed jeugdruimtebeleid houdt ook rekening met de diversiteit (al dan niet onderling) tussen kinderen en jongeren. We denken hierbij aan de speelactieradius van kinderen en jongeren, het onderscheid in spelgedrag tussen jongens en meisjes en hieruit voortvloeiend de specifieke inrichting van speelruimte, de behoeften en verwachtingen van de verscheidene leeftijdscategorieën, aandacht voor bijzondere doelgroepen zoals maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren, kinderen en jongeren met een handicap...

Inspraak en participatie zijn vaste pijlers binnen het speelruimtebeleid. Een goede hertaling van ‘die stem’ in bruikbare instrumenten is hierbij heel belangrijk. Naast kinderen en jongeren willen we ook dat volwassenen hun inbreng kunnen hebben: zowel ouders als gebruikers van het terrein en omwonenden hebben een belangrijk aandeel in de discussie.

Het jeugdruimtebeleid van de Stad Gent wordt echter niet alleen door de Jeugddienst vormgegeven. Omdat heel wat stedelijke diensten betrokken partij zijn, blijft het versterken van het lokaal netwerk zeer belangrijk. De verschillende partijen binnen dit netwerk werken vanuit hun eigen expertise en mandaten mee aan een kind- en jeugd vriendelijk ruimtebeleid voor de stad.

Investeren in speelruimte

We werken mee aan de creatie van bijkomende speelruimte door het vertolken van de stem van kinderen en jongeren in de opmaak-, opvolgings- en uitvoeringsprocessen in enkele prioritaire wijken en bij stadsontwikkelings- en andere stedelijke projecten. Er zal inspraak op maat worden uitgewerkt zodat de behoeften en noden van kinderen en jongeren kunnen meegenomen worden en de principes van speelweefsel zoveel mogelijk worden geïmplementeerd.

Co-creatie

We ontvangen regelmatig vragen en suggesties van bewoners met betrekking tot speelruimte, kleinschalige ontmoetingsplekken en spelprykkels in de onmiddellijke woonomgeving. We ontwikkelen een kader waarbinnen deze vragen op hun haalbaarheid kunnen getoetst worden en, indien mogelijk, in concrete voorstellen gegoten worden.

Speelstraten

Speelstraten passen perfect in onze doelstelling om de meest kind- en jeugd vriendelijke stad te

---

44 Zie ook: Jeugddienst Gent, ‘Speelweefsel Gent - richtlijnen en inspiratiebeelden voor realisatie van kindgerichte kwaliteitsvolle publieke ruimte’, 2007, 145p.

worden. Kinderen hebben ruimte nodig om te kunnen spelen en zich uit te leven. Maar ook volwassenen kunnen ervan genieten. Zij kunnen activiteiten organiseren die het sociaal contact in de straat opnieuw centraal stellen.

Acties

- 305** *We adviseren en volgen concrete dossiers op voor (her)inrichting van speelterreinen en omgevingsaanleg vanuit de principes van speelweefsel.*
- 306** *We breiden het project speelstraten verder uit en maken het laagdrempeliger. De uren en periodes waarop een speelstraat mag worden georganiseerd, worden uitgebreid. De aanvraagprocedure wordt versoepeld.*
- 307** *We maken in samenwerking met de Sportdienst werk van een goede spreiding van skateterreinen van verschillende schaalgroottes over de hele stad. Skaters worden ondersteund in het inrichten en opstellen van (tijdelijke) skateplekken (zoals Skatepark Tondelier).⁴⁵*
- 308** *We onderschrijven het charter ‘Goe Gespeeld’ en lanceren een campagne om buitenspelen op diverse manieren te promoten. Gent onderschrijft het charter Goe Gespeeld en wil buitenspelen op diverse manieren promoten.*
- 309** *We behartigen de belangen van kinderen en jongeren bij de opmaak van het nieuw ruimtelijk structuurplan.*
- 310** *We zetten inspraakactiviteiten op i.k.v. stadsontwikkelingsprojecten en het herinrichten van de publieke ruimte.*
- 311** *We realiseren een tijdelijke speelplein in het centrum van Gent tijdens de zomervakantie.*

Budget

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Werkingsmiddelen	137.706	140.087	144.038	147.416	151.331	154.673

5.5.2 Jeugdwerkinfrastructuur, basis voor elk jeugdwerkinitiatief

Kinderen en jongeren hebben nood aan een eigen plek. Een plek waar ze zichzelf kunnen zijn, vrienden kunnen ontmoeten in een veilige omgeving, activiteiten kunnen ontplooiën. Ook heel wat jeugdwerkinitiatieven hebben behoefte aan eigen lokalen waar ze hun werking (activiteitsruimte, materiaalopslag enzovoort) kunnen realiseren. Daarbij is een zeker ‘nestgevoel’ belangrijk: een ruimte die jongeren als toegankelijk en gezellig ervaren, waar ze zelf kunnen beslissen over inrichting en gebruik.⁴⁶ De Stad wil zekerheid bieden aan jeugdwerkinitiatieven m.b.t. infrastructuur, zodat alle aandacht kan gaan naar de kern: jeugdwerkactiviteiten organiseren. Dit doen we door het ter beschikking stellen van eigen

45 <http://jeugd.gent.be/eCache/JON/16/360.html>

46 Zie ook: Visietekst Jeugdlokalen.be, 2013.

infrastructuur, door subsidiëring van (brandveiligheids)werken aan niet-stadslokalen en door het bieden van ondersteuning via de lokalenconsulenten van de Jeugddienst. De realisatie van deze projecten gebeurt in afstemming met het Departement Facility Management en Sogent.

Streven naar goede jeugdwerkinfrastructuur is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. In de praktijk merken we een groot engagement bij het jeugdwerk als het om hun lokaal gaat. Dit willen we verder stimuleren. In die zin zullen we de eigen creativiteit en het engagement van andere partners zoals parochiale vzw's, scholengemeenschappen, oudergroepen e.d. verder stimuleren en ondersteunen.

Acties

- 312 We blijven verder ondersteuning bieden aan jeugdwerkinitiatieven in infrastructuurdossiers. We doen dit door begeleiding van bouwprojecten, stimuleren van expertise-uitwisseling, terbeschikkingstelling van investeringssubsidies...*
- 313 We voorzien drie nieuwe duurzame, veilige en kwaliteitsvolle gebouwen voor het jeugdwerk: één in het Rabot (vzw Jong-El Paso), één in St.-Amandsberg/Dampoort (vzw Jong-Bonte Was) en één in de wijk Sint-Bernadette binnen het Brede Schoolconcept (vzw Jong-Bernadette).*
- 314 Op de Tondelier-site worden nieuwe jeugdlokalen, een jeugdhuisruimte en een polyvalente ruimte voorzien.*
- 315 Voor Scouts en Gidsen Hubert De Bruycker worden lokalen gebouwd op de terreinen van Basisschool 't Groen Drieske.*
- 316 We blijven de eigen zalen van de Jeugddienst op een laagdrempelige manier ter beschikking stellen aan derden.*
- 317 In het kader van jeugdinfrastructuur volgen we de opmaak van het optimalisatieplan gebouwen van Sogent en FM op.*

Polyvalentie en gedeeld gebruik

Ruimte wordt steeds schaarser en infrastructuur steeds duurder. Daarom moet een afweging gemaakt worden tussen gedeeld of polyvalent gebruik van ruimte en de eigenheid van jeugdlokalen. Vaak is een combinatie tussen een minimaal aandeel 'privélokalen' (leidingslokaal, opbergruimte) en een aantal gedeelde werkingslokalen een goede oplossing. Infrastructuur moet ook aanpasbaar zijn voor veranderende gebruikers of in geval van groei van een vereniging. Met een goed evenwicht tussen eigen en gedeeld gebruik en met goede afspraken biedt polyvalentie enige voordelen: kosten delen, optimaal gebruik van infrastructuur, sociale controle van lokalen die anders tijdens de week leeg staan, bevordering van interactie tussen verschillende (jeugd)werkvormen. We vertrekken hierbij van gelijkwaardigheid van jeugdwerkinitiatieven bij gedeeld gebruik. Polyvalentie in het gebruik betekent ook het vrijmaken van ruimte voor jeugdwerk in scholen, stedelijke gebouwen of andere gebouwen waar een gedeeld gebruik van de ruimte mogelijk is. Zie ook 'Jeugdwerk, een belangrijke (f)actor in een kindvriendelijke stad'.

Acties

- 318** *Bij renovatie en nieuwbouw van de eigen stadsprojecten hebben we oog voor voldoende polyvalentie (met respect voor jeugdwerkfuncties) en toegankelijkheid.*
- 319** *We ondersteunen jeugdwerkinitiatieven die hun lokalen aan derden ter beschikking willen stellen.*
- 320** *We starten een pilootproject op waarbij de jeugdlokalen in het Lousberggebouw een grotere polyvalente invulling krijgen.*

(Brand)veiligheid

Brandveiligheid van jeugdwerklokalen blijft ook nu nog dé grote prioriteit. Ongeveer 22% van de niet-stedelijke jeugdlokalen is inmiddels brandveilig verklaard, bij 12% is een dossier voor verbouwing of verhuis opgestart en bij eenzelfde grootteorde worden de eerste stappen naar aanpassingswerken gezet. Het einddoel, 100% brandveilige jeugdlokalen, is binnen enkele jaren in zicht maar een aangehouden inspanning van zowel de jeugdwerkinitiatieven als van de Jeugddienst is hier nog nodig. We blijven jeugdwerk de mogelijkheid geven om materiaal (met een hoge brandlast) op te slaan in door de stad ter beschikking gestelde loodsen.

Acties

- 321** *We blijven werk maken van brandveilige jeugdlokalen. De Stad en Sogent werken verder aan brandveiligheid van de eigen gebouwen.*
- 322** *We verspreiden informatie en zetten bewustmakingsacties op naar het jeugdwerk in verband met het brandveilig maken en houden van lokalen.*
- 323** *We ondersteunen het jeugdwerk in het kader van preventie van vandalisme en sluikstorten.*

Bemiddeling

In gevallen waar jeugdwerkinitiatieven niet zelf eigenaar zijn van hun lokaal, merken we dat de eigenaar niet steeds de continuïteit van de huur kan garanderen: parochies en scholen worden geconfronteerd met grote onderhoudskosten, nood aan uitbreiding, verhuis of afstoten van gebouwen en soms verliest een jeugdvereniging op die manier haar vaste stek. Omdat de meeste jeugdverenigingen lokaal verankerd zijn, zal de Jeugddienst jeugdwerkinitiatieven ondersteunen door te bemiddelen en mee te zoeken naar een geschikte oplossing.

De inplanting van jeugdwerkinitiatieven in een buurt levert soms problemen op, zoals klachten over geluidsoverlast. Toch is het belangrijk dat jongeren ook in het centrum van de stad nog plaats krijgen om bijeen te komen, zichzelf te zijn, activiteiten en projecten op te zetten enz. De Jeugddienst zet in op een goede communicatie met de buurt en op samenwerking tussen jeugdwerkinitiatieven en de buurt.

Acties

- 324** *De lokalenconsulenten van de Jeugddienst ondersteunen jeugdwerkinitiatieven in het verbeteren van de relaties met de buurt.*

325 *We bieden bij jeugdwerkinfrastructuurdossiers en –problemen ondersteuning i.f.v. het zoeken naar een oplossing op maat (contacten met eigenaars, info geven enz.).*

5.5.3 Polyvalente zalen

Voor jeugdwerkinitiatieven en jongeren die willen fuiven, sporten, evenementen organiseren, repeteren of aan cultuurcreatie en –beleving doen, zal verder (polyvalente) infrastructuur ter beschikking worden gesteld en bijkomende infrastructuur worden gerealiseerd. Hierbij wordt nauw samenwerkt met het Departement Facility Management en Sogent.

Acties

326 *We sluiten subsidieovereenkomsten af met derden in functie van het beheer en het optimaal ter beschikking stellen van jeugd(werk)infrastructuur voor jeugdwerk, jongeren en andere socioculturele organisaties (OC Oostakker, DeVierdeZaal Gentbrugge, JOC Minus One Blaisantvest, JOC Gentbrugge, JOC Variant, Gildenhuis, Kaarderij, Kinderplaneet, Nieuwland, Lousbergs, Dracuna, JOC Nieuw Gent).*

327 *Enkele bestaande polyvalente zalen zullen verder uitgebouwd worden tot jeugdontmoetingscentra, met een (buurtgerichte) programmatie voor en door jongeren. Hiertoe willen we samenwerken met organisaties die expertise hebben op dat vlak en de buurt en buurtorganisaties telkens sterk betrekken. JOC Minus One wordt op dit vlak een pilootproject. Samen met de beheersvzw starten we een traject om van Minus One een jongerenontmoetingscentrum te maken met focus op een jeugdculturele invulling.*

328 *We realiseren in 2015 een vijfde polyvalente zaal in Wondelgem.*

5.5.4 Overnachtingsmogelijkheden

Gent is in trek bij jongeren en bij het jeugdwerk om de stad op een budgetvriendelijke manier te verkennen. De vraag naar goedkope overnachtingsmogelijkheden bij het jeugdwerk is groot. Jeugdbewegingen die in Gent op weekend komen, maken zo kennis met de stad in al haar facetten.

Sinds 2006 groeide het aantal bedden in Gentse jeugdherbergen en budgethotels aan tot 336. Dit aantal zal de komende jaren aangroeien tot 500 beschikbare overnachtingsplaatsen. Het Gents jeugdwerk biedt momenteel, via een erkenning door ‘het logiedecreet’ en ‘het decreet Toerisme voor Allen’, ongeveer 200 overnachtingsplaatsen aan. Omwille van deze ontwikkelingen komt er geen jeugdverblijfscentrum in de Leopoldskazerne. De aankoopprijs en kost voor renovatie bleken bovendien erg hoog (15 miljoen euro) en zouden ten koste gaan van het lokaal jeugdwerk. De huidige bezettingsgraad in jeugdherbergen en jeugdlokalen toont echter aan dat de vraag groot blijft. Om die redenen kiezen we ervoor om eerder te investeren in de infrastructuur van lokale jeugdverenigingen die opengesteld worden voor overnachtingen.

Acties

- 329** *We ondersteunen jeugdwerkinitiatieven die bijkomende overnachtingsmogelijkheden willen realiseren. Zo zal Chiro Tijl en Nele een nominatieve subsidie ontvangen om nieuwe lokalen met overnachtingsmogelijkheden te bouwen aan het portaal van de Vinderhoutse bossen en naast Schoolhoeve De Campagne. FOS de Zebra's zal aan het Baudelopark lokalen bouwen met overnachtingsmogelijkheid.*
- 330** *We werken het idee van een laagdrempelig Huis van de Jeugd (oorspronkelijk voorzien bij het jeugdverblijfscentrum) verder uit en zoeken hiervoor een geschikte locatie waarin ook de Jeugddienst een centrale functie krijgt.*

5.5.5 Slim gebruik, gedeeld gebruik

Na school- of kantooruren blijven heel wat gebouwen en ruimtes afgesloten en onbenut. Vaak stellen we vast dat de toch wel beperkte ruimte die er is, niet altijd toegankelijk is voor kinderen en jongeren. We willen samen met buurtbewoners, eigenaars... bijkomende kwalitatieve ruimte creëren. We denken aan schoolspeelplaatsen, parkings van bedrijven en warenhuizen enz. Zo ondersteunt de Jeugddienst bij wijze van proefproject momenteel vrijwilligers bij het openstellen van de tuin van de Integratiedienst voor buurtkinderen en stelt hij de eigen binnenkoer open voor kinderen uit de buurt (onder begeleiding van ouders). Er zijn ook gesprekken lopende met enkele basisscholen en buurtbewoners, om de speelplaats open te stellen. De Jeugddienst en Initiatief voor Buitenschoolse Opvang Jojo werken reeds samen om de binnenkoer open te stellen. Buurtbewoners nemen hier een actief engagement in op (door bv. een oogje in het zeil te houden, de poort 's avonds te sluiten,...).

Samen met Onderwijscentrum Gent zetten we in op Brede Scholen, niet enkel vanuit pedagogisch standpunt maar ook vanuit infrastructuur. We delen expertise met de verschillende actoren (Gebiedsgerichte Werking, Departement Onderwijs, Dienst Buurtwerk, FM, Sogent...).

Acties

- 331** *We zetten in op de openstelling van publieke en semipublieke ruimtes (bijvoorbeeld tuinen van stadsgebouwen, scholen en schoolspeelplaatsen...). We werken hiervoor samen met de Groendienst.*
- 332** *In het kader van de realisatie van Brede Scholen wordt de mogelijkheid tot gedeeld gebruik met jeugdwerkinitiatieven telkens onderzocht.*
- 333** *We stimuleren jeugdwerk om eigen buitenruimte nog meer open te stellen voor partners uit de buurt.*

334 We volgen het pilootproject Lage Lakendreef verder op en bekijken de mogelijkheid om dit ook op andere plekken in Gent te realiseren⁴⁷.

5.5.6 Groene en avontuurlijke speelplaatsen

Gezien het belang dat schoolspeelplaatsen hebben voor kinderen moet de schoolspeelplaats benaderd worden als een kwalitatieve speelplek. Het dient een speelterrein te zijn dat integraal voldoet aan de voorwaarden voor kwaliteitsvolle speelruimte⁴⁸. We zetten hierop in door de uitbouw van groene en avontuurlijke speelplaatsen⁴⁹.

Op een Groene Avontuurlijke Speelplaats staat de beleving en het spelen van het kind centraal. Sleutelwoorden zijn uitdaging, natuurelementen en variatie. Een GRAS kan uiteenlopende vormen aannemen. Een GRAS wordt opgebouwd uit een aantal basiselementen, zoals: variatie in reliëf (hoof versus laag), variatie in spelzones (rustig versus intensief), variatie in ondergronden (verhard versus onverhard) en beplanting voor een groene uitstraling. Bij speelplaatsen die worden opengesteld voor het publiek wordt voor het onderhoud samengewerkt met de Groendienst.

Acties

335 We realiseren tien extra groene en avontuurlijke speelplaatsen per jaar. Via een reglement kunnen scholen 3000 euro subsidie en begeleiding ontvangen om samen met de ouders aan de slag te gaan.

336 We organiseren zelf of ondersteunen activiteiten in het kader van avontuurlijk spelen en speels bouwen (zoals uitlenen bouwkooffers, organisatie bouwspeelplaats op de Pretfabriek...).

5.5.7 Tijdelijke invullingen

Tijdelijke invullingen (van gebouwen, braakliggende gronden...) bieden de kans om snel in te spelen op acute noden van kinderen en jongeren uit de buurt. Door actief te investeren in tijdelijke ruimtes kan er op korte termijn een antwoord geboden worden aan de noden en behoeften van de buurt, in het bijzonder van kinderen en jongeren. Grote stadsvernieuwingsprojecten worden pas gerealiseerd als kinderen die via participatie specifieke noden en behoeften geformuleerd hebben, volwassen zijn. Tijdelijke invullingen kunnen hierop sneller inspelen en bieden ruimte tot experiment. Dergelijke projecten kunnen in

---

⁴⁷ Vijf Drongense jeugdwerkinitiatieven - eigenaar vzw Parochiale Werken, de Jeugddienst en de Dienst Gebiedsgerichte Werking - sloegen de handen in elkaar voor een project waarbij de braakliggende terreinen aan de jeugdlokalen omgezet werden in kwalitatieve speelruimte én publiek toegankelijk werden gemaakt voor de buurt.

⁴⁸ Zie ook 'Speelweefsel in Gent. Richtlijnen en inspiratiebeelden voor realisatie van kindgerichte kwaliteitsvolle publieke ruimte.' Goedgekeurd door schepencollege op 6/12/2007 en 'Haalbaarheidsstudie avontuurlijk spelen – speels bouwen in Gent.'

⁴⁹ Zie '3.9 Groene en gezonde scholen'.

dichtbevolkte wijken sociale interacties bevorderen en stimuleren zo de ontwikkeling van een meer duurzame samenleving. Belangrijke uitgangspunten bij deze projecten zijn multidisciplinariteit en participatie. Kinderen en jongeren beslissen zelf mee over de invulling en nemen, in overeenstemming met hun draagkracht, hierin zelf verantwoordelijkheid. Ze worden gedeelde eigenaars van de ruimte. We streven in die tijdelijke invulling naar een combinatie van meerdere concepten: wat goed is voor jongeren, moet immers goed zijn voor de gehele buurt. Tijdelijke invullingen geven ons de kans om te experimenteren en – eventueel – structureel te verankeren in een buurt. We blijven de tijdelijke invulling van het Skatepark Tondelier in de voormalige bokscub Golden Gloves ondersteunen. In 2011 wisten de skaters, met ondersteuning van de Jeugddienst en de Sportdienst, op heel korte tijd een geweldig skatepark uit de grond te stampen. Ze staan nu zelfstandig in voor de uitbating.

Acties

- 337** *We zetten in op tijdelijke invullingen om zo kwalitatieve speel, experimenteer- en ontmoetingsruimte voor en door kinderen en jongeren te vergroten. We werken mee aan een stadsbreed kader voor tijdelijke invullingen.*
- 338** *We blijven de tijdelijke Skatehal Tondelier verder ondersteunen en zoeken naar opportuniteiten om de opgebouwde expertise in te zetten op andere locaties.*
- 339** *We ondersteunen de tijdelijke invulling van de voormalige loods van de Technische Dienst Wegen in Nieuwland. We geven onderdak en het beheer in handen van enkele (culturele) jeugdorganisaties.*

Budget: Het verbeteren van aanbod, kwaliteit en beheer van binnen- en buiteninfrastructuur in kader van jeugd(werk)

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	957.864	1.097.639	1.061.175	1.073.603	1.087.166	1.099.628
	Ontvangsten	374.380	354.706	363.132	370.694	379.133	386.714
Investerings	Uitgaven	3.564.540	1.915.697	358.624	344.500	321.750	299.000
	Ontvangsten	362.000	57.500	65.250	119.500	96.750	74.000

5.6 Een aanbod voor iedereen

5.6.1 Jeugdwerk, belangrijke (f)actor in een kindvriendelijke stad

Gent kent met 155 erkende jeugdwerkinitiatieven een rijk en gevarieerd jeugdwerklandschap: speelpleinwerkingen, jeugthuizen, jeugdbewegingen, jongerenbewegingen, atelierwerkingen, vakantiecampwerkingen, jeugdwerkingen met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren en ander lokaal jeugdwerk. Meer dan 17.000 jongeren, of ongeveer één op vijf jongeren in Gent is lid van een erkend eerstelijns plaatselijk jeugdwerkinitiatief. Daarnaast nemen veel jongeren deel aan het aanbod van bovenlokale jeugdwerkinitiatieven die in Gent actief zijn.

Het jeugdwerk levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het is de plaats bij uitstek waar ze elkaar ontmoeten, elkaar en zichzelf leren kennen,

competenties ontwikkelen, verantwoordelijkheid leren dragen en mee vormgeven aan de samenleving. Jeugdwerk is een mooi voorbeeld van het feit dat een kind- en jeugd vriendelijke stad niet enkel vanuit het beleid, maar ook door het middenveld zelf mee vormgeven kan worden.

We ondersteunen, waarderen en versterken het jeugdwerk, rekening houdend met de stedelijke context en de uitdagingen van vrijwilligerswerkingen. We streven naar een zo divers mogelijk jeugdwerk: divers in bereik en in soorten jeugdwerkvormen. Jeugdwerk ondersteunen in toegankelijkheid is het een plaats geven in de buurt door het netwerk in de buurt te versterken. De complexe sociale realiteit stopt niet aan het jeugdwerklokaal of speelplein. Elk kind of jongere moet de kans krijgen om aan te sluiten bij een vrijetijdsinitiatief naar keuze. Daarnaast willen we ruimte voor experimentele vormen van jeugdwerk, als antwoord op de uitdagingen eigen aan een stadscontext.

De ondersteuning van het jeugdwerk is erop gericht om het toegankelijk te maken en te houden voor alle kinderen en jongeren, ook kwetsbare doelgroepen. Ondersteuning van jeugdwerk gebeurt via 1) steun op maat door de Jeugddienst of via overeenkomsten met jeugdwerkkoepels, 2) financiële en logistieke ondersteuning, 3) informeren van het jeugdwerk en 4) ondersteuning in het kader van toegankelijkheid en diversiteit. We houden rekening met de draagkracht en eigenheid van de werkingen. Het ondersteuningsaanbod zal in samenspraak met de Jeugdraad en het jeugdwerk regelmatig geëvalueerd en bijgestuurd worden.

Steun op maat

Een goed jeugdbeleid werkt niet enkel aan de randvoorwaarden voor kwalitatief jeugdwerk, maar heeft ook oog voor de inhoudelijke/pedagogische ondersteuning door in te zetten op vorming en ondersteuningstrajecten. Elke vorm van ondersteuning is op maat en gebeurt in samenspraak met het jeugdwerk, vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid en met het oog op verzelfstandiging van het jeugdwerkinitiatief. De Stad treedt hierbij niet in de plaats van het jeugdwerk maar blijft een faciliterende rol spelen. Regionale en nationale jeugdwerkkoepels zijn hierin onze partners.

Aan de hand van subsidieovereenkomsten wordt samen met jeugdwerkkoepels bijkomende ondersteuning geboden aan stadsgroepen (groepen die hun werking uitbouwen in een stedelijke context). We sluiten hiervoor subsidieovereenkomsten af met Chirojeugd Vlaanderen, Scouts en Gidsen Vlaanderen, de Vlaamse Dienst Speelpleinwerk (VDS) en Formaat (jeugdhuiswerk).

VDS organiseert ook vormingen animator en hoofdanimator voor begeleiding van speelpleinwerkingen en andere jeugdwerkinitiatieven en biedt inhoudelijke begeleiding en diverse vormingen op maat. Ook de stuurgroep speelpleinwerk en het SpeelpleinOverlegGent (SPOG) worden door VDS ondersteund.

Formaat biedt aan de hand van een subsidieovereenkomst begeleiding en ondersteuning aan de jeugdhuisen, jongerenbewegingen en startende verenigingen. Formaat ondersteunt ook het Gents Jeugdhuisenoverleg. Jeugdhuisen zijn de plaatsen bij uitstek waar jongeren kunnen samenkomen en zichzelf zijn. Vaak zijn ze kleinschalig, wijkgebonden en geven ze de

broodnodige ruimte aan jongeren om elkaar te ontmoeten, engagement op te nemen en te experimenteren. Jeugdhuizen moeten een buurtgerichte ontmoetingsplaats zijn en blijven. Door in te zetten op netwerkvorming tussen de verschillende jeugdhuizen en – vandaar uit – te werken aan profilering, willen we Gentse jongeren makkelijker de weg laten vinden naar een jeugdhuis om te vertoeven of om een eigen project uit te werken. Hiervoor krijgen de Gentse jeugdhuizen en jongerenwerkingen extra ondersteuning en stimulansen om hun werking nog meer uit te bouwen tot een open werking.

Acties

- 340 We houden via een digitaal opvolgingssysteem de ondersteuning, contacten en noden per jeugdwerkinitiatief bij.*
- 341 We vergroten de inhoudelijke ondersteuning en begeleiding van de jeugdhuizen en jongerenwerkingen, met aandacht voor de initiatieven met een divers bereik. De subsidieovereenkomst met Formaat wordt hiertoe uitgebreid.*
- 342 Jeugdhuizen krijgen extra toelagen voor het openstellen van de accommodatie buiten de openingsuren voor jongeren die geen lid zijn van het jeugdhuis (bv. voor repetitieruimte, creamogelijkheden, workshops, gebruik internet/computers...), voor het organiseren van buurtgerichte activiteiten die de eigen doelgroep overstijgen, en voor specifieke activiteiten tijdens de werking voor 14- tot 16-jarigen.*
- 343 We organiseren in samenwerking met diverse organisaties vormingen: onder meer EHBO-cursussen, vormingen vzw-wetgeving en animator- en hoofdanimatorcursussen voor de speelpleinwerkingen. Bij de samenstelling van het programma hebben we oog voor vragen en input van de sector. We maken vormingen van derden bekend bij het jeugdwerk.*
- 344 We bieden ondersteuning in het kader van vrijwilligersbeleid en het werven van vrijwilligers, onder meer via een jaarlijkse, stadsbrede wervingsactie en het ondersteunen op maat bij bekendmakings- en wervingsacties, het uitstippelen van een vrijwilligersbeleid etc.*
- 345 We blijven het volgen van kadervorming stimuleren d.m.v. terugbetaling van een stuk van de deelnamekosten via het reglement 'terugbetaling kadervorming'.*

Financiële en logistieke ondersteuning

De erkende eerstelijns plaatselijke jeugdwerkinitiatieven kunnen rekenen op financiële ondersteuning onder de vorm van werkingsmiddelen (basistoelagen), infrastructuursubsidies, kampvervoer en een toegankelijkheidstoelage.

Deze legislatuur trekken we 2,3 miljoen euro uit via werkingsmiddelen voor speelpleinwerkingen, jeugdbewegingen, jongerenbewegingen en andere vormen van eerstelijns jeugdwerk. We blijven basistoelagen toekennen voor alle erkende jeugdwerkinitiatieven. Dit zijn werkingssubsidies voor reeds erkende jeugdwerkinitiatieven op basis van de prestaties van het voorbije jaar. Ze dienen om de algemene werking van de organisatie te ondersteunen. Voor (nog) niet-erkende werkingen is er een startsubsidie, een financieel duwtje in de rug voor jongeren die een organisatie uit de grond willen stampen.

Het jeugdwerk wordt verder ondersteund via investeringssubsidies voor jeugdwerk in eigen lokalen en middelen voor jeugdverenigingen in stadsl lokalen ter waarde van €4,7 miljoen. Erkende verenigingen blijven recht hebben op €100.000 investeringssubsidie voor (brand)veiligheidswerken aan de lokalen en de omgeving. De subsidie 'Kleine Herstellingen' dient voor het verfraaien of opknappen van infrastructuur. Jeugdwerkers kunnen ook beroep doen op de Karweidienst. De karweien worden gratis uitgevoerd i.s.m. het Lokaal Werkgelegenheidsbureau, het jeugdwerkinitiatief staat in voor de kosten van het materiaal of kan hiervoor subsidies aanvragen. In geval van overmacht (zoals bij brand) kan tijdelijk beroep worden gedaan op huursubsidies om de werking op een andere locatie verder te zetten.

In de uitleendienst kunnen jeugdwerkinitiatieven goedkoop of gratis audiovisueel en spelmateriaal ontlenen. De Uitleendienst van de Jeugddienst zal fusioneren met de Uitleendiensten van het Departement Onderwijs en de Dienst Evenementen en Feesten. Tijdens en na de fusie streven we naar behoud van de huidige flexibiliteit en kwaliteit van de dienstverlening.

Het jeugdwerk zal nog steeds kunnen rekenen op kampvervoer als dienstverlening.

Acties

346 De Jeugddienst staat in voor het promoten, coördineren, evalueren en bijsturen van de bestaande subsidiereglementen.

347 We passen het reglement kampvervoer aan in het kader van een responsabilisering en efficiënte inzet. Samen met het jeugdwerk zal bekeken worden hoe de ondersteuning duurzamer en zuiniger kan aangeboden worden.

348 We creëren meer ruimte voor experimentele en vernieuwende jeugdwerkinitiatieven. Het reglement "jeugdinitiatieven" dat een laagdrempelige ondersteuning moet bieden aan kleine, startende of experimentele initiatieven die nu moeilijk in aanmerking komen voor subsidiëring, zal gewijzigd worden en het budget wordt vergroot.

349 We bekijken de mogelijkheid om samenaankoop van materiaal (bv. spel- of kookmateriaal) te organiseren voor het Gents jeugdwerk of initiatieven van anderen mee bekend te maken. We onderzoeken ook de mogelijkheden van de economie.

350 We creëren meer mogelijkheden voor jeugdwerkinitiatieven voor de opslag van groot materiaal dat niet wekelijks gebruikt wordt (sjorbalken, kampmateriaal...). De Jeugddienst biedt deze ondersteuning aan via opslagloodsen in Wondelgem en Ledeberg.

Vinger aan de pols

Er wordt continu en proactief gecommuniceerd met de snel wisselende generaties verantwoordelijken van de jeugdwerkverenigingen. Dit gebeurt onder meer via werkbezoeken van de Jeugddienst, jaarlijkse infosessies voor het jeugdwerk over het ondersteuningsaanbod, communicatie via een maandelijks e-zine, de website, sociale media en informatiefolders.

Budget: Ondersteunen Jeugdwerk

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	1.054.182	397.528	402.912	407.758	413.127	417.958
	Ontvangsten	506.140	110.222	111.986	113.778	115.598	117.448

5.6.2 Jeugd(welzijns)werk voor allen

In een stad als Gent ervaren sommige groepen kinderen en jongeren een achterstelling op verschillende domeinen. Voornamelijk in de negentiende-eeuwse gordelwijken en enkele andere prioritaire wijken leven veel kinderen en jongeren vaak in maatschappelijk kwetsbare situaties. Ze worden, zowel individueel als collectief, geconfronteerd met achterstand, achterstelling, discriminatie en gebrek aan sociale steun. Deze jongeren zijn vaak niet in staat om op zichzelf de kloof te overbruggen. Om die reden is jeugdwelzijnswerk er om de doelgroep mee te helpen emanciperen. In deze wijken is vzw Jong actief via een subsidieovereenkomst met de stad. Vzw Jong biedt een kwaliteitsvol jeugdwerkeraanbod door middel van de inzet van professionele jeugdwerkers. Vzw Jong heeft ook een belangrijke maatschappijveranderende en signalerende taak en reikt daartoe signalen en informatie vanuit zijn doelgroep aan een netwerk van diverse partners.

Naast vzw Jong verzorgt vzw Habbekrats een aanbod voor maatschappelijk kwetsbare tieners en jongeren vanuit het centrum van Gent, en realiseert vzw 't Leebeekje een aanbod op Nieuw Gent door middel van een samenwerkingsovereenkomst met vzw Jong. De Jeugddienst neemt de regie op van de planning, uitvoering en evaluatie van het jeugdwelzijnswerk en stuurt het inhoudelijk overleg voor en door het jeugdwelzijnswerk.

Het aanbod van het jeugdwelzijnswerk is geen doel op zich, maar een middel om structuurverandering te bewerkstelligen, vertrekkend vanuit de leefwereld en de dagdagelijkse ervaringen van en met hun doelgroep.

De groep kinderen uit kansengroepen wordt steeds groter en diverser. Het jeugdwelzijnswerk staat voor de uitdaging een antwoord te bieden aan deze bijkomende noden en nieuwe doelgroepen. Om van Gent de meest kind- en jeugd vriendelijke stad te maken, slaan alle actoren de handen in elkaar. Dit beperkt zich niet tot vrijetijd, maar ook andere domeinen zoals de samenwerking met het beleidsdomein Werk in het kader van jeugdwerkloosheid. In lijn hiermee wordt gezocht naar een sterkere samenwerking tussen het jeugdwelzijnswerk en de Jeugddienst. Het jeugdwelzijnswerk signaleert een toenemend aantal jongeren die geen toegang hebben tot individuele hulpverlening. Ook voor hen moeten we oog hebben.

Acties

351 *We leggen in de nieuwe meerjarenovereenkomst met vzw Jong, vzw Habbekrats en 't Leebeekje meer de focus op de kwaliteit van het jeugdwelzijnswerkaanbod, en op netwerking en samenwerking tussen alle betrokken actoren in het jeugdwelzijnsveld.*

352 *We stimuleren het jeugdwelzijnswerk om de groter wordende groep kinderen en jongeren van Oost-Europese origine te bereiken. Hiervoor wordt de werking van vzw Jong versterkt met mobiele jeugdwerkers in enkele prioritaire wijken (Brugse Poort en Dampoort). Er zal*

een zwaarder accent liggen op het outreachend werken met het oog op het bereiken van deze nieuwe doelgroepen.

- 353** *We richten een Forum Jeugdwelzijnswerk op, waarin sterker ingezet wordt op onderlinge afstemming en inhoudelijke samenwerking binnen de sector zelf en met de Jeugddienst. Vanuit dit Forum Jeugdwelzijnswerk wordt o.a. de uitdaging opgenomen om maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren meer kansen te geven om positief in de aandacht te komen en om de effecten van het aanbod jeugdwelzijnswerk voor de betrokken jongeren en hun omgeving beter in beeld te brengen.*

Spelotheken

Spelotheken verruimen de ontwikkelingskansen van kinderen. Ouders maken er kennis met de spelcultuur. De spelotheken ontlene spelmateriaal, zijn een ontmoetingsplek voor ouders en bieden laagdrempelige opvoedingsondersteuning. In Gent zijn er, naast de speltheek voor langdurig zieke kinderen en kinderen met een handicap, zeven buurtspelotheken. Zij worden via de subsidieovereenkomst met vzw Jong verder betaald⁵⁰.

Actie

- 354** *We subsidiëren de Gentse spelotheken via de subsidieovereenkomst met vzw Jong.*

Ondersteuning andere initiatieven voor kinderen en jongeren

Onze stad telt een stijging van het aantal zelforganisaties, armoedeorganisaties met werkingen voor kinderen en jongeren...

Het jeugdwelzijnswerk wordt bovendien in toenemende mate geconfronteerd met jongeren die nood hebben aan jeugdhulpverlening, maar niet onmiddellijk geholpen kunnen worden. De laatste decennia constateren we een aanzienlijke toename van de instroom in de jeugdhulp. De toename veroorzaakt lange wachtlijsten zowel bij de tweedelijns therapeutische hulpverlening als bij de derdelijns hulpverlening. Dat betekent dat jongeren die hulp zoeken, die niet altijd vinden of er lang op moeten wachten. Het TEJO-initiatief wil dit tekort invullen. TEJO staat voor Therapeuten voor Jongeren en is een groep jeugdtherapeuten die op vrijwillige basis snelle, preventieve, nuldelijns begeleiding biedt aan jongeren met psychische problemen.

Acties

- 355** *We bekijken hoe we nieuwe initiatieven zoals zelforganisaties, kinder- en jongerenwerkingen van armoedeorganisaties en experimentele jeugdwerkvormen i.s.m. andere diensten (o.a. OCMW) kunnen ondersteunen.*
- 356** *We maken een subsidieovereenkomst op met vzw Tejo, waarbij samenwerking tussen Tejo, het jeugdwelzijnswerk, gezondheids- en welzijnsactoren en de onderwijsinstellingen een belangrijke doelstelling is.*

---

50 Zie ook 3.5.3 in de beleidsnota 'Flankerend Onderwijsbeleid'.

Budget: Regisseren en realiseren jeugdwerk

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	2.470.142	2.524.306	2.543.352	2.561.771	2.580.944	2.599.490
	Ontvangsten	2.063.326	2.109.765	2.143.521	2.177.818	2.212.663	2.248.065

5.6.3 Stedelijk aanbod: aanvullend en versterkend

Een kind- en jeugd vriendelijke stad geeft elk kind het recht op een zinvolle vrijetijdsbesteding, ook in de vakantieperiodes. We streven naar een divers, toegankelijk en kwaliteitsvol aanbod door het particulier aanbod te ondersteunen en te faciliteren en – indien nodig – een eigen aanbod te voorzien. Dit zijn betaalbare en laagdrempelige activiteiten, complementair aan het bestaande particulier aanbod.

Het bestaande aanbod is niet steeds toereikend en bij ouders is vooral de nood aan een volledagvakantieaanbod groot. De Stad is niet alleen organisator maar moet ook haar rol als regisseur van het vakantieaanbod sterker opnemen. In de ondersteuning van jeugdwerkinitiatieven blijven we het onderscheid tussen opvang- en jeugdwerkinitiatieven bewaken.

Acties

- 357** *Samen met de Dienst Kinderopvang, de Sportdienst en andere aanbodverstrekkers werken we aan de realisatie van een meer dekkend volledagaanbod in de vakantieperiodes waar elk kind op een toegankelijke manier terecht kan. Waar mogelijk zal het bestaande aanbod beter op elkaar worden afgestemd en samenwerking worden gestimuleerd. Het actieplan bevat volgende pijlers: verbeteren van de afstemming van inschrijvingsprocedures van verschillende aanbieders, verbeteren van de bekendmaking van het aanbod en openstaande plaatsen, verbeteren van het inclusief werken en aandacht voor kwetsbare groepen.*
- 358** *Vanaf 2014 start de Jeugddienst met een nieuwe volledagspeelpleinwerking, 'De Pretfabriek'. De Pretfabriek vervangt de vroegere Grabbelpaswerking en zal elke paas- en zomervakantie plaatsvinden. Deze speelpleinwerking is voor kinderen van 3 tot 12 jaar. Tijdens de zomervakantie is er een busservice met ophaalplaatsen in een aantal deelgemeenten en Gent centrum. De Pretfabriek kan een groter bereik van kinderen aan en wordt op één plaats in de stad georganiseerd waar een nood aan een zinvolle vakantiebesteding bij (jonge) kinderen leeft. Vooraf inschrijven is niet meer nodig. Er is een sociaal tarief voor kinderen en jongeren in armoede. Het sociaal tarief wordt verder afgestemd met de Uitpas.*
- 359** *Voor tieners van 13-15 jaar is er de KOMAF-werking in de zomervakantie. De tieners kunnen gedurende een aantal weken elke namiddag in de zomervakantie kiezen tussen workshops of gewoon gebruik maken van het aanbod in de diverse ruimtes (games, spelen, chillruimte enz.).*
- 360** *We continueren het aanbod van de Speelse Wijken. Speelse Wijken is de buurtgerichte speelpleinwerking van de Jeugddiensten en strijkt telkens twee weken neer in een andere Gentse wijk.*

361 *We breiden het aanbod van de Pretkamjonet, een camionette gevuld met allerhande spelmateriaal en enthousiaste animatoren, in de paas- en zomervakantie verder uit.*

362 *We continueren de jaarwerking voor de animatoren voor het eigen vakantieaanbod, met aandacht voor diversiteit van de animatorenploeg.*

Budget: Organiseren van centrale en buurtgerichte animatie

		2014	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatie	Uitgaven	338.191	320.840	329.136	336.265	344.491	351.550
	Ontvangsten	134.959	136.998	140.359	143.238	146.570	149.421

5.6.4 Iedereen Mee!

In een superdiverse stad als Gent stimuleren we wijkgerichte jeugdwerkinitiatieven om, rekening houdend met de draagkracht van elke werking, zoveel mogelijk een afspiegeling te zijn van de buurt. Daarom zetten we in op het versterken van het netwerk in de wijk rond jeugdwerkinitiatieven om toeleiding van diverse groepen kinderen te bevorderen en brugprojecten te faciliteren die linken leggen tussen reguliere jeugdwerkinitiatieven en kwetsbare groepen jongeren, alsook uitwisseling en expertisedeling tussen jeugdwelzijnsworkorganisaties en jeugdwerkinitiatieven te faciliteren. Door middel van de toegankelijkheidstoelage willen we initiatieven die kwetsbare kinderen en jongeren bereiken en acties ondernemen m.b.t. toegankelijkheid bijkomende financiële ondersteuning bieden.

De Jeugddienst faciliteert expertisedeling en samenwerkingsverbanden tussen traditionele jeugdwerkinitiatieven, jeugdwelzijnsorganisaties, Brede School en andere relevante actoren op wijkniveau door in te zetten op ondersteuning van werkgroepen Jeugd en andere buurtfora en bekendmaking van het vrijetijdsaanbod via intermediairen (cfr. Onbekend is Onbemind).

We maken optimaal gebruik van de dwarsverbindingen tussen onderwijs, kinderopvang en jeugdwerk. We vertrekken vanuit het Brede Schoolconcept. Zowel de pedagogische als de ruimtelijke invulling van Brede School stimuleert samenwerking tussen jeugdwerk, kinderopvang, onderwijs, sport en andere naschoolse activiteiten. Dit moet leiden tot het dichterbij elkaar brengen van leefwerelden van maatschappelijk kwetsbare gezinnen en de basisvoorzieningen in de buurt⁵¹. Vanuit een aanbod binnen de schoolmuren versterken we de doorstroming naar het aanbod buiten de schooluren.

Acties

363 *We introduceren de Uitpas in het jeugdwerk. Met deze pas kunnen mensen in armoede deelnemen aan vrijetijdsactiviteiten tegen sterk verminderd tarief. Anderzijds is de pas een spaarsysteem voor iedereen die regelmatig gebruikmaakt van het vrijetijdsaanbod waarmee bepaalde voordelen bekomen kunnen worden. Dit project wordt getrokken door de dienst Cultuurparticipatie van Stad Gent. Hierbij hebben we aandacht voor de werkbaarheid van de*

---

⁵¹ Coussée (F.), De Schepper (P.), 'De toekomst van ons maatschappelijk kwetsbaar jeugdbeleid', Uit de Marge, 2011, p. 6.

pas voor jeugdwerkinitiatieven en zoeken we versterking door afstemming met reeds lopende acties en de huidige toegankelijkheidstoelage. Deze toelage biedt financiële ondersteuning voor erkende jeugdwerkinitiatieven voor hun effectief bereik van kwetsbare doelgroepen. We onderzoeken in hoeverre dit kan ingezet worden voor de Vrijetijdspas. We onderzoeken tevens of dit systeem kan worden uitgebreid met het schoolaanbod, zoals (meerdaagse) uitstappen, voorstellingen,...

- 364** *Er komt een actieplan diversiteit. We leveren extra inspanningen om het vakantieaanbod en de monitorenwerking van de Jeugddienst (Pretfabriek, Pretkamjonet, speelpleinwerking...) toegankelijker te maken voor bijzondere doelgroepen (kinderen en jongeren met een handicap, in armoede of van niet-Belgische origine). We hebben aandacht voor omgaan met diversiteit in de werking van de Jeugddienst.*
- 365** *In de uitbouw van het vakantie-aanbod is toegankelijkheid en betaalbaarheid een belangrijke prioriteit. Samen met het OCMW worden acties ontwikkeld om deze doelstellingen te realiseren in de strijd tegen de kinderarmoede.*
- 366** *We ondersteunen, samen met de Vlaamse Dienst Speelpleinwerking, de particuliere speelpleinwerkingen in het toegankelijker maken van de werking door het thema regelmatig aan te pakken in het SPOG (SpeelpleinOverlegGent). We stimuleren aandacht voor taalstimulering voor taalzwakke en anderstalige kinderen op speelpleinwerkingen via het project 'Taalspeler'.*
- 367** *Op basis van het project 'Onbekend is onbemind' ontwikkelen we een methodiek om maatschappelijk kwetsbare kinderen, jongeren en ouders laagdrempelig te informeren over het vrijetijdsaanbod. We promoten de methodiek bij intermediairen zoals Kras-diensten, leerkrachten, brugfiguren, OCMW-personeel.... We werken hiervoor samen met Onderwijscentrum Gent, Verenigingen waar Armen het Woord nemen en de cel Armoedebestrijding. Vanuit het Netwerk Vrijetijdsparticipatie werken we met partners zoals Kompas aan een aangepast informatiebeleid over vrije tijd voor gezinnen in armoede.*
- 368** *We ontwikkelen een aangepast informatiebeleid.*
- 369** *We organiseren regelmatig een dialoogavond voor het jeugdwerk over thema's zoals armoede, diversiteit... met ervaringsdeskundigen en met mogelijke belendende diensten.*
- 370** *We lanceren een nieuwsbrief voor intermediairen waarin op regelmatige tijdstippen een selectie wordt gepresenteerd van laagdrempelige activiteiten.*
- 371** *We participeren in de stuurgroep van het Netwerk Vrijetijdsparticipatie in functie van het ontwikkelen van diverse instrumenten om de toegankelijkheid van het vrijetijdsaanbod voor gezinnen in armoede te verhogen.*
- 372** *We zetten niet enkel in op het verlagen van financiële drempels, maar ook op het faciliteren van de toeleiding van kwetsbare kinderen en jongeren naar het jeugdwerk, de ondersteuning van jeugdwerkinitiatieven in het begeleiden van kwetsbare kinderen en jongeren en in de communicatie met deze doelgroep.*

373 We faciliteren samenwerking tussen jeugdwerk en jeugdwelzijnswerk.

374 Samen met Inburgering Gent, het Departement Onderwijs en tal van jeugdwerkinitiatieven, sportclubs... organiseren we Planeet Gent. Dit is een vrijetijdsbeurs waarop anderstalige nieuwkomers uit het secundair onderwijs kunnen kennismaken met het plaatselijk vrijetijdsaanbod. Het Netwerk Planeet Gent werkt ook doorheen het jaar aan zo'n toeleiding.

5.7 Gent, studentenstad

Met meer dan 70.000 studenten is Gent de grootste studentenstad van Vlaanderen. Het betekent ook dat Gent per 4 inwoners 1 student telt. Dit zorgt voor uitdagingen en kansen, zeker als we dit potentieel van jonge, hooggeschoolde bewoners willen realiseren.

De jongste decennia kent het studentenaantal in Gent een explosieve groei. In ruim een kwarteeuw is de studentenbevolking gegroeid van een kleine 20.000 naar meer dan 70.000 studenten. Deze groei is een gevolg van de verdere democratisering van het onderwijs, maar ook van het imago van Gent als jonge, hippe stad.

De stad Gent ervaart de aanwezigheid van de studenten als een sterke meerwaarde. Deze kleurt mee de jonge, dynamische en innovatieve uitstraling van Gent. De kennisinstellingen, zowel de universiteiten als de hogeronderwijsinstellingen, maken Studenten besteden, naast hun uitgaven aan huur, inschrijvingsgeld en vervoerskosten, op jaarbasis ongeveer 100 miljoen euro in Gent. Ze zorgen voor een tewerkstelling van bijna 10.000 voltijdse equivalenten in de onderwijsinstellingen. Zelf gaan ze ook vaak aan de slag als jobstudent of engageren ze zich als vrijwilliger binnen een waaier van verenigingen.

In het nieuwe organogram van de Stad Gent worden het studentenbeleid en de studentenambtenaar deel van de Jeugddienst, binnen het Departement Onderwijs, Opvoeding en Jeugd.

Ruim veertig procent van de Gentse studenten (30.000) huurt bovendien een kamer, studio, appartement of huis in Gent. Dit heeft niet alleen grote gevolgen op de woonmarkt, ook voor het samenleven in verschillende wijken biedt dit uitdagingen. Van die kotstudenten komen er meer dan 2000 met de auto naar Gent. Die auto's worden tijdens de week vaak op hun parkeerplaats gelaten. Verplaatsen binnen Gent gebeurt voornamelijk met de fiets, te voet of met het openbaar vervoer. De pendelstudenten verplaatsen zich voornamelijk met het openbaar vervoer (64%) of de fiets (19%) maar ook met de auto (14%).

De studenten dragen bij aan het imago van Gent, aan de uitstraling van een lerende en scheppende stad. Anderzijds ontstaat er ook druk op bepaalde wijken en brengen ze overlast met zich mee. Om het samenleven tussen student en Gentenaar naar een hoger niveau te tillen, is een evenwichtig beleid met de juiste keuzes nodig. Dit beleid moet oog hebben voor alle relevante beleidsaspecten. De inzet van de studentenambtenaar en de studentenpreventiecoach, die al heel wat taken opnemen, is daarbij cruciaal. Ook het overleg met alle hoger onderwijsinstellingen en hun studentenvertegenwoordigers, wordt voortgezet

en geoptimaliseerd. Zo is er op dit moment nog geen apart overleg tussen de Stad en haar studenten. Evenmin bestaat er een apart overleg op bestuursniveau tussen de Stad en al haar instellingen voor hoger onderwijs. Acties

- 375** *Stadsbreed studentenbeleidsplan: Voor het eerst zal een geïntegreerd en stadsbreed studentenbeleidsplan worden opgesteld, waar alle aspecten van hun aanwezigheid in de stad zullen worden behandeld. Dit plan moet in samenspraak met verschillende actoren de uitdagingen en opportuniteiten aanpakken omtrent de gevolgen van de sterke aanwezigheid van kennisinstellingen en studenten in de stad. Dit betreft thema's zoals hoger onderwijs, (studenten)huisvesting, mobiliteit, duurzaamheid, participatie, cultuur, leefbaarheid, economie, werk en internationalisering. Zo kan vanuit een positieve ingesteldheid het samenleven tussen student en Gentenaar tot een hoger niveau worden getild. De studentenambtenaar neemt hiervan qua opvolging en rapportering de regie op.*
- 376** *Er wordt gezocht naar performantere overlegorganen met de studenten en de hogeronderwijsinstellingen, aansluitend bij de overleginitiatieven die reeds werden uitgebouwd. Er wordt onderzocht of de hoger onderwijsinstellingen wensen te participeren in een grootschaliger Huis van de Student*
- 377** *De studentenambtenaar is het aanspreekpunt over het studentenbeleid voor studenten, stadsdiensten, hoger onderwijsinstellingen en burgers. Dit geldt in het bijzonder voor studentgerelateerde materie voor studenten, stadsdiensten, hogeronderwijsinstellingen en burgers. De studentenambtenaar werkt samen met de studentenpreventiecoach in het kader van het studentenpreventiebeleid. De studentenambtenaar informeert en sensibiliseert samen met de studentenpreventiecoach over studentikoze overlast.*
- 378** *We onderzoeken in welke mate bij beleidsbeslissingen de belangen van studenten mee in rekening kunnen gebracht worden. .*
- 379** *De studentenambtenaar volgt studentenevenementen (Student Kick Off, Massacantus, dopen, 12-Urenloop...) op en speelt een bemiddelende rol bij nieuwe initiatieven. De studentenambtenaar volgt bestaande samenwerkingsverbanden van de Stad Gent en instellingen voor hoger onderwijs in Gent op (zoals Kot@Gent, StudentEnMobiliteit, Student Kick Off...) en coördineert het bestaande overlegplatform STUGent. De studentenambtenaar kaart de verzuchtingen van de studenten aan bij het stadsbestuur.*

LIJST MET GEBRUIKTE TERMEN

BOG: Beleidsgroep Onderwijs Gent is een netoverschrijdend overlegplatform waar verschillende partners uit het Gentse onderwijsveld formeel overleg plegen over niveauoverstijgende aangelegenheden. De beleidsgroep Onderwijs Gent bestaat uit een regiegroep, een algemene vergadering, twee themagroepen (jongeren en ouders) en vier werkgroepen (armoede, gekwalificeerde uitstroom, hoger- en volwassenonderwijs en duurzaamheid).

Brede School: Het basisidee van de Brede School is samenwerking van de school met andere instellingen, samenwerking tussen voorzieningen voor onderwijs, opvang en vrije tijd in de buurt met als opzet de ontwikkelingskansen van kinderen te verhogen.

Brugfiguren: De brugfiguren, voornamelijk gevormd in welzijns- en maatschappelijk werk, hebben een drempelverlagende en bemiddelende rol tussen de school en de ouders. Ze hebben de taak om hen te informeren, sensibiliseren en te versterken. Brugfiguren in het Secundair onderwijs zetten in op moeilijk bereikbare jongeren en hun ouders. De Brugfiguren Intra-Europese Migratie (BIEM) richten zich op kwetsbare gezinnen met een intra-Europese migratieachtergrond, zoals Bulgarije en Slovakije.

Buitenschoolse opvang: Verzamelnaam voor opvang buiten de schooluren (voor- en naschools opvang).

Breed leren: Het leren van competenties in onderlinge samenhang en binnen een concrete maatschappelijke context. Kinderen en jongeren kunnen zo competenties oefenen in een min of meer levensechte context, ontmoeten er andere mensen, invalshoeken, activiteiten, beroepen, leef-, werk-, woonsituaties,... en/of leveren een actieve bijdrage aan het leven rondom hen. Dit wordt toegepast binnen de brede schoolwerking, maar kan ook in de vrije tijd.

Biezebeize: Projectwerking voor kinderen met gedragsproblemen die een deel van tijd doorbrengen op school, maar krijgen daarnaast de mogelijkheid om creatief aan de slag te gaan in een atelierwerking.

CLB's: Centra Voor Leerlingenbegeleiding

CLW: Centrum Leren en Werken, deeltijds beroepsonderwijs te Gent. www.clwgent.be

CVO: Centrum voor Volwassenenonderwijs. www.cvo-stadgent.be

Centraal Aanmeldingsregister (CAR): Via het digitaal aanmeldingssysteem 'Meld je aan' kunnen ouders hun kinderen aanmelden voor een plaats in het kleuter- of lager onderwijs in Gent waardoor er geen wachtrijen zijn. <https://meldjeaan.gent.be>

Centrum voor Inclusie: Dit Centrum onderzoekt de drempels die ouders, kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang rond inclusieve opvang ondervinden. Het Centrum voor Inclusie begeleidt en ondersteunt de medewerkers en versterkt de visie op inclusieve opvang in de voorzieningen binnen de eigen organisatie, de zorgregio of een aangrenzende regio.

Centrum voor Basiseducatie: Het centrum voor basiseducatie geeft diverse opleidingen aan laaggeletterde volwassenen. Het opleidingsaanbod is dan ook gericht op het aanleren en verhogen van (geletterdheids)competenties. www.cbe11.be

CTO: Het Centrum voor Taal en Onderwijs (CTO) is het Vlaamse expertisecentrum voor taalonderwijs.

www.cteno.be

Centrum voor Onderzoekend en Ondernemend Leren (COOL): Een samenwerkingsverband van de stad Gent omtrent STEM-onderwijs ('Science, Technology, Engineering and Mathematics')

DBSO: Deeltijds Beroeps Secundair Onderwijs of de combinatie van leren en werken.

Digipolis: De leverancier en ondersteuner van ICT van de OCMW's en stadsdiensten van Antwerpen en Gent – www.digipolis.be

DKO: Deeltijds kunstonderwijs. Aanvullend onderwijs voor kinderen, jongeren en volwassenen die zich op vrijwillige basis inschrijven en hiervoor inschrijvingsgeld betalen. Deze onderwijsvorm omvat vier verschillende studierichtingen: beeldende kunst, muziek, woordkunst en dans.

DBFM ('Design, Build, Finance en Maintain'): Een vorm van alternatieve financiering, waarbij het ontwerp, het bouwen, het financieren en het onderhouden worden uitbesteed aan één bedrijf voor een bepaalde duur.

De Stap Studieadviespunt: De Stap Studie Adviespunt is een open onderwijshuis voor gratis informatiebemiddeling met betrekking tot het onderwijslandschap met inbegrip van volwasseneneducatie. www.destappgent.be

Ecoschool: Scholen die deelnemen in het project 'Milieuzorg Op School' (MOS) kunnen door milieuspanning de groene vlag van Ecoschool verkrijgen.

Flankerend onderwijsbeleid (FLOB): Vanuit de regio werken aan het optimaliseren van de randvoorwaarden voor onderwijs in Gent. Dit gaat vooreerst uit van goede samenwerking over de grenzen van de onderwijsnetten en organisaties heen. Het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming subsidieert bovendien netoverschrijdende en flankerende initiatieven in centrumsteden. Daartoe dient de stad een lokaal onderwijsplan op te maken.

GRAS: GROene Avontuurlijke Speelplaatsen Een participatief initiatief waar de buitenspeelruimte wordt heraangelegd met uitdagende beplanting en variatie in ondergronden.

GOK: Gelijke onderwijskansen – www.ond.vlaanderen.be/gok

Gent, stad in werking (Gsiw): een open partnerschap voor meer en beter werk, ondersteund door Stad Gent. Het partnerschap werkt met actoren op en naast het werkveld die zich engageren om een gemeenschappelijke strategie uit te werken en initiatieven op te zetten. www.gsiw.be.

Gemotiveerd Verslag: Geeft de specifieke onderwijs- en/of leerbehoefte aan van een leerling en verantwoord de maatregelen die worden genomen.

Gent en Garde: Is de voedselstrategie van de stad Gent met als doel het voedselsysteem te verduurzamen.

Huizen van het Kind: Een Huis van het Kind is een samenwerkingsverband, waarbinnen verschillende organisaties samen zorgen voor een multidisciplinair, geïntegreerd en afgestemd aanbod ter ondersteuning van gezinnen met kinderen en jongeren. www.huizenvanhetkind.be

Habbekrats: Jeugdwelzijnsworkorganisatie, onder andere actief in het centrum van Gent, voor kwetsbare kinderen en jongeren. www.habbekrats.be

Intern verzelfstandigd agentschap (IVA) Stedelijk Onderwijs Gent: De Gentse stedelijke onderwijsinstellingen (basisonderwijs, secundaire onderwijs, buitengewoon onderwijs, volwasseneneducatie, deeltijds kunstonderwijs).

IBO: Initiatief buitenschoolse opvang

iCLB: Het interstedelijk Centrum voor Leerlingenbegeleiding is het Centrum voor Leerlingenbegeleiding met inrichten bestuur Stad Gent. .

Inclusie: De integratie van kinderen met speciale noden in het gewoon onderwijs.

Inclusienetwerk: Dit netwerk brengt de bestaande expertise in kaart van verschillende betrokken actoren op het vlak van de praktische realisatie van inclusief onderwijs.

Jong vzw: Gentse jeugd welzijns werkgroep voor kwetsbare kinderen en jongeren, werkzaam vanuit de rand van de stad. www.vzwjong.be

Kind & Gezin (K&G): subsidieert en houdt toezicht op de gezondheid, de opvang en opvoeding van kinderen tot twaalf jaar. www.kindengezin.be

Kinderdagverblijven: Dit zijn crèches en peuterspeelruimtes. Crèches vangen -3-jarigen op. Peuterspeelruimtes vangen kinderen van anderhalf tot drie jaar op.

Kleuterdagverblijven: Dagverblijven die een vorm van buitenschoolse opvang aanbieden aan kleuters (tot en met 6 jaar). Tijdens de vakantieperiodes worden ook kinderen uit het eerste en tweede leerjaar opgevangen. De werking is netoverschrijdend.

Kom-Pas: Centrum voor anderstalige nieuwkomers. www.gent.be/kom-pas

Kidslab: Een plek waar kinderen kunnen experimenteren samen met vaklui, bedrijven, wetenschappers en kunstenaars om aan de hand van wetenschap en techniek ontwerpvoorstellen op te lossen.

Lokale taskforce Basisonderwijs Gent: Heeft de taak om alle noden omtrent capaciteit in het onderwijs in beeld te brengen, tevens beslissen ze ook over de verdeling van de capaciteitsmiddelen. Deze taskforce bestaat uit de afgevaardigden van alle netten op het grondgebied Gent, de Lokale Taskforceverantwoordelijke, de medewerkers van Data-Analyse & GIS en de vertegenwoordigers van het Lokaal Overlegplatform Basisonderwijs Gent.

Lokaal Overlegplatform (LOP) Basisonderwijs / Secundair Onderwijs: Het LOP verzamelt alle onderwijsverstrekkers uit de regio én een breed gamma van lokale organisaties die van zeer nabij geconfronteerd worden met (on)gelijke kansen binnen het onderwijs. Het LOP heeft een onderzoekopdracht, een adviesopdracht, een bemiddelende en een ondersteunende rol en dit voor alle scholen in het Basisonderwijs of het Secundaire.- www.lop.be

LOGO: Lokaal overleg gezondheidsopvoeding

LOK: Lokaal overleg kinderopvang

Leerwinkels: Richt zich tot alle volwassenen die informatie en/of begeleiding wensen bij het kiezen van een opleiding, cursus of vorming.

Multi-inzetbare gebouwen: Gebouwen die voor meerdere functies kunnen gebruikt worden zoals voor onderwijs, wonen, kinderopvang, jeugd,...

MOS: Milieuzorg op school – www.milieuzorgopschool.be

M-decreet: Vlaamse regelgeving dat maatregelen uitwerkt voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

NT2: Nederlands als tweede taal – www.nt2.be

OVSG: Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap, de koepelorganisatie van lokale onderwijsverstrekkers – www.ovsg.be

Onderwijscentrum Gent: het geplande Onderwijscentrum bundelt de netoverschrijdende onderwijsprojecten van de stad Gent.

Outreaching werken: Het hanteren van een werkmethode waarbij actief ingezet wordt op het leggen van contact met de doelgroep, het onderzoeken van de vragen en het motiveren en verwijzen van de doelgroep naar vormen van hulpverlening en/of maatschappelijke Opvang.

OLB: Onderwijsloopbaan

Opvoedingsondersteuning: Het aanbieden van laagdrempelige en gelaagde ondersteuning van ouders en opvoedingsverantwoordelijken bij de opvoeding van kinderen.

Ongekwalficeerde uitstroom: jongeren die het secundair of voortgezet onderwijs verlaten zonder diploma.

Opvoedingswinkel: De opvoedingswinkel beantwoordt vragen van ouders en versterkt hen in de opvoeding van hun kinderen.

Ouders voor inclusie: Vereniging voor en door ouders die pleiten voor inclusief onderwijs. www.oudersvoorinclusie.be

Onderwijskwalificerende opleidingstrajecten (OKOT): Initiatief van de VDAB om knelpuntberoepen weg te werken. Werkzoekenden kunnen via een VDAB-opleidingscontract binnen tweedekansonderwijs, HBO5, BSO (zevende jaar) of de combinatie van leren en werken een diploma behalen.

PBD: Pedagogische Begeleidingsdienst – www.pbdgent.be

Persoonlijke Ontwikkelingstrajecten (POT): Binnen het stelsel 'leren en werken' kunnen jongeren die binnen het deeltijds beroepssecundair kampen met multicomplexe problematieken een persoonlijk ontwikkelingstraject volgen om de band met onderwijs niet volledig of onnodig door te knippen en op maat van de jongeren te werken en met een zo snel mogelijke door- of terugstroom naar een kwalificatiegericht traject als doel.

SODA-attest: Staat voor **Stiptheid, Orde, Discipline en Attitude**. Het attest geeft weer welke specifieke vakkennis en -bekwaamheden een leerling heeft verworven tijdens het schooljaar.

STEM of 'Science, Technology, Engineering and Mathematics': Werkwijze om jonge mensen te motiveren om te kiezen voor exacte wetenschappen, technologie, het ingenieursvak of wiskunde. Hierdoor wordt gepoogd meer afgestudeerden in wetenschappelijke en technische richtingen te verkrijgen.

Sociaal steunfonds: Het steunfond ondersteunt scholen met een hoog percentage leerlingen met een lage sociaal-economische status (SES) om in de basisbehoeften van de kinderen te voorzien.

Sleuteldragers: Vrijwilligers en PWA'ers die een conciërgefunctie uitoefenen in de scholen.

SES(-leerling): leerling met een lage sociaal-economische status.

SNPB: Samenwerkingsverband Netgebonden Pedagogische Begeleidingsdiensten

STEM-academie: Initiatief waarbij er verschillende manieren worden ontwikkeld om kinderen en jongeren in contact te brengen met wetenschap en techniek.

Schoolfoto: Het in kaart brengen van de noden van zorgen van stedelijke scholen door het iCLB en de pedagogische cel van het IVA Stedelijk Onderwijs Gent

Stedelijke Werkgroep tegen Racisme: Werkgroep die verschillende partners omtrent racisme en discriminatie bij elkaar brengt om te onderzoeken welke initiatieven er kunnen worden genomen voor racismebestrijding.

TKO: Tweedekansonderwijs

TOPunt vzw: - TOPunt vzw is een samenwerkingsverband van de 3 gentse clb's en de Vlaamse scholierenkoepel. Het doel is enerzijds netoverstijgende trajectbegeleiding van leerlingen die dreigen uit te vallen in scholen en migreren over de werkingsgebieden van de betrokken CLB's; anderzijds is het de bedoeling de werking van Steunpunt leerrecht-leerplicht, De Stap en Word Wijs op elkaar af te stemmen ten einde ongekwalificeerde uitstroom te beperken. **Task force Stedelijke Onderwijs capaciteit:** Brengt de noden van de stedelijke scholen in beeld en beslist over de verdeling van de capaciteitsmiddelen.

Task force Anderstalige Nieuwkomers: Richt zich tot expertisescholen en zusterscholen die Anderstalige Nieuwkomers opnemen.

't Steunpunt Leerrecht-Leerplicht: Ondersteunt CLB-medewerkers in het begeleiden van kneldossiers in het kader van leerrecht en leerplicht. - www.tsteunpunt.be

't Leebeekje: Gentse jeugd welzijns werkgroep voor kwetsbare kinderen en jongeren, werkzaam vanuit de wijk Nieuw-Gent. www.leebeekje.be

Time-out: Project waarbij leerlingen die grote moeilijkheden veroorzaken op school of helemaal gedemotiveerd zijn, verschillende weken uit de school worden gehaald en apart worden begeleid, met als doel hen terug op de schoolbanken te krijgen. Het is een middel om vroegtijdige schooluitval tegen te gaan.

VCOB: Vlaams ondersteuningscentrum voor basiseducatie – www.vcob.be

VCOK: Vormingscentrum voor opvoeding en kinderopvang – www.vcok.be

WOCK: Werken aan Onderwijs, Cultuur en Kunst – www.wock.be

WOG: Werkgroep Onderwijs Gent

Word Wijs: Een project van de Studieadviespunt (De Stap) en 'Gent, Stad in Werking' om ongekwalificeerde jongeren tussen 18 en 25 jaar coachen in hun educatief perspectief.

Wereld van Kina: Natuurmuseum voor kinderen - www.dewereldvankina.be

Werkgroep Jeugd: het overleg op wijkniveau met jeugdwerk, scholen, stadsdiensten en andere voor jeugd relevante actoren, om het jeugd beleid binnen de wijk vorm te geven.

Wonderwijs: bundelt 11 centra voor volwassenenonderwijs (CVO) en het centrum voor basiseducatie (CBE) in het arrondissement Gent Eeklo. - www.onderwijsvoorvolwassenen.be